

48

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2008

7615 • ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ ΤΗΝ 1η ΚΥΡΙΑΚΗ ΚΑΘΕ ΜΗΝΑ • 1,50 €

ΒΑΒΥΛΩΝΙΑ

ΑΝΤΙΕΞΟΥΣΙΑΣΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

Ελλάς Ελλήνων Φορολογημένων
σελ. 4

Είκοσι "μικροί" Αχελώοι
σελ. 5

Η μάχη των εκλογών στο συνδικάτο
οικοδόμων Αθήνας
σελ. 8

Το 21% του πληθυσμού ζει στην
ανέχεια
σελ. 9

Το κραχ της κοινωνικής
απελευθέρωσης
σελ. 34

Το λιμάνι της ελπίδας
σελ. 35

Η δίκη των κατοίκων Αγ.δημητρίου
- Ρυσκίου Κοζάνης
σελ. 36

LGBTQ. Δίκη λεσβοφοβίας
σελ. 38

Οικολογική Γεωργία
σελ. 39

ΦΑΚΕΛΟΣ σελ.11,12,29,30

Ηλεκτρομαγνητική
Ακτινοβολία

ΕΝΘΕΤΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Comix:
ΧΡΥΣΗ
ΑΥΓΗ
Λέανδρος

ΕΝΘΕΤΟ

Z
Magazine

Επιλογές από
Z Magazine - **Z** Net

Στο δρόμο
της επανάκτησης
του Δημόσιου χώρου

Ζητήματα
επιβίωσης
του Χάουαρντ Ζιν

Συμμετοχική
Οικονομία
του Μάικλ Άλμπερτ

Η θεοκρατία της
Σάρα Πέιλιν
της Μάρτζορι Κον

Διάλογος και
Δογματισμός
Σκέψεις αποκλειστικά
για τη Βαβυλωνία
του Μάικλ Άλμπερτ

...της σύνταξης

Επιτέλους λίγη βροχούλα, λίγο κρύο...

νέα απο το μέτωπο.

Οι σάλπιγγες ηχήσανε, οι αντάρτες ξαναπήραν τα βου-
νά. Ποιός θα φανταζότανε ποτέ ότι θα ακούσει την πρό-
ταση: "οι αντάρτες της Ν.Δ.". Άλλες εποχές, άλλα έθιμα.

Η αντίσταση ξεκίνησε με το λάβαρο του αγώνα να ση-
κώνεται στη μονή βατοπαιδίου (ή βατοπεδίου).

Σύντροφοι που η αντίσταση τους είχε βάλει σε θέσεις
κλειδιά σε τράπεζες και εταιρείες χρηματοδοτούνε τον
αγώνα.

Οι απανταχού κοψοχέρηδες (αν τους ξαναψηφίσω να
μου κοπεί το χέρι) φτάνουν κατά χιλιάδες στα στρατο-
λογικά κέντρα των ανταρτών. Η αντίσταση θα είναι πα-
ντού. Ούτε κοτέτσι δεν θα χτιστεί χωρίς να πέσει μίζα,
ούτε παιδί στον παιδικό σταθμό δεν θα μπει χωρίς φα-
κελάκι. Το σύστημα θα πέσει από μέσα ...

Εμπρός της γής οι κολασμένοι.

Επιτέλους λίγη βροχή, λίγο κρύο...

...για να πιούμε ζεστό καφέ, να δούμε καμιά συναυλία,
καμιά ταινία, να κάνουμε καμιά σοβαρή κουβέντα, να
δούμε καμιά έκθεση να ξεκινήσουν και για μας τα μάθη-
ματα, γιατί μας έλειψε το μέσα του nosotros.

Επιτέλους λίγη βροχή, λίγο κρύο....

να ξεπληθεί η πόλη, να ξυπνήσει το μυαλό

γιατί φέτος τα σχέδια του Σεπτέμβρη πρέπει να γίνουν
πράξη.

Χαίρεται Μήτσος

Γράφει ο Δημήτρης Πουλικάκος

Σύμφωνα με τους υπολογισμούς των επιστημόνων το σύμπαν είναι ηλικίας 13.500.000.000 (δεκατριιάμηση
δισεκατομύρια) ετών, στο φιλοπερίπου δηλαδή.

Το μέγεθος: 156.000.000.000 (εκατονπεννηταέξι δισεκατομύρια) έτη φωτός!!

Η Γη μας είναι μόνο 4.300.000.000 (τέσσερα δις, τριακόσια εκατομμύρια) ετών.

Ούτε μεσόκοπη ακόμα.

Επειδή όμως, όσο μικροί και ασήμαντοι είμαστε, παρ' όλα αυτά όλοι και όλα παίζουν κάποιο ρόλο στη γενική(και
ειδική) εικόνα του πράγματος- (Ας προβάλλω λίγο, αν μου επιτρέπεται, και τη γλωσσομάθεια μου: in the grand
scheme of things, όπως λένε και οι φίλοι μας(sic) οι αγγλοσάξωνες), προσγειωνόμαστε ανώμαλα στο κέντρο και
στα πέριξ του κυκλοφοριακού χάους που αποτελεί τον ιστό της αράχνης που λέγετε Αθήνα:

Πρωτ' απ' όλα συγχαρητήρια στις Αθηναίες και Αθηναίους (με την έννοια του κατοίκου και όχι της καταγωγής) που
δώσανε ένα βροντερό "ΠΑΡΩΝ" στην παγκόσμια Με Αυτοκίνητο.....!!.....A! συγνώμην, λάθος... Ήταν η παγκόσμια
Μέρα ΧΩΡΙΣ Αυτοκίνητο!!... (Τι να πείς;!).

Αποτέλεσμα; I.X.-ΑΘΗΝΑ:(Βάλτε όσα γκόλ θέλετε)-0.

Λύσεις, λύσεις, λύσεις. Συγκοινωνιολογικά και διάφοροι επαίοντες προσπαθούν να βρούν τη λύση για το Αθηναϊκό
(και όχι μόνο) κομφούζιο, όμως, φευ... λύση δεν βρίσκεται. Λύση προϋποθέτει δρόμους (και άλλα) και τέτοιοι
δρόμοι απλούστατα δεν υπάρχουν. Κι επειδή αναφέρθηκε η λέξη "απλούστατα", ας αρχίσουμε απο τα απλούστατα:
όσοι απο εσάς είστε οδηγοί ασφαλώς θα έχετε προσέξει πως και στο κέντρο της Αθήνας (φαντάζομαι και σε
άλλες πόλεις) καθώς και στα γύρω, υπάρχει μεγάλος αριθμός στάσεων (λεοφορείων ή τρόλεϋ) ΠΡΙΝ ΑΚΡΙΒΩΣ
απο ΔΕΞΙΕΣ ΣΤΡΟΦΕΣ!! Και ο πλέον ηλίθιος δεν θα της έβαζε εκεί. Δυστυχώς φαίνεται πως έχουμε να κάνουμε με
παν-ηλίθιους. Και τόσα χρόνια που ένα ξεχασμένο πηγάδι περιμένει να πέσει μέσα ο Λούλης και όλοι γενικώς οι
εμπλεκόμενοι σ' αυτές τις αν-ίερές ιστορίες, προσπαθούν απεγνωσμένα με τον άλφα ή βήτα τρόπο να σώσουν
τις ψυχάρ-ες τους. Αυτά για απόψε χαίρετε.

Και μην ξεχνάτε ...

ΤΙ ΤΟΥΣ ΚΟΙΤΑΤΕ ΡΕ;!!!

BABYLONIA
ΑΝΤΙΕΞΟΥΣΙΑΣΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

• 7615 •
Χρόνος 5ος, φύλλο 48
Οκτώβριος 2008

Ιδιοκτήτης: Εταιρεία για την επικοινωνία
και τον πολιτισμό Βαβυλωνία, ΑΜΚ
Εκδότης - Διευθυντής: Άννα Καραγεωργίου
Διεύθυνση: Μακρυγιάννη 17, Θεσσαλονίκη, Τ.Κ. 546 25,
ΤΗΛ.: 2310-261.290
Εκτύπωση: Διεθνές Δίκτυο μέσων Ε.Π.Ε.
Φωτογραφίες: Ευρωκίνηση

ΑΘΗΝΑ: Ελεύθερος Κοινωνικός Χώρος Nosotros - Θεμιστοκλέους 66 - Εξάρχεια - Τηλ: 6976623087
ΞΑΝΘΗ: Χώρος "Ex Nihilo" Τηλ.: 6974.143.889
ΚΟΜΟΤΗΝΗ: Ελεύθερος Κοινωνικός Χώρος "Adelante" - Αγ. Γεωργίου 36, Τ.Κ.. 691 00 - Τηλ.: 6976.022.582
ΓΙΑΝΝΕΝΑ: Χώρος "Λαβύρινθος", Άννης Κομνηνής & Ζαλοκώστα, Τηλ.: 6938.012.092
ΑΓΡΙΝΙΟ: Τηλ.: 6942.476.998
ΛΑΡΙΣΑ: Τηλ.: 6932.394.169
ΠΑΤΡΑ: "Versus" - Αράτου 49 - Κέντρο- Τηλ.: 6947.067.636
ΡΕΘΥΜΝΟ: Τηλ.: 6974.429.408
ΧΑΝΙΑ: Στέκι Μεταναστών, Χανιά, ΤΗΛ.: 6973771825
ΚΟΡΙΝΘΟΣ: "Αμόλθεια", Αδεμάντου 38, τηλ: 27410 75171
ΣΕΡΡΕΣ: Μοναστηρίου 1, ΤΗΛ.: 6938438766
e-mail: info@babylonia.gr • www.babylonia.gr

Ετήσια συνδρομή 15 ευρώ-Υπεύθυνη Γωγώ Παναγιωτοπούλου 6944295785

BABYLONIA ONLINE
www.babylonia.gr
Αρχή Φόλλα Άρθρα Φωτό Βίντεο Αναζήτηση Πληροφορίες Συνδέσεις

e-mail:info@babylonia.gr

Η είδηση που δεν βγαίνει από τα γκάλωπ!

Η εποχή που διανύουμε δεν είναι η μοναδική που τάλανισε τα ανήξερα ώτα των δημοσιογράφων, των δικαστικών, των παπάδων και των βουλευτών. Υπήρξαν πολλές τέτοιες εποχές. Πολλές εποχές με σκάνδαλα κάθε είδους: Πολιτικά, οικονομικά, δικαστικά και ούτω καθ' εξής. Πρόκειται μήπως για τις κακές στιγμές μιας δίκαιης πολιτικής και οικονομικής εξουσίας; Μάλλον όχι. Όσα ώτα ανήξερα και αν παρουσιάσουν επί πίνακι, δύσκολα πείθουν κάποιον για αυτό. Η εποχή που διανύουμε χαρακτηρίζεται κυρίως από την αποκάλυψη ενός διαρκούς σκανδάλου στο οποίο συμμετέχει η πλειοψηφία των θεσμών, οι οποίοι βρίσκονται διαχωρισμένοι από την κοινωνία.

Η περίοδος της μεταπολίτευσης, εκτός όλων των άλλων, χαρακτηρίστηκε από την ευρεία δράση των πολιτικών κομμάτων τόσο στην αντιπολίτευση όσο και στην κυβέρνηση, με έναν τρόπο που στόχευε πάντα στη διαιώνιση της εξάρτησης της κοινωνίας από αυτά.

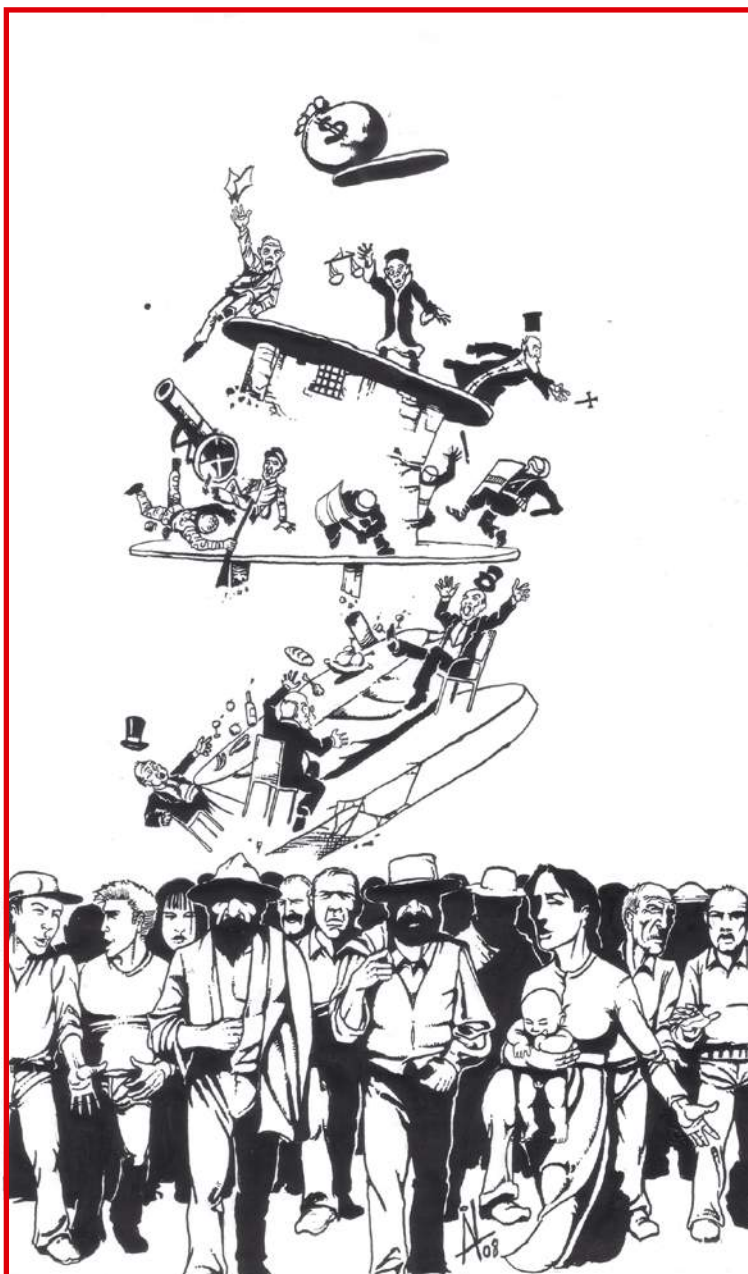
Το τέλος της μεταπολίτευσης συνοδεύεται από μια γενική απαξίωση των πολιτικών κομμάτων και των ιδεολογικών οργανώσεων. Ο κόσμος αποδρά από τις τάξεις τους και επιχειρεί την ευδαιμονία στον ιδιωτικό του χώρο υπό την ευχέρεια που του προσδίδει το νέο βιοτικό του επίπεδο. Ταυτόχρονα όμως αποδρά και από την πολιτική! Τα εκλογικά αποτελέσματα πλέον δεν συνάδουν με την κομματική δύναμη. Τα κόμματα αδυνατούν να κατεβάσουν τον κόσμο στο δρόμο, ούτε καν στις κεντρικές εκλογικές συγκεντρώσεις. Οι οργανώσεις και τα σωματεία του κρατικού συνδικαλισμού περιορίζονται στις συντεχνιακές διεκδικήσεις ενώ αδιαφορούν για τους χαμηλόμισθους της επισφαλούς εργασίας ή για την ανάγκη μιας πρότασης στο εργασιακό αδιέξοδο. Αδυνατούν να παράξουν πολιτικό λόγο, όπως ακριβώς και οι κομματικοί πάτρωνές τους.

Όμως ο πολιτικός λόγος παράγεται σήμερα από άλλους συντελεστές των κεντρικών ή τοπικών σχεδιασμών. Από τη Monsanto και τη Nestle ως τον Μυτιληναίο και το Βγενόπουλο, τα εταιρικά λόμπι ασκούν την πιο επιθετική πολιτική κατά της κοινωνίας, κατά της εργασίας, κατά της πόλης, κατά του περιβάλλοντος. Επενδύουν δε αυτή την πολιτική τους με έναν χυδαίο υπερφίλο λόγο. Ισχυρίζονται ότι αυτοί είναι οι μόνοι που μπορούν να διαχειριστούν την εκπαίδευση, την πόλη, τη γη, τον αέρα, το νερό. Επιδιώκουν να κάνουν εμπόρευμα τα πάντα, μέσα από μια αυθαίρετη οικειοποίηση του Δημοσίου, απόρροια της εξίσου αυθαίρετης ταύτισης κρατικού-δημοσίου, που κατέστησε το δημόσιο χώρο κρατική περιουσία, έτοιμη προς πώληση στο ιδιωτικό κεφάλαιο. Κάπως έτσι, το δημόσιο μετατρέπεται σε ιδιωτικό, αφού έχει ήδη ταυτοποιηθεί ως κρατικό, δηλαδή σε κάθε περίπτωση κάτι για το οποίο η κοινωνία δεν έχει λόγο και στο οποίο δεν έχει δικαίωμα.

Συγκροτείται έτσι ο σύγχρονος αγοραίος πολιτικός λόγος γύρω από τον πυρήνα της «Αγίας Ανάπτυξης», στην ίδια περιτροπή που ακολουθούν τα κόμματα, οι κομματικοί σχηματισμοί αλλά και οι προσφάτως πληθαίνουσες Μ.Κ.Ο.

Η πολιτική απάντηση βρίσκεται έξω από αυτόν τον πυρήνα. Διαμορφώνεται μέρα με τη μέρα, στιγμή τη στιγμή, σε ταχύτητες που και το πιο προοδευτικό κόμμα αδυνατεί να ακολουθήσει, κοιτώντας αμήχανα τις κοινωνικές διεργασίες. Διαμορφώνεται από τους πολίτες με τις αυτοοργανωμένες, μικρές, άμεσες δημοκρατίες. Με αποφάσεις και προτάσεις που αφορούν στο σήμερα και όχι σε κάποια κοινωνία του μέλλοντος

που οραματιζόμαστε. Που συγκροτούν έναν πραγματικό δημόσιο χώρο. Έναν χώρο έξω από τα στενά όρια της κρατικής και κεφαλαιοκρατικής εξουσίας, έναν χώρο όχι κρατικό, ούτε

ιδιωτικό αλλά κοινωνικό και ελεύθερο. Έναν χώρο ελεύθερης επικοινωνίας, δημόσιας διαβούλευσης και πραγματικής πολιτικής. (1)

Όσο διαμορφώνεται αυτή η πολιτική από τα κάτω, τόσο και η κοινωνία ενηλικιώνεται, τόσο το άτομο ενηλικιώνεται. Όσο οι κινήσεις πολιτών θα κάνουν συνελεύσεις που αποφασίζουν και πράττουν για σημαντικά ζητήματα, τόσο ο πολίτης θα έχει κάποιο σημαντικό λόγο να συμμετέχει. Η σύγχρονη κοινωνική πραγματικότητα εμπεριέχει ένα προνομιακό πεδίο για τις αντιεξουσιαστικές ιδέες, τις ιδέες της ελευθερίας. Οι εκατοντάδες αξιόλογες πολιτικά κινήσεις για το περιβάλλον, για τους ελεύθερους χώρους, για το κίνημα μεταναστών, οι κινήσεις για την ψυχική υγεία, για την ενέργεια και το νερό, για τα σκουπίδια, τα σωματεία βάσης, διακατέχονται από μια καχυποψία για όλα τα κόμματα, τους βουλευτές και κάθε θεσμική αρχή. Αντιλαμβάνονται ότι αν δεν αποφασίσουν μόνοι τους και αν δεν επιχειρήσουν μόνοι τους να εκτελέσουν την απόφασή τους, λίγα πράγματα μπορούν να πετύχουν.

Όπως ακριβώς η κρατική εξουσία, έτσι και η οικονομική εξουσία (οι εταιρείες) στηρίζουν την πολιτική τους στη μη παραχώρηση. Δεν έχει σημασία για αυτούς αν πλεονάζει αυτό που καλούνται να παραχωρήσουν ή αν είναι κάτι το άμεσα εφικτό. Είναι εφικτή για παράδειγμα η ενεργειακή αυτονομία της Ελ-

λάδος χωρίς επιβάρυνση του περιβάλλοντος και με οικονομική βιωσιμότητα. Το ίδιο θα μπορούσαμε να πούμε και για τις τιμές των προϊόντων της αγοράς ή τη διαμόρφωση ανθρώπινων πόλεων ή για το εργασιακό ζήτημα. Ποιος όμως θα ήταν ο ρόλος της οικονομικής και κρατικής εξουσίας τότε; Ποια θα ήταν η υπόσταση της αυθεντίας τους; (2)

Μετά το κατακάθισμα των ιδεολογιών, οι ιδέες της ελευθερίας και της αυτοθέσμησης εμφανίζονται πλέον με έναν αποκαλυπτικό τρόπο. Οι σύγχρονες κινήσεις πολιτών δεν έχουν συντεχνιακό χαρακτήρα, δεν πατρνάζονται από κανέναν, δεν ενδιαφέρονται για το χρήμα (εξ' αντικειμένου είναι ενάντια στην ανάπτυξη), αποτελούνται από αυτόνομα άτομα όλης της κοινωνικής, ακόμη και εκλογικής διαστρωμάτωσης. Με λίγα λόγια, δεν έχουν ιδιοτελή συμφέροντα, τουναντίον αναδεικνύουν το δημόσιο χώρο ως ελεύθερο και κοινωνικό.

Αυτό δεν κατάλαβε, για παράδειγμα, ο Σουφλιάς και οι κρατικές υπηρεσίες που διαχειρίζεται, όταν πέρυσι κατανάλωσαν πακτωλούς από τα χρήματα των φορολογουμένων πολιτών για να διαφημίσουν το καταστροφικό τους ευφυολόγημα: ότι το νερό δεν πρέπει να χύνεται στη θάλασσα, αλλά να τρέξει στα κερδοφόρα κανάλια των διστρωμένων τους εγκεφάλων, εκτρέποντας τον Αχελώο. Αυτό δεν κατάλαβε η ΔΕΗ, όταν πλήρωσε καταχωρήσεις στα ΜΜΕ που στρέφονταν κατά των κοινωνικών αντιδράσεων στα σχέδιά της. Ή όταν σκηνοθετεί συνέδρια για τα μεγάλα φράγματα. Αυτό δεν το κατάλαβε και ο Μυτιληναίος, όταν σκορπάει χρήματα στο από δω και από κει της Βοιωτίας, προσπαθώντας να εξαγοράσει τους πολίτες για να μην αντιδρούν στα ενεργειακά του σχέδια. Είδαμε όλοι πώς αποζημιώθηκαν οι κάτοικοι του αγίου Δημητρίου Κοζάνης από τα λιγνιτωρυχεία και την παραγωγή ενέργειας στην περιοχή τους. Αυτοί ξέρουν ότι αυτό που ζουν δεν αξίζει ούτε για όλα τα λεφτά του κόσμου. (3)

Η υπεράσπιση του Δημόσιου ως ελεύθερου και κοινωνικού γίνεται με την κοινωνία, όχι για την κοινωνία. Γι' αυτό οι διαχωρισμένοι μηχανισμοί δεν μπορούν να την παρακολουθήσουν. Γι' αυτό η ιδεολογία που παρήχθη από αυτούς δεν δίνει κανένα εφόδιο για την κατανόηση του σύγχρονου κόσμου. Το μέλλον των κοινωνικών κινήσεων βρίσκεται στα χέρια των ίδιων των κοινωνιών τους και δεν έχουν ανάγκη καμίας διαμεσολάβησης.

Αυτή είναι η είδηση της νέας σεζόν και δεν χρειάζεται επιβεβαίωση από διενέργεια γκάλωπ! Άλλωστε, είναι μια είδηση που δεν σχετίζεται με τις εκλογές.

Νίκος Ιωάννου

1. "Το ερώτημα λοιπόν που προκύπτει, με αφορμή τα γενέθλια της ίδρυσης του (πάλε ποτέ) Κινήματος (σ.τ.σ. ΠΑΣΟΚ) είναι το κατά πόσον θα μπορέσει να ξεπεράσει τα αδιέξοδα του κυβερνητισμού και να ξαναπάσει το κοινωνικό νήμα της θεμελίωσής του. Αυτό όμως δεν εξαρτάται πλέον από το ίδιο. Η κοινωνία πλέον αργά αλλά σταθερά φαίνεται να αναστοχάζεται τη μεταπολιτευτική της πορεία και να ψηλαφεί λύσεις μακριά από την αποκλειστικότητα ενός καθοδηγούμενου και περιοριστικού κυβερνητικού μεταρρυθμισμού". Μιχάλης Σπουρδαλάκης / Καθηγητής Πολιτικής Επιστήμης στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. «Κ.Ε.» - 31/08/2008

2. Γκάρ Λίποφ, Ζ - Βαβυλωνία, Τεύχος 47 / Σεπτέμβριος 2008

3. Βαβυλωνία, Τεύχος 48, σελίδα 36

ΕΛΛΑΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΩΝ

«Είμαι αποφασισμένος να συνεχίσω εντείνοντας (και όχι εγκαταλείποντας) τις μεταρρυθμίσεις. Αυτή είναι η απόφασή μου».

Μ' αυτό το αυτοκρατορικό ύφος εξήγγειλε ο πρωθυπουργός στη ΔΕΘ τις ιδιωτικοποιήσεις σε Ολυμπιακή και ΟΣΕ, με μετατάξεις και «εθελούσια έξοδο» των εργαζομένων, τις Συμπράξεις Δημόσιου και Ιδιωτικού τομέα συνολικού προϋπολογισμού 5,7 δις ευρώ, τους νέους φόρους, τις φοροαπαλλαγές επιχειρήσεων και τον αποχαρκτηρισμό των Βαρέων και Ανθυγιεινών Επαγγελμάτων. Χρησιμοποιώντας ως άλλοθι τη «θωράκιση» από τη... διεθνή οικονομική κρίση σύστησε την απαρέγκλιτη εφαρμογή της δημοσιονομικής πειθαρχίας, (βλ. λιτότητα, μείωση των κοινωνικών δαπανών), ενώ με την επίκληση της κοινής μεταναστευτικής πολιτικής της Ε.Ε. και της ενιαίας Ευρωπαϊκής ακτοφυλακής ένα νέο κύμα διωγμών εξυφαίνεται για τους μετανάστες. Παράλληλα, με περισή αλαζονεία αναφέρθηκε στο ξεπούλημα των Λιμανιών, στο ασφαλιστικό, στον «Καποδίστρια 2», στην ιδιωτικοποίηση της εκπαίδευσης (ΚΕΣ) και προλείανε το έδαφος για νέες αντιδραστικές μεταρρυθμίσεις σε Παιδεία και Υγεία.

Κέρδη και μειώσεις φόρων για το κεφάλαιο

Το νέο αναπτυξιακό επιχειρηματικό «περιβάλλον» που εξήγγειλε ο πρωθυπουργός επεκτείνεται από τον αγροτουρισμό μέχρι την ενέργεια, δημιουργώντας ευνοϊκότερες συνθήκες για ένα νέο σαφάρι κερδοφορίας των επιχειρήσεων. Με τις αναφορές του στο Εθνικό Χωροταξικό Σχέδιο και τα Ειδικά Χωροταξικά, για τον Τουρισμό και τη Βιομηχανία, επιχειρείται η αλλαγή των χρήσεων δημόσιας γης στον παράκτιο, στο νησιωτικό και ορεινό χώρο και η εκχώρησή της σε ιδιώτες. Ιδιαίτερο όμως βάρος έδωσε στην ενεργειακή πολιτική της κυβέρνησης (αγωγοί φυσικού αερίου, πετρελαιοαγωγός Μπουργκάς-Αλεξανδρούπολη, Σάουθ Στρινι), με την οποία θα ενισχύεται το ελληνικό κεφάλαιο στη Ν.Α. Ευρώπη και θα επιδεικνύεται η κρατική ισχύς, κυρίως απέναντι στους βαλκανικούς λαούς. Στη βάση αυτή, η νέα μείωση των φορολογικών συντελεστών για τις επιχειρήσεις Α.Ε. και ΕΠΕ, από 25% που ισχύει σήμερα σε 20%, σε συνδυασμό με την προνομιακή μεταχείριση που έχουν (χαριστικές ρυθμίσεις με τη διαγραφή προστίμων και προσαυξήσεων σε ληξιπρόθεσμες οφειλές, χάρισμα 100 εκατομ σε μεγαλοδιαφημιστικές εταιρείες, φοροελαφρύνσεις με ανταλλακτικές συμβάσεις κ.λπ.) αποτελεί πρόκληση. Γιατί 35.000 μεγαλοεπιχειρήσεις θα ευνοηθούν πολλαπλά, με τις off shore εταιρείες να παραμένουν στο απυρόβλητο.

Κεφαλικός φόρος στη «γενιά των 600 ευρώ»

Η κατάργηση του ήδη απαράδεκτα χαμηλού αφορολόγητου ορίου των 10.500 ευρώ, η επιβολή του ετήσιου νέου κεφαλικού φόρου των 1.050 ευρώ και τα τεκμήρια δαπανών διαβίωσης για αυτοκίνητα, ακίνητα και μοτοσικλέτες δεν στρέφονται ενάντια στους έχοντες και κατέχοντες. Αποτελούν νόμιμη ληστεία που πρώτα και κύρια πλήττουν τους μισθούς και τους συμβασιούχους της «γενιάς των 600 ευρώ», που αμείβονται με το απαράδεκτο καθεστώς του δελτίου πα-

ροχής υπηρεσιών και τους αυτοαπασχολούμενους. Κυρίως όμως θα πλήξουν 500.000 (~5% του πληθυσμού) άτομα που ζουν με 300 ευρώ το μήνα και 185.000 με 150 ευρώ. Θα πλήξουν συνολικά 3 στους 10 συνταξιούχους που παίρνουν κύρια σύνταξη κάτω από 450 ευρώ –το 97% των αγροτών παίρνει σύνταξη κάτω από 600 ευρώ και εξαιρείται του ΕΚΑΣ– και 6 στους 10 που παίρνουν κάτω από 600 ευρώ. Οι οποίοι δεν έχουν να περιμένουν τίποτα από την εξαγγελθείσα καταβολή του ΕΚΑΣ και του επιδόματος θέρμανσης, αφού αυτά θα δοθούν σε λίγες μόνο κατηγορίες.

Κοινωνικό μέτωπο αντίστασης και σύγκρουσης

Είναι φανερό ότι μετά το σκάνδαλο του Βατοπεδίου και την προκλητική φοροδιαφυγή του Βουλγαράκη, μια μεγάλη επιχείρηση παραπλάνησης έχει αναπτυχθεί γύρω από την εξαγγελλλόμενη οικονομική πολιτική στη ΔΕΘ και τα μέτρα Αλογοσκούφη. Με τις καθεστωτικές δημοσιογραφικές πένες και την κυβέρνηση να κάνουν

λόγο για «ήπια μέτρα». Η αλήθεια όμως είναι ότι η κυβέρνηση θα υφαρπάξει πάνω από 4,5 δις ευρώ, κυρίως από μισθωτούς εργαζόμενους και αυτοαπασχολούμενους. Αν προσθέσουμε την τραπεζική λεηλασία μέσω δανείων και καρτών, την αύξηση των διοδίων, την ακρίβεια στα είδη διατροφής, τις αυξήσεις στους λογαριασμούς της ΔΕΗ, του ΟΤΕ, της ΕΥΔΑΠ, την αύξηση κατά 20% των τελών κυκλοφορίας, την αύξηση του ειδικού φόρου κατανάλωσης στα καύσιμα και τους μισθούς και συντάξεις πείνας, τότε η ζωή για χιλιάδες χαμηλόμισθους και χαμηλοσυνταξιούχους είναι πραγματική κόλαση. Με τη σχεδιαζόμενη μείωση των κοινωνικών δαπανών σε Υγεία, Πρόνοια, τοπικές κοινωνίες από τον Προϋπολογισμό του 2009, όλα δείχνουν ότι η επιδείνωση της θέσης των μισθωτών και των συνταξιούχων θα είναι η χειρότερη των τελευταίων ετών. Για τούτο καμία επανάσταση, καμία αυταπάτη! Με κοινωνικό μέτωπο αντίστασης και σύγκρουσης ενάντια σε κυβέρνηση, κράτος, κεφάλαιο, αφεντικά κερδίζουμε αυτά που μας ανήκουν.

Ανθυγιεινά και επικίνδυνα...

Άλλος ένας κρίκος προστίθεται στην αλυσίδα των συντονισμένων επιθέσεων της εξουσίας ενάντια στην κοινωνία. Έτσι, μετά την αρπαγή των αποθεματικών των ταμείων, τις συγχωνεύσεις και τις αυξήσεις των ορίων ηλικίας, έρχεται το προσεχές διάστημα προς ψήφιση στη βουλή η σαρωτική κατάργηση των κατακτήσεων για τα βαρέα και ανθυγιεινά επαγγέλματα.

Η κυβέρνηση, με τη βοήθεια της λεγόμενης «επιστημονικής» επιτροπής Μπεχράκη, βάζει χέρι σε κατακτήσεις δεκαετιών. Ενδεικτικό άλλωστε των προθέσεων είναι ότι το υπουργείο πηγαίνει πέρα ακόμα και από την εφαρμογή του νόμου Ρέππα, που προέβλεπε την έκδοση απλού προεδρικού διατάγματος για τη διευθέτηση του «ζητήματος», ενώ από τη νέα λίστα διαγράφεται ο όρος «ανθυγιεινά» επαγγέλματα.

Παράλληλα, μέσω της κατάργησης του αφορολόγητου η Κυβέρνηση επιβάλλει κεφαλικό φόρο στη γενιά των 700 ευρώ, διαλύοντας κάθε υποψία για τις προθέσεις του «σεμνά και ταπεινά». Τι και αν ο συντελεστής φορολόγησης των ΑΕ μειώνεται σταθερά κάθε χρόνο, τι και αν η αντιλαϊκότητα των μέτρων καταγγέλλεται ακόμα και από τον Μανώλη, οι συνδικαλιστικές ηγεσίες αρκέστηκαν στην έκδοση μια λιτής ανακοίνωσης, γράφοντας έτσι τον επικήδειο άλλης μιας ήττας.

Σωτήρης Λυκουργιώτης

ΕΙΚΟΣΙ ΜΕΓΑΛΑ ΥΔΡΗΛΕΚΤΡΙΚΑ ΦΡΑΓΜΑΤΑ ΣΧΕΔΙΑΖΕΙ ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΧΩΔΕ ΓΙΑ ΝΑ ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΕΙ ΤΟΝ ΕΛΕΓΧΟ ΤΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ ΣΤΗΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΝΕΡΟ

Είκοσι “μικροί” Αχελώοι

«Ο άνθρωπος διακηρύσσει περήφανα την κατάκτηση της φύσης»

(Harold Ickes, 1935, Αμερικανός υπουργός Εσωτερικών, όταν κατασκευάστηκε το φράγμα Hoover που μετέτρεψε το Λας Βέγκας από έρημο σε μεγαλούπολη)

Έχει ανάγκη και άλλα μεγάλα φράγματα η Ελλάδα; Είναι ένα ερώτημα που δεν απασχολεί καθόλου τα υπουργεία και τις κατασκευαστικές εταιρείες που σχεδιάζουν από κοινού και ερήμην της κοινωνίας την κατασκευή επιπλέον 20 μεγάλων φραγμάτων. Σύμφωνα με το “Εθνικό Πρόγραμμα Διαχείρισης και Προστασίας των Υδατικών Πόρων” που παρουσίασε στις 3 Μαρτίου 2008 ο υπουργός ΠΕΧΩΔΕ Γ. Σουφλιάς χρειαζόμαστε μεγάλα φράγματα σε ποταμούς όπως οι Αώος (Βοϊδομάτης), Άραχθος, Καλαμάς, Αλιάκμονας, Αχελώος (βεβαίως, βεβαίως!) και 250 μικρά, κυρίως στα νησιά, με σκοπό να καλύψουμε τις αυξημένες ενεργειακές και υδατικές ανάγκες της χώρας. Ο υπουργός χαρακτήρισε αναπόφευκτες τις εκτροπές ή μεταφορές νερού «για τον απλούστατο λόγο ότι σε άλλες περιοχές έχουμε τη μεγαλύτερη διαθεσιμότητα υδατικών πόρων και σε άλλες περιοχές έχουμε τη μεγαλύτερη ζήτηση νερού» ενώ «μόνο το ένα τρίτο του οικονομικά εκμεταλλεύσιμου υδροδυναμικού χρησιμοποιείται ή βρίσκεται υπό αξιοποίηση».

Εντούτοις, η υπουργική πρόταση εκφράστηκε περισσότερο σαν “ευσεβής πόθος” παρά σαν αποτέλεσμα συστηματικής σκέψης και έρευνας καθώς στην ίδια συνέντευξη Τύπου ανακοίνωνε ότι οι μελέτες για τη διαχείριση των υδατικών πόρων στα 14 υδατικά διαμερίσματα θα ολοκληρωθούν στο τέλος του 2008! Τουλάχιστον, να συζητήσουμε για το εάν έχουμε πραγματική ανάγκη τα μεγάλα φράγματα αλλά βάσει στοιχείων.

Συνεπώς, αυτή η “προχειρότητα” Σουφλιά οφείλεται είτε σε ανοησία (απίθανο!) είτε σκοπεύει να εξυπηρετήσει τα συμφέροντα του πανίσχυρου λόμπι που θησαυρίζει δεκαετίες τώρα από την εκμετάλλευση του νερού (ΔΕΗ, ιδιωτικές εταιρείες ενέργειας, εργολάβοι μικροί και μεγάλοι, τσιμεντοβιομηχανίες, καθηγητές πανεπιστημίου-μάνατζερ εταιρειών). Δεν πέρασε εξάμηνο, για παράδειγμα, από την απόφαση του ΣτΕ (Συμβούλιο της Επικρατείας) που ακύρωσε οριστικά την κατασκευή μεγάλου φράγματος στον Άγιο Νικόλαο του Αράχθου, αποτέλεσμα των ευρύτατων, μακροχρόνιων και ομόθυμων αντιστάσεων των τοπικών κοινωνιών Άρτας-Ιωαννίνων, και η ενδιαφερόμενη κατασκευαστική εταιρεία Μηχανική συμφερόντων Εμφιετζόγλου κατέθεσε ξανά τον περασμένο Ιούλιο αίτηση στη Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας (ΡΑΕ) για να αποκτήσει άδεια παραγωγής ενέργειας.

Υπάρχει, πάντως, κάτι περισσότερο σπουδαίο από την έλλειψη επιστημονικών στοιχείων για να

συζητήσουμε ποιοι πραγματικά θα ευνοηθούν από την κατασκευή έργων τέτοιας κλίμακας: να κοιτάξουμε τη διεθνή, κοινωνικά κεκτημένη και βιωμένη, εμπειρία από τις συνέπειες που είχε η λειτουργία μεγάλων υδροηλεκτρικών φραγμάτων.

Η διακοπή της ελεύθερης ροής ενός ποταμού τροποποιεί όλο το οικοσύστημα από τις πηγές έως τις εκβολές του προκαλώντας υφαλμύρωση στο δέλτα, στερώντας το νερό από τους παραποτάμιους πληθυσμούς και επηρεάζοντας την ευρύτερη ισορροπία των οικοσυστημάτων. Π.χ., έρευνα των πανεπιστημίων Πατρών-Ιωαννίνων έδειξε ότι τα φράγματα της ΔΕΗ στον Άραχθο και το Λούρου διακόπτοντας τη ροή οδήγησαν, σε συνδυασμό με τη ρύπανση, στη μη ανανεωσιμότητα των νερών του Αμβρακικού Κόλπου. Επίσης, ολόκληρα χωριά και τοπικοί πολιτισμοί εξαφανίζονται, πληθυσμοί μετακινούνται βίαια (π.χ. στην Κίνα η κατασκευή του φράγματος των Τριών Φαραγγιών στον ποταμό Γιανγκτσέ εκτόπισε 1,5 εκ. ανθρώπους). Εν τέλει, το νερό ιδιωτικοποιείται καθώς ο έλεγχος του περνά από τα χέρια των τοπικών κοινοτήτων σε αυτά των εταιρειών ή των κρατικών φορέων. (1)

Ποιος πληρώνει, λοιπόν, το περιβαλλοντικό, κοινωνικό, οικονομικό κόστος από την κατασκευή τέτοιων γιγάντιων έργων και ποιοι ευνοούνται; Βάσει των επιπτώσεων που αναφέραμε καταρρέει επίσης ο μύθος που θέλει την υδροηλεκτρική ενέργεια από τα μεγάλα φράγματα ανανεώσιμη, “καθαρή” και φιλική προς το περιβάλλον. Να θυμίσουμε εδώ ότι ο σχεδιασμός του ΥΠΕΧΩΔΕ αγνοεί την ευρωπαϊκή νομοθεσία που προβλέπει διαχείριση του νερού σε επίπεδο λεκάνης απορροής (Οδηγία 2000/60/Ε.Ε.) πριν κατασκευαστεί οποιοδήποτε έργο κατά μήκος ενός ποταμού. (2)

Η σύνδεση της “αναγκαιότητας” για κατασκευή μεγάλων φραγμάτων με τις ενεργειακές ανάγκες είναι το δεύτερο σημαντικό σημείο της πρότασης Σουφλιά. Και εδώ το χορό τον σέρνουν οι εταιρείες σε αगाστή συνεργασία με ΔΕΗ-υπουργεία: όπως προβλέπει σαφέστατα ο μακροχρόνιος ενεργειακός σχεδιασμός του υπουργείου Ανάπτυξης για την περίοδο 2008-2020 το ποσό της ενέργειας που θα χρειαστούμε τα επόμενα χρόνια θα καθοριστεί ελεύθερα από τους παραγωγούς ενέργειας. Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι θα αποφασίσουν αυθαίρετα οι

εταιρείες που ενδιαφέρονται μόνο για τα κέρδη τους πόση ενέργεια χρειαζόμαστε να καταναλώσουμε ενώ θα έπρεπε να συμβεί το ανάποδο: να αποφασίσουμε εμείς πόση ενέργεια χρειαζόμαστε και από ποιες πηγές. Με αυτό το σκεπτικό προωθείται η “λύση” του εισαγόμενου λιθάνθρακα, με τον ίδιο τρόπο καλλιεργείται από το ΥΠΕΧΩΔΕ η ιδέα της κατασκευής 270 μεγάλων και μικρών φραγμάτων.

Όσον αφορά τα μικρά υδροηλεκτρικά, παρόλο που η κατασκευή τους φαίνεται επιβεβλημένη, υπάρχουν παγίδες. Σύμφωνα με το Ειδικό Χωροταξικό Πλαίσιο για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ), τα μικρά υδροηλεκτρικά λειτουργούν με συνεχή παροχή νερού, οπότε δεν χρειάζεται η κατασκευή ταμιευτήρα. Έλα όμως που λίγο παρακάτω, στο ίδιο σχέδιο, γίνεται αναφορά σε αγωγούς εκτροπής και σε φράγματα ενώ δίνεται η δυνατότητα συνολικής κατάληψης έως και των 2/3 ενός μικρού ποταμού!

Ο σχεδιασμός του ΥΠΕΧΩΔΕ έχει αναμφίβολα ένα σκοπό: να αυξήσουν τα υπερκέρδη τους οι εταιρείες από την άγρια εκμετάλλευση της γης, του αέρα, του νερού, με πρόσχημα την αντιμετώπιση της περιβαλλοντικής απειλής στο πλαίσιο αυτού που πλασάρεται ως “πράσινη ανάπτυξη”. Ο καθορισμός, όμως, των πραγματικών αναγκών σε ενέργεια, νερό, τροφή είναι υπόθεση της κοινωνίας όπως και η ακύρωση των υπουργικών-εταιρικών σχεδιασμών.

Γιώργος Παπαχριστοδούλου

1. Ακόμη και ένας κατ’ εξοχήν αντικοινωνικός φορέας, η Παγκόσμια Τράπεζα, παραδέχεται ότι η κατασκευή μεγάλων φραγμάτων έχει συνέπειες: η έκθεση της Παγκόσμιας Επιτροπής για τα Φράγματα (Νοέμβριος 2000) που συστάθηκε από την τράπεζα κατέγραψε τις ευρύτατες αρνητικές κοινωνικές επιπτώσεις των μεγάλων φραγμάτων που έχουν ως αποτέλεσμα την αύξηση των αντιδράσεων από τις πληττόμενες κοινότητες σε παγκόσμιο επίπεδο. Πρότεινε, δε, περιορισμό των περιβαλλοντικών επιπτώσεων με την ελεγχόμενη εκροή υδάτων από τα φράγματα.

2. Για να αποφύγει αυτή την υποχρέωση που θα προσέκρουε σαφέστατα στο ΣτΕ αφού οι μελέτες στις λεκάνες απορροής των ποταμών δεν έχουν ολοκληρωθεί, ο υπουργός ΠΕΧΩΔΕ τον Ιούλιο του 2006 πέρασε τροπολογία στη βουλή με την οποία εγκρίθηκαν οι περιβαλλοντικοί όροι των έργων της εκτροπής του Αχελώου και άφησε για μετά τη διαχείριση της λεκάνης απορροής. Πραγματικά αρμόδια να εγκρίνει τέτοιους όρους, βέβαια, είναι η κοινωνία.

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΜΕΓΑΛΟ ΦΡΑΓΜΑ

Μεγάλο φράγμα θεωρείται όποιο ξεπερνά τα 15 μέτρα σε ύψος ή ο ταμιευτήρας του χωράει περισσότερα από 3 εκ. κυβικά μέτρα νερού. Ήδη στην Ελλάδα λειτουργούν 46 μεγάλα από αυτά, κυρίως για την παραγωγή υδροηλεκτρικής ενέργειας από τη ΔΕΗ. Το ΥΠΕΧΩΔΕ θεωρεί ότι ο αριθμός αυτός είναι μικρός (η Ελλάδα κατατάσσεται στην τελευταία θέση μεταξύ 24 ευρωπαϊκών και μεσογειακών χωρών). Πρώτη είναι η Ισπανία, η οποία τρέχει σήμερα να επουλώσει τις πληγές από τα μεγάλα φράγματα, την αλόγιστη τσιμεντοποίηση των ακτών για χάρη της τουριστικής βιομηχανίας, τη σπατάλη του νερού για το πότισμα γηπέδων γκολφ. Όσα δηλ. ονειρεύεται ο Γ. Σουφλιάς, ο τωρινός υπουργός-εντολοδόχος των εταιρειών ενέργειας, real-estate, τσιμέντου...

ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΓΙΑ ΤΑ ΜΕΓΑΛΑ ΦΡΑΓΜΑΤΑ ΣΤΗ ΛΑΡΙΣΑ ΤΟ ΝΟΕΜΒΡΙΟ

Στην υπηρεσία των εταιρειών

Στο πλαίσιο αυτό, με δεδομένη την ακόρεστη δίψα υπουργείου και εταιρειών να κερδοσκοπήσουν από τον έλεγχο του νερού, δεν είναι καθόλου περίεργο που τον άλλο μήνα (στις 13,14,15) στη Λάρισα το τοπικό Τεχνικό Επιμελητήριο (ΤΕΕ) διοργανώνει το 1ο πανελλήνιο συνέδριο μεγάλων φραγμάτων. Γιατί αυτό που χρειάζεται, συν τοις άλλοις, είναι να ντυθούν με το μανδύα της αντικειμενικότητας, επιστημονικότητας, τέτοια καταστροφικά έργα. Οι στόχοι του συνεδρίου είναι πλήρως ευθυγραμμισμένοι με τους υπουργικούς-εταιρικούς σχεδιασμούς: «Παρά την έντονη δραστηριότητα που παρατηρείται στην ανάπτυξη τέτοιων έργων ταμίευσης (σ.σ. μεγάλων φραγμάτων) στη χώρα μας, η σύγκριση με άλλες χώρες με παρόμοιες κλιματικές, υδρολογικές και τοπογραφικές συνθήκες, αλλά και χρήσεις νερού, δείχνει ότι υπάρχει σημαντική καθυστέρηση, αλλά και μεγάλες δυνατότητες». Και μεγάλες δυνατότητες σημαίνει... 200 μεγάλα φράγματα και πολλαπλάσια κέρδη...

Μια ΖΩΗ στους δρόμους

Πριν δύο χρόνια οι αγώνες των σπουδαστών μας έβγαλαν από την κατάθλιψη. Δεν ξέρω φέτος τι θα ξεκουνήσει το μαστουρωμένο κοινό από τους καναπέδες. Το σίγουρο είναι πως καθημερινά υπάρχουν αφορμές να ξεχυθούμε στους δρόμους για να τα κάνουμε άνω κάτω. Όχι μόνο εμείς. Όλη η γη.

Η γυναίκα είναι το άλλο μισό του ουρανού γιατί κάποιος πρέπει να καθαρίζει τον υπόλοιπο. Ο δήμαρχος της Αθήνας κάπως έτσι το αντιλαμβάνεται. Τις έχει βάλει λοιπόν να καθαρίζουν κακόφημες πλατειούλες και ρείθρα από την εξαθλίωση. Ενώ αυτός κάνει μποτέ, ντύνεται με ροδαλά υφάσματα και παίρνει πόζες στο φακό, αυτές φορούν χοντρά γάντια και με κοινές σκούπες σαρώνουν σύριγγες, ανθρώπινες ακαθαρσίες κι απόβλητα... Ό,τι τέλος πάντων αφήνει κάθε απελπισμένος στον υπαίθριο χώρο που έχει καταφύγει, γιατί δεν έχει πού αλλού να πάει να απελπιστεί.

Αυτές οι κυρίες, των οποίων την αξιοπρέπεια ο εν λόγω Νικήτας δεν φέρει ούτε στο δαχτυλάκι του, αυτές οι καθαρίστριες της ζωής, πρόκειται να συμπεριληφθούν στα βαρέα και ανθυγιεινά. Πρέπει όμως πρώτα να καταβάλουν από την τσέπη τους αναδρομικά τις αντίστοιχες κρατήσεις που απαιτεί αυτό το βαρύ και ανθυγιεινό. Στη συνέχεια οι πρόσθετες αυτές κρατήσεις θα αφαιρούνται από το μισθό τους, έτσι ώστε να θυμούνται ότι δεν παίζουν με τις κούκλες.

Τις συναντώ επί τω έργω. Συνομιλώ μαζί τους. Είναι ευδιάθετες, κάνουν αστεία. Αλλά μόλις θίξουμε το θέμα της εργασίας, αγριεύουν. Μιλούν με αγανάκτηση. Ζητούν βοήθεια. Είναι πολύ θυμωμένες και καλά κάνουν. Αλλά είναι και κάτι πάρα πάνω! Είναι αποφασισμένες.

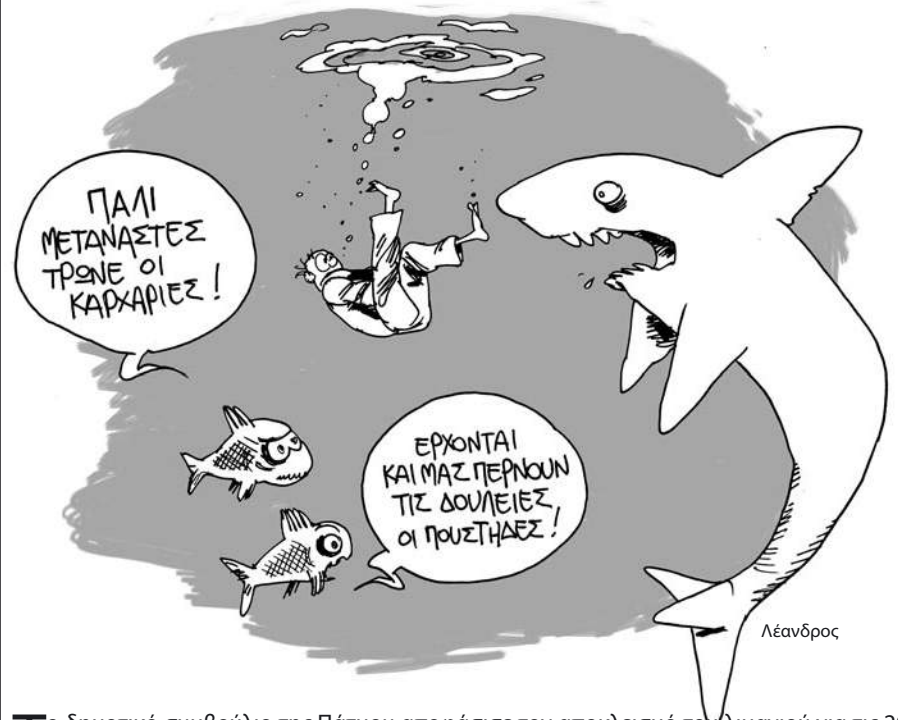
Ας πει κάποιος στον εν λόγω δήμαρχο ότι τα περίξ της Κουμουνδούρου δεν είναι να τα καθαρίζουν γυναίκες. Όχι γιατί είναι αδύναμες. Αν σου φέρουν τη σκούπα τους κατακέφαλα θα διαπιστώσεις ότι είναι ικανότατες να τα βγάλουν πέρα με τις δυσκολίες του δρόμου. Η θέση τους είναι σε καλύτερους δρόμους, απλά, γιατί έτσι τους αξίζει!

Περπατώ μες το δάσος όταν οι λύκοι είναι εδώ. Λύκοι λύκοι, είστε 'δω; Είναι πολύ όμορφο να περπατάς εδώ. Εδώ, οι δρόμοι δεν έχουν ασχήμιες, δεν έχουν βρωμιές, δεν έχουν λακούβες. Εδώ, τα βράδια ακούγεται μόνο το τριζόνι ή ο απόηχος κάποιας βεγγέρας. Εδώ τις Δευτέρες οι πλανόδιοι της λαϊκής αγοράς, δεν διαλαλούν το εμπόρευσμά τους. Εδώ τα παιδάκια ούτε τσιρίζουν ούτε κλαίνε! Εδώ, στους δρόμους των Βορείων Προαστίων, δεν θα κριθεί το δίκιο, δεν θα κριθεί ο σατράπης. Άρα τι δουλειά έχω εδώ;

Πάω παράλληλα με τις γραμμές του τραμ και βρίσκομαι Νότια. Έξω από ένα σχολείο ακούω «άγιος ο θεός, άγιος ισχυρός...» Ο καθηγητής Μέσης Εκπαίδευσης και αγωνιστής Τεμπονέρας άφησε τα μυαλά του στο δρόμο, ο 15χρονος μαθητής Καλτεζάς άφησε το αίμα του. Καλή εκπαιδευτική χρονιά σε όλους.

zoexzoex@gmail.com
Ζωή Χαλιδιά

Η επικαιρότητα του No Border μακριά από τα σύνορα

Το δημοτικό συμβούλιο της Πάτμου αποφάσισε τον αποκλεισμό του λιμανιού για τις 20 Σεπτεμβρίου, στα πλοία που μεταφέρουν "παράνομα" εισερχόμενους πρόσφυγες από το γειτονικό Αγαθονήσι. Σε επιστολή του, ο σύλλογος των Ξενοδόχων απορρίπτει με απέχθεια κάθε χορήγηση ασύλου ακόμα και προσωρινού καταλύματος, διότι η Πάτμος είναι «παραδοσιακή, καθαρή, ένα νησί προορισμένο να προσελκύει τουρισμό υψηλού επιπέδου». Μέχρι τώρα διαμένουν, σε έναν άθλιο χώρο, 137 άτομα και εξετάζεται η δημιουργία στρατοπέδου στο Αγαθονήσι!

Στη Σάμο το "πρότυπο κέντρο υποδοχής", όπως ονομάζονται πλέον τα στρατόπεδα συγκέντρωσης, που εγκαινιάστηκε από τον πρωθυπουργό, έχει γίνει πρότυπο κέντρο βαναυσότητας. Μερίδες φαγητού που δεν φτάνουν να τσιπώνουν μωρό, συνεχείς διακοπές ρεύματος που μετατρέπουν τους κλειστούς χώρους σε θάλαμο αερίων, και απίστευτη βιαιότητα των δεσμοφυλάκων, οδήγησαν τους μετανάστες σε μια μαζική απεργία πείνας. Στην Πάτρα, ο άγριος ξυλοδαρμός ενός Αφγανού από λιμενικούς, το αίτημα για απελευθέρωση 60 ατόμων που κρατούνταν σε ένα κοντέινερ, αλλά και η συνεχής περιστολή κάθε αξιοπρέπειας, οδήγησε τους Αφγανούς σε μια έκρηξη οργής, μια εξέγερση αξιοπρέπειας.

Όλα αυτά συνθέτουν το εκρηκτικό τοπίο πάνω στο οποίο η δύση προσπαθεί να κρύψει τις συνέπειες των πολιτικών της κάτω από το χαλί, αλλά ταυτόχρονα να διαχειριστεί μια νέα συναίνεση κτισμένη πάνω στον φόβο και τον αποκλεισμό.

Έχουμε μια διαβάθμιση του αστικού τοπίου στη βάση του αποκλεισμού. Αυτόν τον αποκλεισμό κατάφερε να άρει το No Border στην Πάτρα. Μπόρεσε να βγάλει τους μετανάστες από τη σφαίρα της πολιτικής απροσδιοριστίας στο κέντρο του κοινωνικού ανταγωνισμού.

Το No Border χάρη στη λογική του "με" τους μετανάστες και όχι "για", κατάφερε να κάνει διαφανή τα σύνορα που οριοθετούν τις κοινωνίες, να αποτελέσει χώρο έκφρασης της ελευθερίας, διότι, όπως σωστά ειπώθηκε, ζητούμενο είναι η επαναδιεκδίκηση του δημόσιου χώρου. Το λιμάνι της Πάτρας να δοθεί εκ νέου στους κατοίκους και όχι να γίνεται ένα κέντρο ελέγχου των μεταφορών.

Τα στρατόπεδα συγκέντρωσης επέστρεψαν, διότι βρίσκονται στη βάση ενός πολιτισμού που εμπεριέχει την αξίωση για ολική και απόλυτη κυριαρχία στη φύση, και ορίζει μια ριζική διαφορά μεταξύ πολίτη και ανθρώπου. Τα ανθρώπινα δικαιώματα που βασίζονται στην υποκειμενική ύπαρξη ενός ανθρώπινου όντος καθεαυτού, κατέρρευσαν μπροστά στην ύπαρξη ανθρώπων χωρίς άλλη ιδιότητα και ειδική σχέση εκτός από τη φυσική, ανθρώπινη. Είχαν όμως ήδη υπονομευτεί από τη διαστολή της ιδιότητας του πολιτικού υποκειμένου, όπως είδαμε στις ανθρωπιστικές επεμβάσεις, τους τρομονόμους, τους αντιμεταναστευτικούς νόμους κτλ. Τα δικαιώματα των ανθρώπων είναι μια πλαστή και, στην βάση της πολυπολιτισμικότητας, μια επικίνδυνη ιδεολογική κατασκευή. Ήδη οι Χάμπερμας και Ρόουλες έχουν ζητήσει από την εξουσία να επιβάλει μια παγκόσμια δημόσια σφαίρα στη βάση του δυτικού καθορισμού περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η εξουσία βρίσκεται στη "δυσάρεστη" θέση να επιβάλει συμπεριφορές. Μια πολιτική ρήξης πάνω στο μεταναστευτικό είναι αυτή που βάζει τους ανθρώπους πάνω από τις δομές, στη βάση όμως όχι των δικαιωμάτων αλλά του συνολικού επανακαθορισμού μιας συνολικής ενότητας των καταπιεσμένων. Το πρώτο λιθαράκι το έβαλε το No Border, οφείλουμε να το συνεχίσουμε.

Φιλήμονας Πατσάκης

1ο Διεθνιστικό φεστιβάλ ΚΟΕ Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Ιούλιος 2008

Η πιο σκληρή πόρτα της Αθήνας στη φετινή σεζόν. Από 30 έως 60 άτομα, πολλά από αυτά με τις ομοιόμορφες κόκκινες μπλούζες, βρίσκονταν ανά πάσα στιγμή στην είσοδο, για να αποτρέψουν τζαμπατζήδες. Το εισιτήριο τσουχτερό, ειδικά για εκδηλώσεις σε πανεπιστημιακό χώρο. Την Παρασκευή, πρώτη μέρα του φεστιβάλ, προκλήθηκε ένταση στην είσοδο από τους νέους, που θέλανε να μπουν στον πανεπιστημιακό χώρο χωρίς το καθόλου συμβολικό αντίτιμο των 10 ευρώ.

Δικαίως η ΚΟΕ φώναζε για το κόστος των εκδηλώσεων, δικαίως όμως και οι νεαροί θεώρησαν τη συμπεριφορά της εν λόγω οργάνωσης απαράδεκτη. Η ΚΟΕ θέλησε να κλέψει λίγη από τη δόξα του θεσμοθετημένου πλέον αντιρατσιστικού φεστιβάλ. Ανέβασε τον πήχη του κόστους πάνω από αυτό που θα μπορούσε να αντέξει η προσέλευση κόσμου και κατέληξε σε αυστηρή είσοδο των 10 Ευρώ. Φεστιβάλ για το φεστιβάλ δηλαδή.

Αυτό που μου έκανε εντύπωση τριγυρνώντας στο χώρο του φεστιβάλ, ήταν ένα κεντρικό πανό με σύνθημα: «Στο Δρόμο του Νεπάλ για την καταστροφή του καπιταλισμού». Αυτό, τη στιγμή που η νέα αριστερή κυβέρνηση του Νεπάλ εξαγγέλλει το άνοιγμα στο διεθνές κεφάλαιο και τον καπιταλιστικό τρόπο της αγοράς. «Πρέπει να δημιουργήσουμε τον καπιταλισμό, για να μπορέσουμε να τον καταστρέψουμε» ήταν η απάντηση του νέου Νεπαλέζου προέδρου σε ένα εύλογο δημοσιογραφικό ερώτημα. Και έμοιαζε τόσο κυνική!

Νικολάκης Δρεπανιάρης

Εκκλησιαστική περιουσία και προνόμια

Με το σκάνδαλο της Μονής Βατοπεδίου να βρίσκεται σε εξέλιξη, καταβάλλονται συντονισμένες προσπάθειες από τα ΜΜΕ να μη γίνονται αναφορές στη συνολική αμύθητη εκκλησιαστική περιουσία, που επιμελώς ή με απάτες διαχειρίζονται 10.000 εκκλησιαστικά ΝΠΔΔ (Μητροπόλεις, Ναοί, Μονές, Ιδρύματα, κ.λπ.).

Γεγονός είναι ότι η εκκλησία είναι ο δεύτερος μεγαλύτερος - μετά το κράτος- ιδιοκτήτης δασών και περιοχών στην Ελλάδα, που έχει στην κατοχή της 1.800.000 στρέμματα γης και χιλιάδες ακίνητα, ενώ απολαμβάνει ειδική προνομιακή μεταχείριση από το κράτος, αφού δεν πληρώνει φόρους. Ο μοναδικός φόρος που πλήρωνε επί των εισοδημάτων της (10%) καταργείται σταδιακά ως το τέλος του 2008, με νόμο της κυβέρνησης Σημίτη. Παρά ταύτα, κάθε χρόνο αποσπά από τον προϋπολογισμό 200 εκατομ. ευρώ για τη μισθοδοσία των 10.000 ιερέων, 5 εκατομ. ευρώ για τη μισθοδοσία των 100 περίπου ιεραρχών και ιεροκηρύκων, καθώς και έκτακτες επιχορηγήσεις, που κυμαίνονται από 50-100 εκατομ ευρώ, για ποικίλες αδιαφανείς εκκλησιαστικές δαπάνες (βλ. Εκκλ. ΜΚΟ «Αλληλεγγύη», ιεραποστολές κ.α.).

Ως μηχανισμός εξουσίας που αναπαραγάγει τη μισαλλοδοξία, το διχασμό, το σκοταδισμό, την αποκοινωνικοποίηση, η εκκλησία αποτελεί μια καλά οργανωμένη βιομηχανία κέρδους που πάντα στήριζε τους κρατούντες και συναλλάσσονταν μαζί τους. Όταν θίγονται τα συμφέροντά της έρχεται σε ανοιχτή σύγκρουση με τις τοπικές κοινωνίες και καλεί τα ΜΑΤ (βλ. Καισαριανή). Συνεπώς, το ζήτημα της συνολικής απαλλοτρίωσης -χωρίς αποζημίωση- της εκκλησιαστικής περιουσίας είναι όσο ποτέ άλλοτε επίκαιρο, ώστε να αποδοθεί σε ακτήμονες, μετανάστες, άστεγους και τοπικές κοινωνίες.

Τάκης Σκούρκος

Τεκτόνων τεκταινόμενα

Τι να γράψω αυτή την εποχή, μωρό μου, δεν ξέρω. Τα μαύρα σύννεφα του πολέμου στοιβάζονται προκλητικά και δεν έχω διάθεση για πολλά. Το μόνο ελπιδοφόρο είναι ότι οι πύραυλοι του Ιράν φτάνουν ως τη Σούδα. Φανταστείτε σκηνικό!

Αυτό που με ιντριγκάρει, φυσικά, πιο πολύ απ' όλα δεν είναι ότι θα τη φάνε οι Αμερικάνοι στη Σούδα αλλά η αντίδραση της Αλέκας. Πεθαίνω για να ακούσω πώς θα τα μπαλώσει άμα γίνει τίποτα τέτοιο. Μπορεί να υπάρξει και διάσπαση και έτσι να έχουμε δύο τιμημένα. Σκεφτείτε δικαστήρια, για να χωρίσουν τις μετοχές, δακρύβρεχτες χήρες του Μάο και του Χότζα, συγκρούσεις για τον προσεταιρισμό των επώνυμων χορηγών, αλληλοκατηγορίες για προβοκάτισες και ένας ατέρμονος αγώνας για το ποιος θα πάρει το όνομα και τα σύμβολα. Αχμαντιντζάτ, αγόρι μου, άμα μου το κάνεις

αυτό θα γίνω μουσουλμάνος.

Ζούμε βέβαια, μωρό μου, σε αυτή τη συναρπαστική εποχή, που, ενώ η Ιδεολογία έχει από καιρό αυτοκτονήσει, οι ιδεολόγοι λάτρεις των ντετερμινισμών επιδίδονται σε μια ακατάσχετη προγνωσιολογία. Έτσι, εν έτει 2008, ο Λιακόπουλος περιμένει το Βλαδίμηρο, η Σάρα Πείλιν τις αποδείξεις για τα πυρηνικά του Ιράκ, η Αλέκα την πτώση του καπιταλισμού, ο Μανώλης την επανίδρυση του κράτους και ο Τσελέντης το μεγάλο μετασχησμό στην Αχαΐα. Κανονικά θα έπρεπε με τόσες χαμένες προσδοκίες να είχαμε εξέγερση ή τουλάχιστον αύξηση στις πωλήσεις γιαουρτιού, αλλά καθώς φαίνεται μαζί με την Ιδεολογία αυτοκτόνησε και η μνήμη. Καλά μυαλά υπήκοοι του χάους...

αμανές

Χρηματοπιστωτική δημοκρατία

«Α! Εγώ εδώ είμαι. Περίμενα την αγορά να ρυθμίσει την κατάσταση αλλά αυτό δεν έγινε. Αποφάσισα να παρέμβω. Λοιπόν εσείς θα πληρώσετε. Το κογκρέσο θα εγκρίνει τα 700 δις δολάρια που απαιτούνται για την κατάσταση» Τζόρτζ Μπους για την κατάρρευση της Lehman Brothers.

Δηλαδή, ό,τι είναι νόμιμο είναι δίκαιο.

Η Οικονομία, που ποτέ δεν υπήρξε επιστήμη, τώρα τελευταία παύει να υπάρχει και ως νόημα. Όλες οι μπουρδες του καπιταλισμού, προσφορά-ζήτηση, ελευθερία αγορών, ελευθερία συμβάσεων, ελευθερία συναλλαγών, ιδιωτικοποιήσεις, ιδιωτική πρωτοβουλία (και καλά!) οδηγούν τον κόσμο στην ολική καταστροφή. Δεν θα είναι όπως το 1929-30 και μετά Κέινς και λοιπά. Η πρωταρχική συσσώρευση ανοησίας χτύπησε όριο.

● Οι Νομπελίστες της οικονομίας, που δεν προλαβαίνουν να χαρούν το Νόμπελ τους ούτε ένα χρόνο, όταν η τράπεζα που αναλαμβάνουν να διαχειριστούν καταρρέει. (Μάιρον Σόουλς και Ρόμπερτ Μέρτον, νομπελίστες του 1997, κατάρρευση της LTCM το 1998).

● Περισπούδαστοι οικονομικοί διευθυντές, υψηλόμισθοι μάνατζερ, κάτοχοι των πληροφοριών της αγοράς οδηγούν τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, το ένα μετά το άλλο σε πτώχευση για να αποδείξουν την ανεπάρκειά τους και την ανεπάρκεια της εξειδίκευσης.

● Πάπηδες των γρήγορων ρυθμών και της γρήγορης διακίνησης του χρήματος, σίγουροι για τον εαυτό τους και για τη θέση τους στέκονται σαν κωθώνια μπροστά στον πίνακα των χρηματιστηριακών αξιών.

● Οι νόμοι της καπιταλιστικής οικονομίας (!) αποδεικνύονται ισούψεις με το λαϊκό νόμο, ότι αν σου χυθεί καφές στο παντελόνι παίρνεις λεφτά.

● Οι αστοί επενδυτές (!) Βρίσκονται στην κατάσταση του υπαρξιακού Dum, Sprio, Sprego. Με άλλα λόγια, ο καθένας λέει ό,τι θέλει και κάνει ό,τι να 'ναι.

● Το χρήμα-εμπόρευμα και η παραγωγή έξω από τις ανάγκες λειτουργούν αυτο-αναφορικά, καθορίζοντας το κοινωνικό σύστημα και οδηγώντας το σε καταστροφικό αδιέξοδο.

● Τα όρια ανάμεσα στο εφικτό και στο ανέφικτο δυσδιάκριτα, το ίδιο με τις αξίες της οικονομικής θεωρίας και της χρησιμότητάς της.

● Τα 700 δις θα δοθούν για τις ανάγκες της Lehman Brothers και των λοιπών αλλά, βεβαίως, ούτε δολάριο για τα κατασχεθέντα σπίτια των δανειοληπτών πολιτών από τις τράπεζες.

Γι' αυτό: **Ό,τι είναι νόμιμο, είναι και ηθικό**

Δίπλα στον ανορθόδοξο καπιταλισμό υπάρχει και ορθόδοξος. Οι απατεώνες ρασοφόροι μαζί με πολιτικούς και διάφορους εθνικούς μεσάζοντες μπήκαν στο χορό του χρήματος με τη λαίμαργία και τη βουλμία των ηλιθίων. Σιγά τη διαπλοκή! Οι «κουκουλοφόροι», από το σουλτάνο μέχρι την κατοχή, κρυμμένοι στο Άγιο Όρος είναι... και έμαθαν να λένε οι γελοίοι: **Ό,τι είναι νόμιμο, είναι και ηθικό.**

Ο καπιταλισμός με μοναδικό κίνητρο, μοναδική αξία και μοναδικό νόημα το κέρδος βρήκε τη ρύθμισή του ανορθολογισμού του και του αγριανθρωπισμού του στη δημοκρατία. Είναι το πολίτευμα που νομιμοποίησε τον πολίτη, για να επιλέγει. Προϋπόθεση της δημοκρατίας είναι οι ανταγωνιστικές σχέσεις κυριαρχίας, η κοινωνική διαφοροποίηση και αξιολόγηση, οι ανισότητες. Γι' αυτό ψηφίζουμε, για να άρουμε τα ανταγωνιστικά των σχέσεων κυριαρχίας. Η πλειοψηφία αποφασίζει, θεσμίζει, γι' αυτό: **Ό,τι είναι νόμιμο, είναι και ηθικό.**

Δημοκρατία λοιπόν. Δημοκρατία παντού, και στο Ιράκ και στο Αφγανιστάν.

Πολλοί πίστεψαν ότι, όταν καταργήθηκε το μαστίγωμα, καταργήθηκε και το αυτομαστίγωμα και ακόμα περισσότεροι πίστεψαν ότι ο χρόνος είναι χρήμα. Ενώ στην ουσία περάσαμε από την ελέω θεώ τυραννία στην ελέω λαώ διαχείρισή της.

Κάποιοι λένε: **Ό,τι είναι δίκαιο, είναι νόμιμο: SMASH CAPITALISM.**

Στο δρόμο για τον Ελευθεριακό Συνδικαλισμό

3η Διεθνής Σύσκεψη
του Αναρχοσυνδικαλιστικού
Συντονισμού (CAS)
25 και 26 Οκτώβρη 2008,
στην Αθήνα

Εδώ και ένα χρόνο, αναρχοσυνδικαλιστικές συνομοσπονδίες, ενώσεις και κινήσεις (από Ισπανία, Σουηδία, Γαλλία, Μεγάλη Βρετανία, Ιταλία, Πολωνία και Ελλάδα) έχουν συγκροτήσει ένα διεθνές δίκτυο συντονισμού και αλληλεγγύης της αναρχοσυνδικαλιστικής δράσης. Πρόκειται για τον «Αναρχοσυνδικαλιστικό Συντονισμό» (CAS). Αρχικά στις διαδικασίες συγκρότησης του δικτύου συμμετείχαν οι τρεις μεγαλύτερες αναρχοσυνδικαλιστικές συνομοσπονδίες της Ευρώπης, δηλαδή η CGT από την Ισπανία, η SAC από την Σουηδία και η CNT από την Γαλλία. Μετά όμως και το 2003, στο δίκτυο κλήθηκαν και μικρότερα αναρχοσυνδικαλιστικά μορφώματα, όπως η ΕΣΕ, η IP από την Πολωνία, η USI και τα Unicobas από την Ιταλία, οι βρετανοί IWW κ.ά.

Η CGT είναι αυτή τη στιγμή το τρίτο σε μέγεθος συνδικάτο της Ισπανίας με 80.000 μέλη και ο βασικός κληρονόμος της παράδοσης του ισπανικού αναρχοσυνδικαλισμού. Η SAC, με 15.000 μέλη, είναι το δεύτερο συνδικάτο της Σουηδίας, ενώ η γαλλική CNT, που στην ουσία αναπτύχθηκε μετά το 1995, αποτελεί την 9η συνδικαλιστική δύναμη της Γαλλίας με 7.000 μέλη.

Όπως αποφασίστηκε στη Μαδρίτη, η επόμενη συνέλευση του CAS θα πραγματοποιηθεί στην Αθήνα, το Σαββατοκύριακο 25 και 26 Οκτωβρίου. Σε αυτή τη συνάντηση θα πραγματοποιηθεί μια ομοσπονδιακή συνάντηση των οργανώσεων αλλά και τρεις κλαδικές συναντήσεις, μια για τους εκπαιδευτικούς, μία για τον κλάδο των κατασκευών (οικοδόμοι, μηχανικοί κ.ο.κ.) και μία για την επισφάλεια.

Τη διοργάνωση αυτής της διεθνούς συνέλευσης έχουν αναλάβει η ΕΣΕ, μαζί με συνδικαλιστές από την Αντιεξουσιαστική Κίνηση και την Επιτροπή Συνδικαλιστών. Για το λόγο αυτό, μια ανοιχτή εκδήλωση θα πραγματοποιηθεί στο Πολυτεχνείο την Παρασκευή 24 Οκτωβρίου, με εκπροσώπους του CAS και των αναρχοσυνδικαλιστικών συνομοσπονδιών που τον αποτελούν, όπου θα μεταφερθεί η εμπειρία από τους κοινωνικούς και εργατικούς αγώνες στην Ευρώπη και θα παρουσιαστούν οι μέχρι σήμερα καμπάνιες του CAS, καθώς και η πανευρωπαϊκή καμπάνια για την επισφάλεια, που θα αρχίσει αυτό το Φθινόπωρο.

Τάσος Χριστόπουλος

Η μάχη των εκλογών στο Συνδικάτο Οικοδόμων Αθήνας Η «Πρωτοβουλία Οικοδόμων» θα είναι και πάλι εκεί!

Η νέα εκλογική διαδικασία, που θα κρατήσει 15 μέρες (χωρίς να υπολογίζουμε την παράτασή της), πραγματοποιείται στη χειρότερη περίοδο για τον κλάδο από τη μεταπολίτευση και μετά. Η θέση των οικοδόμων τα τελευταία χρόνια έχει χειροτερέψει σε όλα τα επίπεδα. Στους μισθούς και τα μεροκάματα, στις συνθήκες ζωής και εργασίας, στα ασφαλιστικά μας δικαιώματα, στις παροχές υγείας κ.α.

Οι ανατροπές, που συντελούνται καθημερινά κάτω από τις επιταγές του κεφαλαίου, στοχεύουν στη μείωση της αξίας της εργατικής δύναμης, στην κατάργηση των κατακτήσεων των οικοδόμων και στην αύξηση της κερδοφορίας των καπιταλιστών.

Το κίνημα των οικοδόμων δέχτηκε απανωτά χτυπήματα στα χρόνια που πέρασαν.

- Η κατασκευαστική δραστηριότητα μειώθηκε κατά 40% από το 2006 μέχρι σήμερα. Αυτό έχει ως συνέπεια την εκτίναξη της ανεργίας στα ύψη.
- Η κυβέρνηση πέρασε το νέο αντιασφαλιστικό νόμο, που προβλέπει για την οικοδομή την αύξηση των ενσήμων για ιατροφαρμακευτική κάλυψη στο διπλάσιο (από 50 σε 100), με αποτέλεσμα το πέταγμα χιλιάδων οικοδόμων εκτός ασφάλισης.
- Καταργήθηκε η ογκομέτρηση (ο ελάχιστος αριθμός ενσήμων που χρειαζόταν για την ανέγερση μιας οικοδομής) και νομιμοποιήθηκε η «μαύρη» εργασία, που ήταν έτσι κι αλλιώς ανοιχτή πληγή για τον κλάδο.
- Οι μετανάστες του κλάδου οδηγούνται στην περιθωριοποίηση και την παρανομία, αφού δε θα μπορούν πλέον να εξασφαλίσουν τον απαιτούμενο αριθμό ενσήμων για την άδεια παραμονής και εργασίας.

Το συνδικαλιστικό κίνημα και ειδικά η ηγεσία του αποδείχθηκαν ανεπαρκέστατοι για την αντιμετώπιση της επίθεσης, που δέχτηκαν οι οικοδόμοι. Με ευθύνη και της διοίκησης δεν έγινε δυνατό να αποκρούσουμε την επίθεση ή έστω να τη μετριάσουμε, να διεκδικήσουμε τα δικαιώματά μας, να κερδίσουμε το παραμικρό. Με άλλοθι την, έτσι κι αλλιώς, απαράδεκτη

στάση και υποταγή της ΓΣΕΕ, η ηγεσία του κλάδου οδήγησε το κίνημα των οικοδόμων στον απομονωτισμό, στην περιχαράκωση, στο σεχταρισμό, στην απομαζικοποίηση, στην περιθωριοποίηση, στην ανυποληψία, στην αναποτελεσματικότητα.

Δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι ΠΟΥΘΕΝΑ, Σ' ΟΛΟΚΛΗΡΗ ΤΗΝ ΑΤΤΙΚΗ ΑΛΛΑ ΚΑΙ Σ' ΟΛΟΚΛΗΡΗ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ, ΔΕΝ ΥΠΗΡΞΕ ΣΤΑ 3 ΧΡΟΝΙΑ ΟΥΤΕ ΕΝΑ ΑΝΟΙΧΤΟ ΔΙΕΚΔΙΚΗΤΙΚΟ ΜΕΤΩΠΟ!

Αν και πετύχαμε μια στοιχειώδη αύξηση στα μεροκάματα (7,5%), βάλαμε στην άκρη άλλα βασικά αιτήματα του κλάδου. Όπως είναι το 7ωρο-35ωρο-5μερο, η απαλλαγή των εργατών από τις εισφορές τους και η αύξηση των εισφορών των εργοδοτών, η απαλλαγή των μεταναστών από όρους και χαράτσια, ουσιαστικά μέτρα για την αντιμετώπιση της ανεργίας όπως η αύξηση και διεύρυνση του ταμείου κ.α.

Για την ανατροπή των ασφαλιστικών δικαιωμάτων μέσω του νέου αντιασφαλιστικού νόμου δεν οργανώθηκε αυτοτελώς κανένας αγώνας, δεν δόθηκε η μάχη, δεν ενημερώθηκαν καν οι συνάδελφοι όλη την περίοδο που άλλοι κλάδοι βρίσκονταν στο δρόμο με απεργιακές κινητοποιήσεις.

Το χάσμα ανάμεσα στη βάση και την «κεφαλή» της συνδικαλιστικής οργάνωσης μεγάλωσε όπως ήταν φυσικό. Κανείς ή έστω ελάχιστοι οικοδόμοι πήραν μέρος στη λήψη των αποφάσεων. Η φετινή Γενική Συνέλευση είχε 200 άτομα από τα οποία ψήφισαν στο τέλος τις προτάσεις μόλις 151! Οι συνελεύσεις των παραρτημάτων δεν ξεπέρασαν τα 15 με 20 άτομα.

Η μάχη των εκλογών δεν είναι παρά ένας μικρός σταθμός στη συνολική μάχη ενάντια στην εργολαβική-κατασκευαστική μαφία και την τρομοκρατία κράτους και κεφαλαίου. Η «Πρωτοβουλία» θα βρεθεί και εδώ στην πρώτη γραμμή με γνώμονα την ενεργοποίηση της ίδιας της βάσης χωρίς ιδεοληψίες, αγκυλώσεις, αυταπάτες και με στόχο την αλλαγή των συσχετισμών σε όλα τα επίπεδα και τη μετατροπή του συνδικάτου σε όργανο πάλης των οικοδόμων.

Τάσος Χριστόπουλος
(μέλος του Δ.Σ. Συνδικάτου Οικοδόμων Αθήνας)

Το 21% του πληθυσμού ζει στην ανέχεια

Εργάζονται αλλά λιμοκτονούν 290.000 μισθωτοί

Κάτω από τα όρια της φτώχειας επιβιώνει το 21% των κατοίκων της χώρας των ισχυρών ολίγων και των λιμοκτονούντων πολλών.

Στην ανέχεια ζουν 290.000 εργαζόμενοι: Ένας στους 3 ανέργους και ένας στους 4 συνταξιούχους προσπαθούν να επιβιώσουν με μηνιαία έσοδα κάτω από 404 ευρώ. Οι στατιστικές μετρήσεις φέρνουν την Ελλάδα στη δεύτερη θέση μεταξύ των φτωχότερων χωρών της Ε.Ε. των 27, ενώ την πρώτη θέση κατέχει η Λετονία με 23%, όταν ο μέσος όρος είναι 16%.

Η έκρηξη της νέας φτώχειας συνοδεύεται από μείωση των κοινωνικών δαπανών και υποχώρηση του ΑΕΠ που εκτιμάται ότι θα φθάσει στο 3% την επόμενη χρονιά. Η ακρίβεια δεν αφήνει περιθώρια ανάσας στις στρατιές των φτωχών, με τον πληθωρισμό στα είδη πρώτης ανάγκης που φθάνει στο 6%, όταν ο επίσημος δείκτης υπολογίζεται να κλείσει στο τέλος του χρόνου στο 4,2%-4,4%.

Την ίδια ώρα, το 20% των πλουσίων κατέχει το 40,4% του συνολικού πλούτου, ενώ οι φτωχοί επωφελούνται από την αύξηση της κατανάλωσης σε ποσοστό 20,4%, όταν το όφελος των πλουσίων ανέρχεται στο 79,6%.

Οι μισθωτοί, κυρίως του ιδιωτικού τομέα, δουλεύουν σκληρά και αμείβονται ελάχιστα, ενώ το 22% επιβιώνει με αποδοχές κάτω από το όριο της φτώχειας. Σε καλύτερη μοίρα είναι οι εργαζόμενοι στο δημόσιο, αφού το ποσοστό όσων ζουν κάτω από τα όρια της φτώχειας φθάνει στο 10%. Ωστόσο και οι δημόσιοι υπάλληλοι φαίνεται να τα βγάζουν πέρα οριακά, με το 30% να έχει μισθούς κάτω από 1.000 ευρώ και το 37% να λαμβάνει μηνιαίες αποδοχές από 1.000 έως 1.250 ευρώ. Στο δημόσιο είναι διαδεδομένο το νέο εργασιακό μοντέλο και 2 στους 3 εργαζόμενους που προσλαμβάνονται είναι συμβασιούχοι, ενώ κενές θέσεις καλύπτονται μέσω δανεικού και εξαιρετικά χαμηλά αμειβόμενου προσωπικού από τα STAGE.

Τα αποτελέσματα των πολιτικών λιτότητας που εφαρμόζονται τουλάχιστον εδώ και 20 χρόνια και της κατάργησης δικαιωμάτων και κατακτήσεων αποτυπώνονται και στατιστικά, καθώς από τις μετρήσεις διαπιστώνεται ότι το 8% του ενεργού δυναμικού (από τα 4,5 εκατ. των πολιτών),

αν και εργάζονται, είναι φτωχοί.

Η φτώχεια διευρύνεται από την αποδιάρθρωση των εργασιακών σχέσεων, αφού αυξάνεται διαρκώς ο αριθμός των απασχολούμενων με μορφές απασχόλησης λάστιχο και μισθούς πείνας φθάνοντας πάνω από 570.000 άτομα. Χαρακτηριστικό είναι εξάλλου, ότι η μερική απασχόληση έχει εκτιναχθεί στο 5,8% και η προσωρινή στο 11,1%.

Εφιαλτικές διαστάσεις έχει πάρει η ανέχεια στην περιφέρεια της Ηπείρου, όπου το ποσοστό του πληθυσμού που ζει κάτω από τα όρια της φτώχειας φθάνει στο 37%, ενώ ακολουθούν η Στερεά Ελλάδα με 32%, η Πελοπόννησος και η Δυτική Ελλάδα με 31%. Κάτω από τα όρια της φτώχειας ζει ο μισός αγροτικός πληθυσμός της Ανατολικής Μακεδονίας και της Θράκης, ενώ στο 57,8% φτάνουν οι φτωχοί αγρότες στην Ήπειρο.

Τραγική είναι, τέλος, η οικονομική κατάσταση 500.000 απόμαχων ηλικίας άνω των 64 ετών που αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα επιβίωσης λόγω των πενιχρών αποδοχών τους.

Μαρία Γερογιάννη

ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ ΤΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ Στο έλεος των κομπιναδόρων

Μειώνεται η περιουσία των μεγάλων ταμείων

Στο έλεος των τζογαδόρων του Χρηματιστηρίου και των κομπιναδόρων της ανεξαρτήτου χρώματος πολιτικής εξουσίας είναι το υστέρημα που καταθέτουν εφ' όρου ζωής οι ασφαλισμένοι μέσα από τις εισφορές τους στα ταμεία. Η περιουσία των ασφαλιστικών ταμείων μειώνεται λόγω των ολέθριων χειρισμών των εγκαθетен διοικήσεων και της κουτοπόνηρης πολιτικής που ασκούν εδώ και χρόνια οι κυβερνήσεις.

Το 1950 τα αποθεματικά των ταμείων «αξιοποιήθηκαν» για τη χρηματοδότηση της ανερχόμενης τότε, πλουτοκρατίας, ενώ στο πρόσφατο παρελθόν, στις αρχές της δεκαετίας του 2000, χρησιμοποιήθηκαν για να κατασκευαστεί η φούσκα του ΧΑΑ. Σήμερα, από τα στοιχεία των ιδίων των μηχανισμών, προκύπτει ότι η περιουσία των ταμείων, δηλαδή των ασφαλισμένων, εξακολουθεί να αποτελεί εργαλείο για τα παιχνίδια των κρατούντων.

Είναι χαρακτηριστικό ότι με πληθωρισμό που υπολογίζεται ότι ξεπερνά το 3%, η κινητή περιουσία των ταμείων -το ρευστό- εμφάνισε αύξηση μόλις 0,17%. Η υστέρηση επιχειρήθηκε να καλυφθεί μέσα από το 25% των αποθεματικών που τοποθετούνται στο ΧΑΑ. Έτσι, οι διοικήσεις των ασφαλιστικών φορέων προχώρησαν μαζικά σε αγορές υπερτιμημένων τίτλων με μαζικές τοποθετήσεις σε δομημένα ομόλογα ύψους 1,3 δις ευρώ από τα οποία δεν επιστράφηκαν ποτέ τα 700, ενώ η αξία των τίτλων έπεσε κατά 60%-70%. Ανάλογη τύχη έχει και η ακίνητη περιουσία των φορέων κοινωνικής ασφάλισης που παραμένει αναξιοποίητη, έστω και αν εικονικά εμφανίζεται αυξημένη η αξία της εξαιτίας της αύξησης των αντικειμενικών τιμών.

Από τις επίσημες μετρήσεις που αφορούν το οικονομικό έτος 2006, διαφαίνεται ότι ισχυρό πλήγμα έχουν δεχθεί τα μεγάλα ταμεία που καλύπτουν πάνω από 6,5 εκατομμύρια ασφαλισμένους. Στο ΙΚΑ, όπου ασφαλιζονται 3 εκατομμύρια εργαζόμενοι και 800.000 συνταξιούχοι, η μείωση είναι της τάξης των 500 εκατ. ευρώ. Στον ΟΑΕΕ, όπου ασφαλιζονται 850.000 έμποροι και επαγγελματιοβιοτέχνες και καλύπτονται 300.000 συνταξιούχοι, διαπιστώνεται μείωση κατά 85 εκατ. ευρώ, ενώ ο ΟΓΑ των 800.000 εν ενεργεία αγροτών και των επίσης 800.000 συνταξιούχων, έχασε 120 εκατ. ευρώ.

Από ανεπίσημα στοιχεία για το 2007 διαπιστώνεται ότι η κατάσταση είναι ακόμη χειρότερη, αφού το ΙΚΑ προχωρά σε ρευστοποιήσεις για να καλύψει τις άμεσες υποχρεώσεις του στους ασφαλισμένους και η περιουσία του από 5,35 δις ευρώ το 2005 σήμερα υπολογίζεται πως δεν ξεπερνά τα 2 δις ευρώ. Σε ρευστοποιήσεις προχώρησε εξάλλου και ο ΟΑΕΕ για να δώσει πέρσι δώρα εορτών και συντάξεις.

Το διαρκές και διαχρονικό σκάνδαλο της κακοδιαχείρισης των περιουσιακών στοιχείων των ταμείων που αποδεικνύεται με τη σκληρή γλώσσα των αριθμών, αποκαλύπτει τους απατεώνες που σε βάρος των ασφαλισμένων εφαρμόζουν σχέδια τάχα διάσωσης της πολύπαθης κοινωνικής ασφάλισης.

Μαρία Γερογιάννη

Η ποινικοποίηση της αλληλεγγύης

Στις 16/10/08 θα δικαστούν στη Θεσσαλονίκη οι 20 συλληφθέντες της πορείας αλληλεγγύης στον δολοφονημένο Τόνυ Ονούα που είχε γίνει στις 21/8/07. Αντιμετωπίζουν τις κατηγορίες της «διατάραξης της κοινής ειρήνης», ενώ 10 από αυτούς βαρύνονται και με την κατηγορία της «πρόκλησης σοβαρών σωματικών βλαβών από κοινού και κατά συρροή».

Όπως οι ίδιοι οι συλληφθέντες είχαν γράψει σε κείμενο που είχαν στείλει:

«Εμείς που κατεβήκαμε αλληλέγγυοι στον πόνο και την οργή των Αφρικανών μεταναστών που βιώνουν στο πετσί τους καθημερινά την αστυνομική βία, εκλαμβάνουμε την κατηγορία της «διατάραξης της κοινής ειρήνης», που είναι κοινή σε όλους μας, ως ποινικοποίηση της συμμετοχής μας στην πορεία αλληλεγγύης της 21/8. Και κατ' επέκταση, ποινικοποίηση της ίδιας της ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ ως ανθρώπινης αξίας.

Όσο για την κατηγορία που τελευταία στιγμή μας χρέωσε ο εισαγγελέας, της «πρόκλησης σοβαρών σωματικών βλαβών από κοινού και κατά συρροή», έχουμε να πούμε πως είναι μια προσπάθεια να διαστρεβλωθούν τα γεγονότα κατά τη σύλληψή μας, δηλαδή να αντιστραφεί το γεγονός πως ξυλοκοπηθήκαμε και πως κάποιοι από εμάς υπέστησαν τραυματισμούς σε επικίνδυνα σημεία όπως ο αυχένας, ενώ άλλοι έχουν ακόμη εγκαύματα από τα χημικά των ΜΑΤ.

Ούτε η αστυνομική βία, ούτε οι νομικές κυρώσεις μπορούν να μας τρομοκρατήσουν. Η ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ ΔΕΝ ΠΟΙΝΙΚΟΠΟΙΕΙΤΑΙ. Ειδικά, όταν αυτή σπάει τους κοινωνικούς διαχωρισμούς που επιβάλλονται από την εξουσία και ενώνει τα κατακερματισμένα κοινωνικά κομμάτια. Έχουμε όλοι καθήκον, ως αντιστεκόμενοι άνθρωποι, να σταθούμε στο πλευρό όσων απαιτούν τα δικαιώματά τους και παλεύουν για την αξιοπρέπεια.

19/9/07,

16 από τους συλληφθέντες της πορείας αλληλεγγύης (21/8/07)»

Τα γεγονότα του “τυχαίου” θανάτου ενός Νιγηριανού μικροπωλητή CD διαδραματίστηκαν ως εξής:

Το Σάββατο 18/8/07 ο Νιγηριανός μετανάστης Τόνι Ονούα δολοφονείται από την ελληνική αστυνομία, στην Καλαμαριά Θεσσαλονίκης, στην προσπάθειά του να διαφύγει από δυο αστυνομικούς με πολιτικά που τον καταδίωκαν. Πλήθος κόσμου βρέθηκε από την πρώτη στιγμή στο πλευρό των μεταναστών, όταν η οργή για τη συσσωρευμένη καθημερινή εκμετάλλευση και τρομοκρατήσή τους, ξέσπασε στη θέα του νεκρού συμπατριώτη τους. Την επόμενη μέρα καλέστηκε από τη Νιγηριανή κοινότητα Θεσσαλονίκης πορεία, με τη συμμετοχή αλληλέγγυων ατόμων, συλλογικοτήτων και φορέων, η οποία αντιμετώπισε τις δυνάμεις καταστολής στο Αστυνομικό Τμήμα Καλαμαριάς

Στις 21/8/07 πραγματοποιήθηκε πορεία στο κέντρο της Θεσσαλονίκης όπου συμμετείχαν πολλοί νιγηριανοί μετανάστες μαζί με αλληλέγγυους θεσσαλονικείς, αντιδρώντας στην προσπάθεια συγκάλυψης της δολοφονίας του Τόνυ, και ζητώντας κοινωνική δικαιοσύνη. Η πορεία αυτή βρέθηκε από την αρχή αντιμέτωπη με τις άγριες διαθέσεις των ομάδων καταστολής. Στην οδό Αγγελάκη οι διαδηλωτές δέχτηκαν τη βάναυση και απρόκλητη επίθεση των ΜΑΤ, που διέλυσαν την πορεία με χημικά, κυνήγησαν και ξυλοκόπησαν τους παρευρισκομένους ενώ προχώρησαν και σε 20 συλλήψεις.

Η τρομοκρατία δε σταμάτησε εκεί. Τα ΜΑΤ ξυλοκόπησαν βάρβαρα τους συλληφθέντες κατά τη διάρκεια της σύλληψής τους, ενώ κάποιοι από αυτούς προπηλακίστηκαν και μέσα στο κτίριο της Γ.Α.Δ.Θ. Για άλλη μια φορά, το ίδιο το κράτος δε δίστασε να παραβιάσει ακόμα και τους δικούς του κανόνες “δικαίου” αφού για παραπάνω από 12 ώρες δεν επιτρέπει η είσοδος σε δικηγόρους, ενώ απαγορεύτηκε παντελώς η εξέτασή τους από το γιατρό. Τέλος, να σημειωθεί ότι η τρομοκρατήση κλιμακώθηκε με την παράταση της παραμονής τους στη Γ.Α.Δ.Θ και με εφόδους στα σπίτια των συλληφθέντων διαδηλωτών.

Δ.Κ.

«Πρώτα η Πατρίδα!»

• Και όμως συνέβη και αυτό. Μαζικές συλλήψεις πραγματοποιήθηκαν με προληπτικό χαρακτήρα ΠΡΙΝ από το συνέδριο των ρεπουμπλικάνων στην Μινεσσότα. Φυσικά, οι ακτιβιστές δεν πτοήθηκαν, και μαζικές ήταν οι διαδηλώσεις κατά τη διάρκεια του συνεδρίου ακόμη και μέσα στο χώρο κατά την ομιλία του Μακέιν. Μάλιστα, οι οπαδοί των ρεπουμπλικάνων είχαν πάρει οδηγίες να φωνάζουν U!S!A!, αν υπάρξουν διαμαρτυρίες και συνθήματα εναντίον του Μακέιν από τους διαδηλωτές, γεγονός που συνέβη πολλές φορές κατά τη διάρκεια της ομιλίας του. Μαζικές ήταν οι συλλήψεις κατά τη διάρκεια του συνεδρίου, αλλά η παρουσία των διαδηλωτών ήταν μαχητική και έγινε αισθητή διεθνώς. Για την ουσία του συνεδρίου των ρεπουμπλικάνων αρκεί να αναφέρουμε το κεντρικό σύνθημα: «Πρώτα η πατρίδα!»

Η Ζαρά Πάπιν σε οικογενειακές φωτογραφίες. Υποστηρίζει τη χρήση των όπλων και ως κυνηγός της αρέσει το κυνήγι των ταρανδών. Ως κυβερνήτης της Αλάσκα έχει προωθήσει το βάρβαρο κυνήγι των λύκων με τη χρήση ελικοπτέρων και όπλων με δίοπτρα.

• Οι ρεπουμπλικάνοι επιδόθηκαν σε έναν προεκλογικό αγώνα που χαρακτηρίστηκε από ψεύδη και λασπολογία εναντίον του Ομπάμα. Ταυτόχρονα, το κύριο σύνθημα ήταν ο πατριωτισμός και η θρησκευτική λατρεία. Αλήθεια, πώς είναι δυνατό ένας λαός να ψηφίσει κάποιον που απλά θα αποτελέσει συνέχεια της τραγικής οκταετίας του Μπους; Κι όμως, ένα μεγάλο ποσοστό των Αμερικανών, ειδικά εκείνων που δεν ζουν στις μεγάλες πόλεις, είναι θολωμένοι από τον «πατριωτισμό» και τη μεσαιωνικού τύπου χριστιανική προπαγάνδα των ρεπουμπλικάνων. Αυτό που μένει να δούμε είναι αν αποτελούν την πλειοψηφία.

• Η ισραηλινή εφημερίδα Χαρέτζ, η μεγαλύτερη σε κυκλοφορία εφημερίδα της χώρας, τα τελευταία δύο χρόνια έχει συγκροτήσει ένα «πάνελ ειδικών», οι οποίοι ασχολούνται με τις αμερικανικές εκλογές και κρίνουν τους υποψηφίους σε σχέση με το πόσο «φιλικόι» είναι για το Ισραήλ. Η αξιολόγηση γίνεται κάθε μήνα και ο Τζον Μακέιν με άριστα το 10 βαθμολογείται με 7.75, ενώ ο Μπάρακ Ομπάμα με 5.12. Αναλυτικά η αξιολόγηση και η μεθοδολογία του «πάνελ» στο <http://www.haaretz.com/hasen/pages/rosnerPage.jhtml>. Αλήθεια, είναι δυνατό να εκλεγεί πρόεδρος των ΗΠΑ ο «λιγότερο φιλικός» προς το Ισραήλ; Ίδωμεν...

• Αν οι δημοκρατικοί χάσουν αυτές τις εκλογές, θα οφείλεται μόνο στο γεγονός ότι δεν τολμούν να μιλήσουν ανοιχτά και να αποτελέσουν την πραγματική επαναστατική αριστερά, αλλά αντίθετα κινούνται μεταξύ σοσιαλδημοκρατίας και ξέφρενου καπιταλισμού, δίνοντας την εικόνα μιας ελιτίστικης παράταξης, σε αντίθεση με τους ρεπουμπλικάνους που δίνουν το ξεκάθαρο μήνυμα της λαϊκής, χριστιανικής (ακρο)δεξιότητας. Ο συγγραφέας και συνεργάτης του -Ζ- Γουίλιαμ Μπλουμ αναφέρει σε πρόσφατο άρθρο του: «Λυπάμαι που θα το πω αλλά νομίζω ότι ο Τζον Μακέιν θα είναι ο επόμενος πρόεδρος. Μετά από την οκταετία τρόμου του Μπους, θα νόμιζε κανείς ότι θα ήταν εύκολο να κερδίσουν οι δημοκρατικοί. Αλλά οι δημοκρατικοί τα έχουν θαλασσώσει! Θα έπρεπε να χρησιμοποιούν τα εξής συνθήματα: “Αν σας άρεσε ο Μπους, θα λατρεύετε τον Μακέιν” και “αν σας άρεσε το Ιράκ, θα λατρεύετε το Ιράν!” Αλλά, αυτά θα ήταν πολύ τολμηρά συνθήματα για την άνευρη Νάνσι Πελόσι και για ένα τόσο δειλό κόμμα. Έτσι κι αλλιώς, η ηγεσία των δημοκρατικών δεν είναι, όσον αφορά την ουσία των ζητημάτων, και τόσο αντίθετη με τον Μπους και τον πόλεμο στο Ιράν».

Νίκος Στυλόπουλος

φάκελος / Ηλεκτρομαγνητική Ακτινοβολία

Επιδράσεις της ηλεκτρομαγνητικής ακτινοβολίας στον ανθρώπινο οργανισμό (κεραίες, κινητά, πυλώνες υψηλής τάσης κτλ)

Αλέξανδρος Χιωτέλης - Φυσικός

**«Η τεχνολογία φαντάζει με αχαλίνωτο άλογο και να δούμε ποιος θα το δαμάσει»
Κορνήλιος Καστοριάδης**

Η ζωή στη Γη μορφοποιήθηκε κατά τη διάρκεια δισεκατομμυρίων χρόνων έκθεσης και διαμόρφωσης από πρωταρχικές συνθήκες βαρύτητας, πίεσης, θερμοκρασίας, ατμοσφαιρικής - χημικής σύστασης κτλ. Οι υπάρχοντες οργανισμοί δημιουργήθηκαν, για να λειτουργούν σε αρμονία κάτω από τις συγκεκριμένες συνθήκες. Ωστόσο, μετά το ξέσπασμα της βιομηχανικής επανάστασης οι συνθήκες αυτές αλλάζουν συνεχώς και με ρυθμούς σαφώς ταχύτερους από αυτούς, που απαιτούνται για την αναπροσαρμογή του ανθρώπινου γονιδιώματος. Έτσι, το ανθρώπινο είδος καλείται ως πειραματόζωο να μετέχει σε ένα ευρείας κλίμακας «πείραμα», που βρίσκεται τώρα σε εξέλιξη, καλούμενο διαρκώς να ανταπεξέλθει σε φαινόμενα, όπως η χημική ρύπανση της ατμόσφαιρας, η αύξηση της θερμοκρασίας του πλανήτη, η μεταβολή των διατροφικών του συνθηκών κ.α.

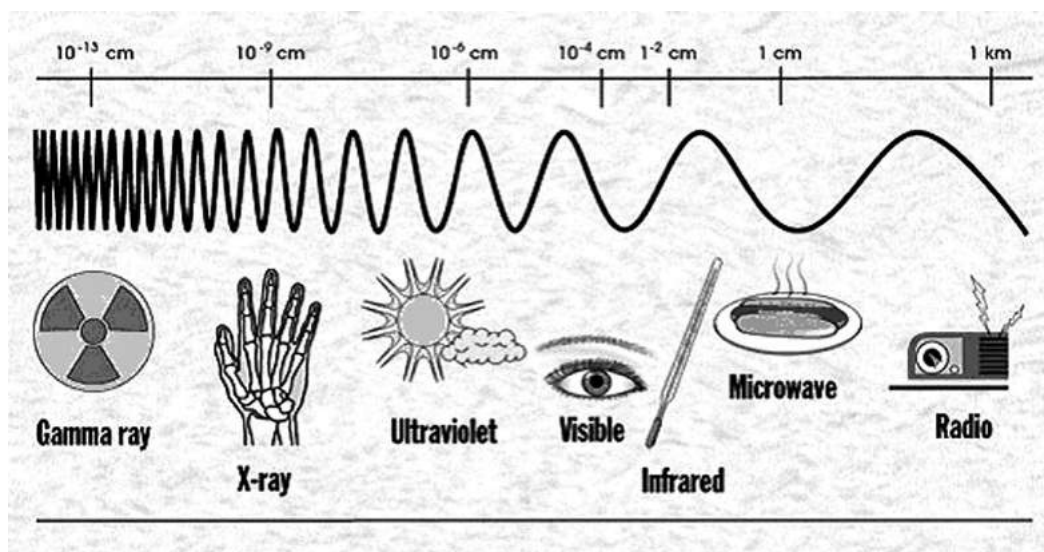
Μια από τις μεγαλύτερες συνιστώσες επιβάρυνσης των επιτρεπτών συνθηκών για την ύπαρξη του ανθρώπου είναι η ύπαρξη της τεχνητής ηλεκτρομαγνητικής ακτινοβολίας, που ο ίδιος δημιουργεί και στην κυριολεξία «λούζεται» από αυτήν με όλο και αυξανόμενη ένταση. Ας απαριθμήσουμε απλώς μερικά από τα εκατοντάδες παραδείγματα καθημερινών πηγών μιας τέτοιας ακτινοβολίας: Κινητά τηλέφωνα, κεραίες κινητής τηλεφωνίας, πυλώνες υψηλής τάσης της ΔΕΗ, πομποί τηλεοπτικών και ραδιοφωνικών συσκευών, ραντάρ, φούρνοι μικροκυμάτων, ηλεκτρικοί συσσωρευτές, ηλεκτρονικοί υπολογιστές κ.α.

Το συγκεκριμένο άρθρο αποσκοπεί στην παρουσίαση της επίδρασης των συγκεκριμένων ακτινοβολιών στον ανθρώπινο οργανισμό σε μια προσπάθεια ενημέρωσης για τους κινδύνους, που εγκυμονούν αλλά συνάμα και εξορθολογικοποίησης του φαινομένου. Θα προσπαθήσουμε να διατηρήσουμε μια ισορροπία, αποφεύγοντας από τη μία μεσαιωνικές κραυγές τρομολαγνίας, έχοντας όμως από την άλλη ως γνώμονα τη ρήση του Αϊνστάιν:

«Σαν βγαίνεις να πεις την αλήθεια, άσε την κομπόζη στον ράφτη».

Όμως τι ακριβώς είναι η ηλεκτρομαγνητική ακτινοβολία;

Η ηλεκτρομαγνητική ακτινοβολία είναι ένα κύμα. Σαν αυτό της θάλασσας. Μόνο που στην περίπτωση μας αυτό που «ανεβοκατεβαίνει» δεν είναι η στάθμη του νερού αλλά η ένταση του ηλεκτρικού και του μαγνητικού πεδίου. Όπως κάθε κύμα, έτσι και η ηλεκτρομαγνητική (ΗΜ) ακτινοβολία μεταφέρει ενέργεια. Όσο πιο κοντά είναι τα δύο βουνά του ΗΜ κύματος (την απόσταση των οποίων ονομάζουμε μήκος κύματος) ή πιο απλά όσο πιο «κατσαρό» είναι το κύμα, τόσο μεγαλύτερη ενέργεια μεταφέρει. Επίσης, ανάλογα με την «κατσαρότητά» του (δηλαδή το μήκος κύματος) η ΗΜ ακτινοβολία κατηγοριοποιήθηκε από τους επιστήμονες σε πολλές υποομάδες. Η πιο γνωστή ομάδα ΗΜ ακτινοβολίας, την οποία αντιλαμβάνεται το όργανο της όρασης (μάτι) του ανθρώπου, είναι το λεγόμενο «ορατό φως» και ουσιαστικά αυτό είναι υπεύθυνο για τον πλούσιο κόσμο των χρωμάτων, που εκτείνεται γύρω μας. Παρ' όλα αυτά το ορατό φως αποτελεί μία πολύ μικρή περιοχή του ηλεκτρομαγνητικού φάσματος (σχ.1), όπου κατά φθίνουσα τιμή του μήκους κύματος εκτείνεται η περιοχή του υπεριώδους, των ακτίνων Χ και τέλος των ακτίνων γ. Αντίθετα στα μεγαλύτερα μήκη κύματος από αυτά του οπτικού βρίσκεται η περιοχή του υπέρυθρου, των μικροκυμάτων και τέλος των ραδιοκυμάτων.

Σχήμα 1. Το ηλεκτρομαγνητικό φάσμα. Αριστερά του ορατού φωτός (visual) – μικρότερα μήκη κύματος – βρίσκονται οι υπεριώδεις ακτινοβολίες (ultraviolet), οι ακτίνες Χ (X-ray) και οι ακτίνες γ (Gamma ray). Δεξιά αυτού (μεγαλύτερα μήκη κύματος οι υπέρυθρες (infrared), τα μικροκύματα (microwave) και τέλος τα ραδιοκύματα (Radio).

φάκελος / Ηλεκτρομαγνητική Ακτινοβολία

Η επίδραση των ακτινοβολιών με μικρό μήκος κύματος έχουν μελετηθεί επανειλημμένως από την επιστημονική κοινότητα και η ανθρωπότητα είναι λίγο πολύ ενημερωμένη. Παραδείγματος χάρη, όλοι γνωρίζουμε την επικινδυνότητα των πολλών ωρών έκθεσης στον ήλιο (υπεριώδης) καθώς και των ακτινογραφιών (ακτίνες Χ). Τέλος, μόνο και στο άκουσμά τους οι ακτίνες γ προκαλούνε τρόμο (Χιροσίμα, Τσέρνομπιλ κτλ).

Αντιθέτως όμως, μέχρι μερικά χρόνια πριν, οι βιολογικές επιδράσεις των ακτινοβολιών με μήκη κύματος μεγαλύτερα του ορατού (υπεριώδεις, μικροκύματα, ραδιοκύματα) περνούσαν αδιάφορες στους επιστήμονες, ενώ μέχρι και σήμερα η κοινωνία έχει πλήρη μεσάνυχτα. Η άγνοια αυτή καθίσταται άκρως επικίνδυνη, καθώς όλες οι προαναφερόμενες συσκευές (κινητά, κεραίες, οικιακές συσκευές) εκπέμπουν ακριβώς σε αυτά τα μήκη κύματος.

Μετά τις πρώτες ανησυχητικές ενδείξεις των ακτινοβολιών αυτών –τις επονομαζόμενες και ως *μη ιονίζουσες ακτινοβολίες*– η έρευνα εντάθηκε (με πρωτοστάτες τους Σοβιετικούς και μετέπειτα στη Δύση) με αποτέλεσμα να βγουν άκρως ανησυχητικά πορίσματα. Οι βλαβερές επιδράσεις των μη ιονιζουσών ακτινοβολιών ταξινομήθηκαν σε δύο μεγάλες κατηγορίες: τις **θερμικές**, όπου οι επιδράσεις συνοδεύονταν από μια μετρήσιμη αύξηση της θερμοκρασίας των ιστών, και τις **αθερμικές** επιδράσεις, οι οποίες προκαλούνται από τόσο μικρές πυκνότητες ισχύος, ώστε δε παρατηρείται καμία αύξηση της θερμοκρασίας. Ο διαχωρισμός αυτός δεν έχει μόνο επιστημονικό ενδιαφέρον αλλά και άκρως κοινωνικό, καθώς, παρ' όλο που οι αθερμικές αλληλεπιδράσεις εντοπίστηκαν από τους Σοβιετικούς τη δεκαετία του '70, οι δυτικές χώρες (μαζί και η Ελλάδα) αρνούνται μέχρι και σήμερα πεισματικά την ύπαρξή τους, καθορίζοντας έτσι τα όρια ασφαλείας μόνο με βάση τις θερμικές αλληλεπιδράσεις. Στο θέμα αυτό θα αναφερθούμε εκτενέστερα στο τελευταίο μέρος του άρθρου. Προς το παρόν θα παρουσιάσουμε τις μεθόδους και τα αποτελέσματα όλων των επιστημονικών ερευνών, που αφορούν τη βιολογική επίδραση των μη ιονιζουσών ακτινοβολιών.

Μέθοδοι μελέτης των επιπτώσεων της ΗΜ ακτινοβολίας στην υγεία και τα αποτελέσματα αυτών.

Με τρία κύρια εργαλεία οι επιστήμονες προσπαθούν να προσεγγίσουν το ζήτημα των βιολογικών επιπτώσεων των μη ιονιζουσών ακτινοβολιών. Παραθέτουμε τις μεθόδους αυτές και σταχυολογούμε τα κύρια αποτελέσματα τους (για περαιτέρω λεπτομέρειες κατατρέξτε στις πηγές, που αναφέρονται στο τέλος του κειμένου):

Α) Επιδημιολογικές Έρευνες

Η πρώτη μέθοδος βασίζεται στη σύγκριση της συχνότητας ασθενειών των πληθυσμών, που εδρεύουν σε χώρους βεβαρημένους με ηλεκτρομαγνητικά πεδία, με τη συχνότητα ασθενειών ανάλογων πληθυσμών, οι οποίοι κατοικούν σε ηλεκτρομαγνητικά πιο «καθαρές» περιοχές. Οι έρευνες αυτές εστιάστηκαν κυρίως σε παιδιά, που ζουν κοντά σε πηγές ηλεκτρομαγνητικών πεδίων, και σε ανθρώπους, των οποίων οι εργασίες σχετίζονται με τον ηλεκτρομαγνητισμό. Τα βασικότερα αποτελέσματα εκατοντάδων τέτοιων μελετών οδηγούν στα παρακάτω συμπεράσματα:

Παιδιά:

- Ο αριθμός περιπτώσεων παιδικών καρκίνων αυξάνει όσο μειώνεται η απόσταση των κατοικιών τους από γραμμές υψηλής τάσης (ΔΕΗ). Συγκεκριμένα, τα παιδιά, που κατοικούν σε απόσταση 0 - 150 μέτρα από τέτοιες γραμμές, έχουν διπλάσιο κίνδυνο να αναπτύξουν καρκίνο σε σχέση με τα παιδιά απομακρυσμένων περιοχών. Ο κίνδυνος όγκων του νευρικού συστήματος και η εμφάνιση λευχαιμίας τριπλασιάζεται σε παιδιά που εκτίθενται σε μαγνητικά πεδία μεγαλύτερα των 0,2μΤ, ενώ τετραπλασιάζεται, όταν το μαγνητικό πεδίο είναι πάνω από 0,4μΤ.

Εργαζόμενοι:

- Για τους ηλεκτρολόγους ο κίνδυνος ανάπτυξης οξείας μυελώδους λευχαιμίας είναι 2,6 φορές μεγαλύτερος, ενώ 7 φορές μεγαλύτερος είναι ο κίνδυνος ανάπτυξης του καρκίνου του αίματος.
- Ο κίνδυνος ανάπτυξης όγκων του εγκεφάλου στους τεχνικούς ηλεκτρικών εγκαταστάσεων είναι 13 φορές μεγαλύτερος.
- Ο κίνδυνος καρκίνου του στήθους για τις εργαζόμενες σε εταιρίες ηλεκτρικής ενέργειας και τηλεφωνικών γραμμών εξαπλασιάζεται.
- Για τους εργαζόμενους στις εταιρίες παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας ο κίνδυνος ανάπτυξης οξείας μυελώδους λευχαιμίας είναι τριπλάσιος, ενώ για αυτούς που εκτίθενται στα ηλεκτρο-

μαγνητικά παιδιά ο κίνδυνος ανάπτυξης όγκων του εγκεφάλου είναι δωδεκαπλάσιος.

- Για τους εργαζόμενους σε εργοστάσια παραγωγής αλουμινίου, όπου τα ρεύματα ηλεκτρόλυσης είναι ισχυρότατα, ο κίνδυνος ανάπτυξης λευχαιμίας και λεμφώματος είναι πενταπλάσιος.

- Για τους τεχνικούς τηλεφωνικών καλωδίων τα περιστατικά λευχαιμίας είναι πενταπλάσια.

Έγκυες γυναίκες:

- Ο κίνδυνος αποβολών εγκύων γυναικών, που εκτίθεται σε μαγνητικά πεδία άνω των 0,3μΤ, είναι τριπλάσιος.

Στο σημείο αυτό για να είμαστε επιστημονικά συνεπείς πρέπει να επισημάνουμε ότι η μέθοδος της επιδημιολογικής έρευνας φέρει όλα τα μειονεκτήματα των στατιστικών μελετών, τα οποία ανακλούν στην ασφαλή εξαγωγή συμπερασμάτων. Τα δύο κύρια μειονεκτήματα της μεθόδου αυτής είναι ότι, αφενός μεν δεν μπορεί να απομονώσει τους υπολοίπους παράγοντες, που είναι υπεύθυνοι για την εμφάνιση των προαναφερόμενων ασθενειών (π.χ. κάπνισμα, κληρονομικότητα, στρες), και αφετέρου δεν μπορεί να υπολογίσει την ακριβή «δόση» ακτινοβολίας, που δέχτηκε το κάθε άτομο του πληθυσμού. Παρ' όλα αυτά, πολλά αποτελέσματα τις έρευνας αυτής είναι τόσο εμφανή (π.χ. δείκτες επικινδυνότητας που είναι 13 φορές παραπάνω από το γενικό πληθυσμό), που δεν μπορούν να ενταχθούν στα πλαίσια των στατιστικών λαθών.

Β) Μελέτες σε πειραματόζωα (IN VIVO)

Ζώα όπως ποντίκια, γάτες, κουνέλια κτλ επιστρατεύτηκαν για μια ακόμη φορά από τους επιστήμονες εκθέτοντάς τα σε ηλεκτρομαγνητικά πεδία και καταγράφοντας τα αποτελέσματα της ακτινοβολήσης σε αυτά είτε μέσω ιατρικών εξετάσεων είτε μέσω νεκροτομών. Και πάλι σταχυολογούμε τα σημαντικότερα ευρήματα αυτών:

- Διαταραχές στη συμπεριφορά των πειραματόζωων για πυκνότητες ισχύος άνω των 40mW/cm² μικροκυματικής συχνότητας.

- Υπερθερμία, υποθερμία, βραδυκαρδία και καρδιακή αρρυθμία στις μικροκυματικές συχνότητες. Τα φαινόμενα αυτά εντάθηκαν, όταν η μικροκυματική ισχύς προσφερόταν κατά παλμούς.

- Αντιστρεπτές βλάβες οφθαλμών και όρχεων, ενώ για μεγαλύτερες δόσεις μόνιμη τύφλωση και στειρότητα και τελικά θάνατος των πειραματόζωων. Τα δύο αυτά όργανα είναι αυτά που υφίσταται τις πιο άμεσες βλάβες και στην περίπτωση του ανθρώπου, καθώς οι μηχανισμοί τους απαγωγής της θερμότητας είναι ατελείς. Συγκεκριμένα, η έκθεση πουλιών και ποντικών σε ΗΜ ακτινοβολία μείωσε τη γονιμότητά τους (η σοβαρότητα του αποτελέσματος αυτού έγκειται στο γεγονός ότι οι εν λόγω βλάβες προκλήθηκαν από τιμές ακτινοβολίας πολλές φορές κάτω από τα ελληνικά όρια). Οι επιστήμονες κρούουν τον κώδωνα του κινδύνου για άμεση συσχέτιση των μαθητών που συνηθίζουν να στέλνουν μηνύματα κάτω από το θρανίο με επικείμενη στέρωση αυτών (Ιατρικός Σύλλογος Αυστρίας).

- Μείωση της αυξητικής ορμόνης, καταρράκτης, ανικανότητα οπτικού διαχωρισμού αντικειμένων, γενετικές ανωμαλίες νεογνών, εγκεφαλικές βλάβες σε μικροκυματικές συχνότητες 2450 MHz, ταχυπαλμία και αύξηση της αρτηριακής πίεσης (200 MHz).

- Μείωση του αριθμού των λευκοκυττάρων μέχρι ποσοστού 40% με την εφαρμογή κατακόρυφου μαγνητικού πεδίου σε ποντίκια.

- Θάνατος των πειραματόζωων, που τοποθετήθηκαν κάτω από γραμμές μεταφοράς υψηλής τάσης. Η νεκροψία έδειξε αλλοιώσεις εγκεφαλικών κυττάρων.

Πάλι εδώ πρέπει να επισημάνουμε ότι τα αποτελέσματα αυτά πρέπει να τα ανακαλούμε ως ενδείξεις καθώς πάντα πρέπει να λαμβάνουμε υπ' όψη κατά πόσο τα συμπεράσματα των ερευνών σε πειραματόζωα επεκτείνονται στον άνθρωπο.

Γ) Μελέτες με καλλιέργειες κυττάρων (IN VITRO)

Οι μελέτες αυτές βασίζονται στα συμπεράσματα, που εξάγονται από την ακτινοβολήση επιλεγμένων ιστών ή καλλιεργιών κυττάρων στο εργαστήριο.

- Το σημαντικότερο εύρημα είναι η αποβολή ασβεστίου από εγκεφαλικά κύτταρα. Η ταχύτητα εκροής εξαρτάται από την συχνότητα και από την ισχύ των μικροκυμάτων.

Άλλα ευρήματα είναι:

- Βραδυκαρδία στα 960MHz για πυκνότητες ισχύος 8 mW/cm³.

- Επίδραση στη σύνθεση των πρωτεϊνών και του DNA για συχνότητες από 40 μέχρι 150

Επιλογές από Z Magazine - Z Net

Υπεύθυνοι έκδοσης:

Δημήτρης Κωνσταντίνου
Νίκος Στυλόπουλος

Το **Z Net** είναι ένα ανεξάρτητο δίκτυο των ΗΠΑ, που εκδίδει το μηνιαίο περιοδικό **Z Magazine**. Είναι αφιερωμένο στον αγώνα υπέρ της ελευθερίας και ενάντια στην αδικία και την καταπίεση. Θεωρεί το γένος, τη φυλή, την τάξη και την πολιτική, ως διαστάσεις της προσωπικής ζωής, θεμελιώδεις για την κατανόηση και βελτίωση των σύγχρονων συνθηκών. Υποστηρίζει τις κινηματικές προσπάθειες για ένα καλύτερο μέλλον.

Ιδρύθηκε το 1987 και πήρε το όνομά του από την ταινία Z του Κώστα Γαβρά, που περιγράφει μία ιστορία καταπίεσης και αντίστασης στην Ελλάδα. Z είναι το όνομα ενός αγωνιστή που δολοφονήθηκε. Η χούντα, μεταξύ άλλων, απαγόρευσε και το γράμμα Z, που συμβολίζει ότι «το πνεύμα της αντίστασης Ζει».

Επικοινωνία: z_vavilonia@yahoo.gr

Η χρήση των κειμένων που δημοσιεύονται στο χώρο αυτό είναι ελεύθερη, με την παράκληση να αναγράφεται η πηγή.

Το Νησί του Πάσχα

Στον Ειρηνικό ωκεανό, ένα νησί πλούσιο σε πόρους, γνώρισε την ακμή του μεταξύ 15ου και 16ου αιώνα. Όταν οι δυτικοί εξερευνητές, στις αρχές του 18ου αιώνα, πάτησαν το πόδι τους εκεί, εντυπωσιάστηκαν από τα επιτεύγματα της τοπικής κοινωνίας, η οποία, όμως, βρισκόταν ήδη στα πρόθυρα της κατάρρευσης. Η βλάστηση είχε εξαφανιστεί, η απομόνωση από τον υπόλοιπο κόσμο ήταν πλήρης, ο πληθυσμός μειώθηκε δραματικά και από την έλλειψη τροφίμων οι κάτοικοι οδηγήθηκαν στον κανιβαλισμό.

Γιατί κατέρρευσε η κοινωνία στο νησί του Πάσχα; Όπως εξηγεί ο καθηγητής βιογεωγραφίας στο πανεπιστήμιο της Καλιφόρνιας Τζ. Ντάιαμοντ, οι κάτοικοι του νησιού επέλεξαν να διαχειριστούν το φυσικό περιβάλλον με έναν πρωτοκαπιταλιστικό, αυτοκαταστροφικό τρόπο. Εκμεταλλεύτηκαν αλόγιστα την ξυλεία των δέντρων και τη γονιμότητα του εδάφους, και χώρισαν τη γη τους σε περιοχές τις οποίες εξουσίαζαν ομάδες πληθυσμού με ανταγωνιστικές σχέσεις. Τα δεδομένα αυτά, σε συνδυασμό με την αύξηση του πληθυσμού, εκμηδένισαν την ικανότητα της μακροπρόθεσμης επιβίωσης.

Όταν η κοινωνία χάσει την αίσθηση της σπουδαιότητας των συλλογικών αγαθών ως προϋπόθεση για την επιβίωση, έναντι ατομικών, βραχυπρόθεσμων, κοντόφθαλμων συμφερόντων, τότε οι κοινωνίες καταρρέουν. Η κοινωνική-οικονομική οργάνωση ρυθμίζει τους βιολογικούς όρους επιβίωσης του ανθρώπου, και γι' αυτό τα αίτια κατάρρευσης αποδεικνύονται ανθρωπογενή.

Φυσικά, πριν από την τέλεια οργανική κατάρρευση μιας κοινωνίας προηγείται ο πνευματικός εκφυλισμός των μεμονωμένων μελών της. Η απειλή της κατάρρευσης, υπαρκτή σε κάθε κοινωνία, είναι περισσότερο επίκαιρη και ταυτόχρονα παγκόσμια στον καπιταλιστικό 21ο αιώνα. Εάν ο Καστοριάδης είχε δίκιο, και ο άνθρωπος συνιστά πραγματικά ένα τρελό ζώο λόγω του φαντασιακού του, τότε το ισχυρότερο όπλο που διαθέτει ενάντια

στην απειλή της κατάρρευσης είναι η φαντασία, στοιχείο που πολεμήθηκε λυσσασμένα από τον καπιταλισμό αμερικανικής και σοβιετικής κοπής. Είναι υποχρέωση του ανθρώπου, μα και νόημα ζωής, να εκμεταλλευτεί τα τεράστια αποθέματα της τρέλας του και να κάνει το πρώτο βήμα: να οραματιστεί μια κοινωνία ριζικά διαφορετική, σπάζοντας τα ασφυκτικά δεσμά που επιβάλλουν οι σημερινοί όροι.

Η πραγμάτωση ενός οράματος, όμως, είναι ένα διαφορετικό στοίχημα. Το ένστικτο της επιβίωσης χαρίζει δύναμη στην παράδοση και κάνει τους ανθρώπους να προτιμούν την πεπατημένη, το χειροπιαστό. Η έμφυτη φοβία μπροστά στο ανεξίτηλο μέλλον γεννά τη συντηρητικότητα στις ψυχές. Κι όμως, κάθε κοινωνικό όραμα έχει ανάγκη τη συστράτευση της μάζας των ανθρώπων για να υλοποιηθεί, γι' αυτό και απαιτείται η μετατροπή του σε συγκεκριμένη πολιτική πρόταση, επεξεργασμένη έτσι, ώστε να δίνει κατευθύνσεις κοινωνικής οργάνωσης και όχι να προκαταλαμβάνει τις αποφάσεις της αυριανής κοινωνίας. Επειδή, ακριβώς, η θεωρία χωριά μπροστά στην πράξη, της είναι αδύνατον να δώσει προφητικές λύσεις στα προβλήματα που θα προκύψουν. Αυτό είναι ευθύνη και δικαίωμα των αυριανών ανθρώπων που θα τα ζήσουν.

Σήμερα, όμως, την ώρα που ο μεταμοντερνισμός με τη μορφή του σχετικισμού και η δυσφορία επικρατεί, το κίνημα των ανθρώπων οφείλει να καλλιεργεί τις συνθήκες που θα ευνοήσουν την ανατροπή του σκηνικού, αλλά και να προετοιμάζεται για το αύριο, αφού μετά τη δύση του καπιταλισμού ένας «νέος» τρόπος οργάνωσης θα επιλεγεί και πάλι.

Μία επεξεργασμένη, ριζοσπαστική πολιτική πρόταση επιτελεί ταυτόχρονα και τις δύο λειτουργίες. Πρώτον, ευνοεί την ανατροπή, διότι προσφέρεται ως συνεκτικό υλικό που θα ενώσει τους αγωνιζόμενους ανθρώπους και, ταυτόχρονα, παρέχει στην πλατιά κοινωνία αυτό που

έχει τόσο ανάγκη, προκειμένου να κάνει το άλμα: κάτι χειροπιαστό, ένα σκιαγράφημα της αυριανής οργάνωσης. Δεύτερον, δίνει τη δυνατότητα στο κίνημα να πρωταγωνιστήσει, κατά την αλλαγή του σκηνικού, προτείνοντας στην κοινωνία κάτι συγκεκριμένο, αντί να παρακολουθεί αμήχανα τις εξελίξεις σε ρόλο κομπάρσου.

Φυσικά, το αποτέλεσμα θα κριθεί από το βαθμό επικοινωνίας που αναπτύσσει το κίνημα με την κοινωνία. Ακόμη και το τελειότερο πολιτικό πρόταγμα, όσο μένει μακριά από το καζάνι της κοινωνίας, αποκλείεται να εφαρμοστεί, όταν το ποτήρι ξεχειλίζει. Οι άνθρωποι θα στραφούν σ' εκείνο που γνωρίζουν καλύτερα, στο πιο οικείο, δηλαδή στην καλύτερα προπαγανδισμένη πολιτική πρόταση. Επομένως, αντικειμενικός σκοπός του κινήματος είναι και η **διάδοση της πολιτικής πρότασης**, μετά την επεξεργασία της. Οι δράσεις που συντελούν σ' αυτήν είναι ποικιλόμορφες, ένα όμως είναι σίγουρο: **στόχος είναι πάντα η κοινωνία, η επαφή και η συμπόρευση μαζί της.**

Στο πεδίο της κοινωνικής αντίστασης, το σύστημα φροντίζει να μαθαίνει από την ιστορία. Η απόλυτη απαγόρευση και καταστολή των διαδηλώσεων στις πόλεις προκαλεί ανεπιθύμητα αποτελέσματα. Αντίθετα, η απομόνωση των διαδηλωτών από την κοινωνία είναι προτιμότερη. Η αυστηρή και επίσημη οριοθέτηση του χώρου της διαδήλωσης και η καλλιέργεια πολεμικού κλίματος δημιουργούν συνθήκες κοινωνικού κενού, το φωτογραφικό αρνητικό ενός αποστειρωμένου χώρου (μέσα τα μικρόβια, έξω η υγιής κοινωνία) μέσα στον οποίο ορισμένοι άνθρωποι προσπαθούν απεγνωσμένα να εκπέμψουν ένα μήνυμα αλλά δεν υπάρχουν αποδέκτες να το λάβουν. Λείπει η κοινωνία, και ο έρωτας μένει ανεκπλήρωτος. Εκτός και αν κοινωνία εννοούμε μόνο αυτούς που κατεβαίνουν στους δρόμους και όχι το υπόλοιπο 99% που τέτοιες ώρες προτιμά τον καναπέ.

Το κίνημα έχει ανάγκη από ένα συγκροτημένο πολιτικό πρόταγμα, το οποίο να καταθέσει στις πλατιές μάζες της κοινωνίας. Έχει ανάγκη από ανοιχτές κοινωνικές δράσεις τύπου Νοσότρος, από ανοιχτούς αγώνες τύπου Αχελώου και από διαδηλώσεις που λαμβάνουν χώρα εντός της κοινωνίας, στους χώρους που αυτή βράζει και αναπνέει, μέσα στην αγορά, στους δρόμους, εκεί όπου θα επικοινωνήσει μαζί της, θα της μοιράσει προκηρύξεις, θα της φωνάζει συνθήματα και θα ακούσει τα δικά της.

Δημήτρης Κωνσταντίνου

ΖΗΤΗΜΑ ΕΠΙΒΙΩΣΗΣ

Απόσπασμα από συνέντευξη του ΧΑΟΥΑΡΝΤ ΖΙΝ στο μηνιαίο ελευθεριακό περιοδικό του Χάρβαρντ, *Perspective*.

P: Οι τελειόφοιτοι κάθε χρόνο έχουν τον εξής μεγάλο προβληματισμό: «Λοιπόν, είμαι ριζοσπάστης αριστερός προς το παρόν, αλλά ποιες είναι οι εργασιακές προοπτικές μου; Ίσως ξεκινήσω ως δόκιμος σε μια εταιρεία όπως η Γκόλντμαν Σακς...». Με δεδομένο ότι πολλοί αριστεροί δεν επιθυμούν να δουλέψουν στον ευρύτερο δημόσιο τομέα, τι θα τους συμβούλευες να κάνουν, ενώ μένουν πιστοί στις ιδέες τους;

Z: Αυτή είναι δύσκολη ερώτηση, γιατί αναφέρεται στο ζήτημα επιβίωσης. Αν αφιερώσεις ολόκληρη τη ζωή σου για την κοινωνική αλλαγή, ίσως να μην καταφέρεις ποτέ να βρεις δουλειά. Παρ' όλα αυτά, υπάρχουν και άνθρωποι που το καταφέρνουν αυτό — στο βαθμό που είναι δυνατόν. *Αν καταφέρεις να συνδέσεις τις πολιτικές σου δεσμεύσεις με την επιβίωσή σου — τίποτα παραπάνω, όμως, από απλή επιβίωση, όχι να πλουτίσεις, αλλά να καταφέρεις να ζεις, κάνοντας αυτό ακριβώς που επιθυμείς — τότε έχεις καταφέρει κάτι αξιοθαύμαστο.* Αλλά δεν είναι εύκολο. Οι περισσότεροι άνθρωποι αναγκάζονται να συμβιβαστούν μέχρι ενός σημείου. Μπορείς, βέβαια, και να επιλέξεις αυστηρά έναν από τους δύο δρόμους. Είτε να παρατήσεις τις ιδέες σου, και να βουλιάξεις στον πραγματικό κόσμο και ίσως αναρριχηθείς και γίνεις υπουργός του κράτους, είτε να γίνεις ένας νέος Γκάντι ή...μία Μητέρα Τερέζα.

Αλλά οι περισσότεροι συμβιβάζονται, προσπαθώντας να ικανοποιήσουν και τις δύο ανάγκες τους. Θέλουν να παντρευτούν, να αποκτήσουν γυναικα και παιδιά, και δεν μπορούν να τους πουν «κοιτάzte, θέλω να ζείτε στη φτώχεια, γιατί εμένα το μόνο που με νοιάζει είναι η κοινωνική αλλαγή». Ακόμα και αν η γυναίκα τους δεν έχει πρόβλημα να ζει στη φτώχεια, πώς θα ήταν δυνατό να υποχρεώσουν και τα παιδιά τους να ζήσουν έτσι; Το πρόβλημα λοιπόν είναι η οικονομική επιβίωση — μπορείς να επιλέξεις ένα ανεκτό επίπεδο επιβίωσης και ταυτόχρονα να παραμείνεις πιστός στα ιδανικά σου. Φυσικά, θα ήταν πολύ καλό αν μπορούσες να βρεις μια δουλειά που να σχετίζεται με τις ιδέες και τις αξίες σου. Ξέρεις, εγώ ήμουν τυχερός, αυτό το πέτυχα με τη διδασκαλία. Σίγουρα μπορώ και επιβιώνω — δεν θα γίνω πλούσιος, αλλά θα ζω άνετα και θα κάνω αυτό που θέλω. Θα διδάσκω χωρίς κανείς να μπορεί να μου κάνει υποδείξεις ή να μου λέει τι να μαθαίνω στα παιδιά.

Επίσης, αν είσαι δικηγόρος κινήματων, μπορείς να χρησιμοποιείς τις ικανότητές σου για να υπερασπίζεσαι ανθρώπους που κατηγορούνται άδικα. Ή αν είσαι γιατρός...Γνωρίζω ένα γιατρό εδώ στη Βοστώνη που έκανε συνεχώς ταξίδια στην Ερυθραία, για να βοηθήσει εκεί τους ανθρώπους, το ίδιο και στη Λατινική Αμερική...Με αυτή την έννοια, αν μπορείς να κάνεις κάτι τέτοιο, δίνεις την καλύτερη απάντηση σ' αυτό το ερώτημα.

Μερικοί άνθρωποι ίσως αγαπούν τους υπολογιστές, τη μηχανολογία ή τη χημεία, και αυτές οι ειδικότητες δεν συμβάλλουν τόσο άμεσα, όπως ένας δάσκαλος ιστορίας, στον αγώνα για την κοινωνική αλλαγή. Σ' αυτή την περίπτωση πρέπει να καταλάβουμε ότι δεν υπάρχει πρόβλημα να κάνουμε αυτήν ή την άλλη δουλειά, δηλαδή να βολευτούμε σε μία συμβατική θέση απασχόλησης στην κοινωνία. Πρέπει, όμως, να μην αφήσουμε το γεγονός αυτό να ρημάξει τη ζωή μας, να μην αφήσουμε να καταπιεί όλο το είναι μας, να βρούμε χρόνο και ενέργεια να κάνουμε θετικά πράγματα. Σε τελική ανάλυση, στον πόλεμο του Βιετνάμ υπήρχε μία οργάνωση που ονομαζόταν *Επιχειρηματίες ενάντια στον πόλεμο του Βιετνάμ*, οι οποίοι χρησιμοποιούσαν τα πλούτη τους για να δημοσιεύουν διαφημίσεις στις εφημερίδες ενάντια στον πόλεμο.

Κατά συνέπεια, κανένας δεν έχει το δικαίωμα, νομίζω, να πει στον άλλον τι πρέπει να κάνει, μέχρι πού πρέπει να συμβιβαστεί, αφού όλοι συμβιβάζομαστε ως ένα σημείο. Και το σημείο αυτό πρέπει να το καθορίζει ο καθένας για τον εαυτό του, σύμφωνα με αυτά που αισθάνεται.

Μετάφραση: Δημήτρης Κωνσταντίνου

Α΄ ΜΕΡΟΣ

Αν συμφωνούμε ότι πρέπει να πολεμήσουμε τον καπιταλισμό και το νεοφιλελευθερισμό στο έδαφος των αξιών, τότε ποιες είναι οι αξίες που πρέπει να προάγει μια καλή οικονομία;

Νομίζω ότι η οικονομία έχει αρκετές επιπτώσεις στις ανθρώπινες σχέσεις, στο εύρος των επιλογών που έχουμε, στην κατανομή του κοινωνικού προϊόντος, στο βαθμό συμμετοχής του κάθε ανθρώπου στη λήψη αποφάσεων, στις σχέσεις μας με το φυσικό περιβάλλον και στις σχέσεις μας με τις οικονομίες άλλων κοινωνιών. Νομίζω ότι αυτές οι πτυχές παρέχουν μία καλή βάση για τον καθορισμό των σωστών αξιών μιας οικονομίας.

Με αυτή τη λογική, θα προτιμούσα να έχουμε μια οικονομία που προωθεί την αλληλεγγύη, από μια οικονομία που αναγκάζει τους ανθρώπους να είναι αντικοινωνικοί. Θα προτιμούσα να έχουμε μια οικονομία που διευρύνει τις επιλογές και προάγει την ποικιλομορφία τους, παρά μια οικονομία που ομογενοποιεί και περιορίζει τις επιλογές. Θα προτιμούσα να έχουμε μια οικονομία που κατανέμει ακριβοδίκαια τα αγαθά, παρά μια οικονομία που ενισχύει τους λίγους σε βάρος των πολλών. Θα προτιμούσα να έχουμε μια οικονομία στην οποία κάθε άνθρωπος να έχει δικαίωμα λόγου στις αποφάσεις, ανάλογα με το βαθμό που τον επηρεάζουν, παρά να κυριαρχούν αυταρχικές σχέσεις. Θα προτιμούσα να έχουμε μια οικονομία που σέβεται και λαμβάνει υπόψη το περιβάλλον, παρά μια οικονομία που το καταστρέφει. Και θα προτιμούσα να έχουμε μια οικονομία η οποία να συμπεριφέρεται στους λαούς άλλων κοινωνιών με τον ίδιο τρόπο που επιθυμούμε κι εμείς να μας συμπεριφέρονται — αυτό θα ονόμαζα διεθνισμό — παρά μια οικονομία που βλέπει όλους τους άλλους ανθρώπους ως στόχους για εκμετάλλευση.

Φυσικά, θα μπορούσαμε να αναλύσουμε περαιτέρω όλα αυτά τα ζητήματα. Παραδείγματος χάρη, οι θεσμοί μιας οικονομίας και οι ρόλοι που απορρέουν απ' αυτούς πρέπει να ωθούν κάθε μέλος της κοινωνίας να αναζητά το όφελος, όχι βλάπτοντας ή αδιαφορώντας για τους άλλους, αλλά σε συντονισμό μαζί τους. Ακόμα κι αν είμαστε σε ατομικό επίπεδο, λόγω της ανατροφής μας, άπληστοι και φιλάργυροι, για να πάμε μπροστά πρέπει η οικονομία να απαιτεί από εμάς να φροντίζουμε για το συνολικό κοινωνικό όφελος, επειδή το δικό μας καλό είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με το κοινό καλό. Αντί οι καλοί άνθρωποι να έρχονται τελευταίοι, όπως συμβαίνει σήμερα, η καλοσύνη θα πρέπει να ενσταλαχτεί μέσα μας, ως απαραίτητο στοιχείο του αγώνα για την πρόοδο. Αυτή πρέπει να είναι το κριτήριο που θα καθορίζει ποιοι θα επιβραβεύονται από την κοινωνία και ποιοι θα μπαίνουν στο περιθώριο.

ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ¹

Απόσπασμα από τη συνέντευξη του **ΜΑΙΚΛ ΑΛΜΠΕΡΤ** στον **Ρεμί Γκω**

Επιπλέον, η οικονομία θα πρέπει να διευρύνει τις δυνατότητές μας και να εμπλουτίζει τις επιλογές, όχι να «βάξει όλα τα αυγά σε ένα καλάθι». Δεν θέλουμε μια οικονομία που γεννά ομοιογένεια και υποχρεώνει το μεγαλύτερο ποσοστό του πληθυσμού να την υφίσταται. Δεν επιθυμούμε μια οικονομία που μας κατατάσσει σε μια κοινωνική τάξη με προκαθορισμένη θέση στην κοινωνία, συγκεκριμένα κουλτούρα και χαρακτήρα, αλλά μια οικονομία που διασφαλίζει την ελευθερία επιλογής.

Για είναι δίκαιη, και αυτό είναι ένα σημείο που σηκώνει συζήτηση, νομίζω ότι η οικονομία θα πρέπει να παρέχει εισόδημα στα μέλη της κοινωνίας ανάλογα με την προσπάθεια και τις θυσίες που θα καταβάλλουν για κοινωνικά ωφέλιμη εργασία. Μια οικονομία δεν πρέπει να ανταμείβει την ιδιοκτησία, έτσι ώστε ο Μπιλ Γκέιτς να απολαμβάνει περισσότερο πλούτο από τον πληθυσμό ολόκληρων χωρών. Δεν πρέπει να ανταμείβει τη δύναμη, έτσι ώστε αυτοί που κατέχουν όπλα ή το μονοπώλιο κάποιων αγαθών να είναι πλούσιοι και οι υπόλοιποι φτωχοί. Δεν πρέπει να ανταμείβει με βάση το τελικό προϊόν, έτσι ώστε εκείνοι που έτυχε να γεννηθούν με ταλέντα ιδιαίτερης εκτίμησης ή εκείνοι που είναι αρκετά τυχεροί ώστε να εργάζονται με καλύτερα εργαλεία, να κερδίζουν περισσότερα λόγω της τύχης τους. Αντί αυτών των βιωμένων καταστάσεων, μια καλή οικονομία πρέπει να εξασφαλίζει ότι κάθε ένας ξεχωριστά και όλοι μαζί θα κερδίζουμε εισόδημα που θα καθορίζεται από τη διάρκεια εργασίας, την έντασή της και από τη δυσκολία της, εξασφαλίζοντας ταυτόχρονα ότι θα παράγονται αγαθά που η κοινωνία θεωρεί σημαντικά.

Για τον τρόπο λήψης αποφάσεων, οι άνθρωποι πρέπει να είναι σε θέση να αντιλαμβάνονται εύκολα τι συμβαίνει στην οικονομία, όπως επίσης και τις πιθανές επιπτώσεις των διαφορετικών επιλογών, και θα πρέπει να είναι σε θέση να εκφράζουν τις επιλογές που προτιμούν. Η οικονομία θα πρέπει να αποδίδει σε κάθε μέλος της κοινωνίας, μεμονωμένα ή συλλογικά, βαθμό επιρροής ανάλογο με το βαθμό που επηρεάζεται το κάθε μέλος από τις εκάστοτε αποφάσεις. Οι ιδιοκτήτες, οι αρμόδιοι για το σχεδιασμό ή άλλα υποκείμενα δεν πρέπει να αποφασίζουν για τον τρόπο με τον οποίο θα ζουν οι εργαζόμενοι και οι καταναλωτές. Κάθε μέλος πρέπει να αυτοδιαχειρίζεται τη ζωή του, σε αρμονία με τα υπόλοιπα μέλη της κοινωνίας.

Όσον αφορά την οικολογία, μια οικονομία πρέπει να λαμβάνει υπόψη με κατάλληλο τρόπο τις επιπτώσεις των ενεργειών στην οικολογική ισορροπία και πρέπει να επιτρέπει στους οικονομικούς παράγοντες να κάνουν επιλογές, λαμβάνοντας υπόψη όχι μόνο τις άμεσες και μεσοπρόθεσμες ατομικές και κοινωνικές επιπτώσεις αλλά, επίσης, και τις ευρύτερες και μακροπρόθεσμες περιβαλλοντικές συνέπειες. Μια οικονομία δεν πρέπει να θυσιάζει το αύριο του πλανήτη για το

σήμερα, ούτε ακόμη και για το καλό όλων όσων ζούνε σήμερα, πόσο μάλλον για το καλό μιας μικρής σημερινής ελίτ.

Όσον αφορά τις διεθνείς σχέσεις, φυσικά οι δεσμοί μεταξύ των λαών είναι επιθυμητοί. Αυτό που δεν είναι επιθυμητό είναι η σύναψη τέτοιων σχέσεων μεταξύ των εθνών, ώστε εκείνα που είναι ήδη πλούσια και ισχυρά να γίνονται πλουσιότερα και ισχυρότερα, ενώ εκείνα που είναι ήδη λιγότερο πλούσια και πιο αδύναμα να γίνονται φτωχότερα και πιο ανίσχυρα. Οι οικονομίες θα πρέπει να συσχετίζονται μεταξύ τους, βασιζόμενες στις ίδιες κοινωνικές αξίες, που ισχύουν στο εσωτερικό τους. Αυτό είναι «διεθνισμός», και νομίζω ότι σε αυτό θα οδηγήσει το Πάρεκον, ακριβώς όπως ο καπιταλισμός οδηγεί στον ιμπεριαλισμό.

Θα μπορούσαμε να εμβαθύνουμε περισσότερο σ' αυτές τις αξίες, τις προεκτάσεις τους και την αμοιβαία συμβατότητά τους. Αλλά εάν θέλουμε κάποιες αξίες να καθοδηγούν τη συλλογιστική μας για μια καλύτερη οικονομία, τότε

αυτό που είναι ουσιαστικό, κατά την άποψή μου, είναι αυτές οι αξίες να μπορούν να εφαρμοστούν και, ταυτόχρονα, να οδηγούν στην παραγωγή και διάθεση των αγαθών με έναν τρόπο που να ικανοποιεί τις ανάγκες και να αναπτύσσει τις δυνατότητές μας χωρίς σπατάλη των ανεκτίμητων ανθρωπίνων ή υλικών πόρων. Αυτό σημαίνει ότι οι αξίες πρέπει να ενσωματώνουν τέτοια κίνητρα, ώστε να υλοποιούνται οι αναγκαίοι στόχοι και να ωφελούμαστε από τις ικανότητες των ανθρώπων. Εάν όλα αυτά είναι δυνατά, με άλλα λόγια εάν μπορούμε να έχουμε μια οικονομία που επιτελεί την παραγωγή, την κατανάλωση και την κατανομή, ενώ ταυτόχρονα

ενισχύει την αλληλεγγύη, την ποικιλομορφία, τη δικαιοσύνη, την αυτοδιαχείριση, την οικολογική ισορροπία και το διεθνισμό, τότε σίγουρα θα πρέπει να προωθήσουμε αυτό το μοντέλο οικονομίας, αντί να συνεχίζουμε να υπομένουμε τη φρικτή καπιταλιστική καταστροφή όλων αυτών που έχουν αξία για μας σήμερα.

Υπάρχει και μια άλλη αξία, εάν εξετάσουμε το ζήτημα από άλλη οπτική γωνία, η οποία αποτελεί επίσης ένα χρήσιμο οδηγό, αν και είναι ίσως λίγο πιο αφηρημένη και με αυτή την έννοια λιγότερο χρήσιμη από τις προηγούμενες. Η αξία αυτή είναι ότι μια οικονομία πρέπει να είναι αταξική. Οι θεσμοί της δεν θα πρέπει να χωρίζουν τους ανθρώπους σε κατηγορίες που πολεμούν και εξουσιάζουν η μία την άλλη.

Ποιες είναι οι βασικές αρχές της συμμετοχικής οικονομίας; Θα μπορούσατε να περιγράψετε εν συντομία πώς βοηθούν αυτές οι αρχές στην προώθηση των αξιών που θεωρείτε σημαντικές;

Η κεντρική ιδέα της συμμετοχικής οικονομίας, ή Πάρεκον, είναι να προσπαθήσει να περιγράψει θεσμούς υπεύθυνους για την παραγωγή, την κατανομή και την κατανάλωση των αγαθών, τέτοιους ώστε να επιτελούν αυτές τις λειτουργίες και, ταυτόχρονα, να εκπληρώνουν και να αναπτύσσουν τις ανθρώπινες δυνατότητες, ενισχύοντας την αλληλεγγύη, την ποικιλομορφία, τη δικαιοσύνη, την αυτοδιαχείριση, την οικολογική ισορροπία και το διεθνισμό. Επομένως, η υποστήριξη του Πάρεκον συνεπάγεται ότι απορρίπτουμε τους θεσμούς που αποτυγχάνουν στα παραπάνω. Παραδείγματος χάρη, δεν είναι δυνατόν κάποιος να έχει αυτές τις αξίες και να προτείνει τη δουλεία ως ένα καλό σύστημα για την καλλιέργεια βαμβακιού. Προφανώς και με τη δουλεία μπορεί να καλλιεργηθεί το βαμβάκι, σίγουρα, αλλά καταστρατηγώντας τις αξίες που ανέφερα.

Παρόμοια, αποδεικνύεται ότι η ιδιωτική ιδιοκτησία των παραγωγικών πόρων, ο βιομηχανικός καταμερισμός των εργασιών, η ανταμοιβή με βάση τη διαπραγματευτική δύναμη ή την ιδιοκτησία ή ακόμα και το τελικό προϊόν, ο ιεραρχικός τρόπος λήψης αποφάσεων, καθώς και η κατανομή των αγαθών με βάση το σύστημα της ελεύθερης αγοράς ή του κεντρικού σχεδιασμού, έρχονται επίσης σε αντίθεση με τις αξίες που ανέφερα. Έτσι, η φιλοσοφία του Πάρεκον μας ωθεί πέρα από τα γνωστά οικονομικά συστήματα και απαιτεί να διανοηθούμε νέους θεσμούς.

Ο Michael Albert είναι αμερικανός ακτιβιστής και συγγραφέας και μαζί με τη Lyndia Sargent έχουν ιδρύσει το πολιτικό ακτιβιστικό δίκτυο Znet και το περιοδικό Zmagazine. Έχει εισηγηθεί τη συμμετοχική οικονομία.

Ο Remi Gau είναι γάλλος ακτιβιστής.

Μετάφραση: Ελπίδα Σαμαράκη

¹Participatory economics (PARECON). Οικονομική θεωρία της συμμετοχικής οικονομίας που περιγράφεται στο βιβλίο του Michael Albert, Πάρεκον: Η ζωή μετά τον καπιταλισμό (Parecon: Life after capitalism), σε μετάφραση του Ν. Ράπτη (Παρατηρητής, 2004).

Διάλογος και Δογματισμός

Μάικλ Άλπερτ

Σκέψεις αποκλειστικά για τη Βαβυλωνία

Η έλλειψη ανοχής στην αντίθετη άποψη, τις περισσότερες φορές, εμφανίζεται όταν κάποιος έχει περιβάλλει ή ακόμη έχει ταυτίσει τις πολιτικές του θέσεις με την προσωπική του ταυτότητα. Είναι σωστό να είσαι υποστηρικτής κάποιας θέσης, αλλά είναι λάθος να θεωρείς ότι η άποψή σου είναι και η ταυτότητά σου. Και είναι λάθος να θεωρείς ότι, όταν κάποιος ασκεί κριτική στην θέση σου, ασκεί κριτική σε σένα τον ίδιο, και να γίνεσαι επιθετικός ή να ενοχλείσαι. Αυτό είναι κάτι που πρέπει να πολεμήσουμε. Και αν ο σκοπός σου είναι να φέρεις τη νίκη και την αλλαγή στην κοινωνία, να δημιουργήσεις έναν καινούργιο κόσμο, αυτό δεν σημαίνει ότι πρέπει να υπερασπίζεσαι μια συγκεκριμένη θέση με κάθε τίμημα. Δεν είναι σωστό να υπερασπίζεσαι μια συγκεκριμένη άποψη μέχρι θανάτου. Υποστηρίζεις, βέβαια, τις ιδέες που πιστεύεις ότι είναι σωστές, αλλά πρέπει να είσαι σε θέση να αντιλαμβάνεσαι και τις αδυναμίες τους, γιατί αυτό που θέλεις είναι η τελική νίκη. Δεν θέλεις να νικήσει η θέση σου, θέλεις να κερδίσει η αλλαγή. Και νίκη της αλλαγής σημαίνει νίκη της καλύτερης άποψης.

Νομίζω ότι αυτά που λέω είναι αυτονόητα. Μπορεί ορισμένες φορές να είναι συναισθηματικά δύσκολο, αλλά πρέπει να το συνειδητοποιήσουμε. Αυτό που κάνει δύσκολη την εφαρμογή αυτού που λέω είναι ότι, επειδή ζούμε σε έναν κόσμο που είναι τόσο ανταγωνιστικός, τόσο ύπουλος και υπονομευτικός, αποκτήσαμε τη συνήθεια να εκνευριζόμαστε και να συμπεριφερόμαστε χωρίς καμιά ανοχή.

Κάποτε συζητήσαμε για το «ανοιχτό κόμμα». Αυτό που λέμε τώρα είναι πολύ σχετικό και μ' αυτό το ζήτημα. Είναι μια άλλη διάσταση σχετικά με το τι σημαίνει να έχουμε ένα τέτοιου είδους κόμμα. Αν ο πολιτικός σχηματισμός έχει όραμα και στρατηγική, αλλά το όραμα και η στρατηγική αυτή έχει το χαρακτήρα που προσδίδουν οι φανατικά θρησκευόμενοι στη Βίβλο, αν με άλλα λόγια λέει: «τέλος! αυτό που σου λέω είναι η αλήθεια, και πρέπει να την υπερασπιστούμε και να πολεμήσουμε γι' αυτή μέχρι θανάτου», τότε υπάρχει πρόβλημα. Αν κάποιος λέει ότι πρέπει να πολεμήσουμε μέχρι θανάτου για να κερδίσουμε έναν καλύτερο κόσμο,

δεν έχω πρόβλημα. Αλλά αν κάποιος λέει ότι πρέπει να υπερασπιστούμε και να πολεμήσουμε μέχρι θανάτου για μια συγκεκριμένη άποψη... Φαντάσου η άποψη αυτή να είναι λανθασμένη... Η ιδέα και μόνο μου προκαλεί φρίκη.

Η σωστή θεώρηση είναι ότι πρέπει να αναζητούμε διαρκώς, να προβληματιζόμαστε, να κυνηγάμε την καινοτομία και τη βελτίωση. Και όταν αυτή έρθει, τότε θα πρέπει να είμαστε χαρούμενοι και όχι λυπημένοι. Αν, για παράδειγμα, σε μια συζήτηση κάποιος μου απευθύνει μια προκλητική ερώτηση για τη συμμετοχική οικονομία (που είναι η θεωρία που υποστηρίζω), και αυτή η ερώτηση πραγματικά θίγει τις ιδέες μου, τότε αυτό με διεγείρει, δεν με εκνευρίζει. Γιατί θα κάνει την άποψή μου καλύτερη. Αυτός, νομίζω, είναι ο τρόπος με τον οποίο πρέπει να κάνουμε διάλογο.

Υπάρχει η ανθρώπινη φυσική τάση να επενδύουμε σε κάτι – όπως είπατε, εγώ έχω επενδύσει χρόνο και ενέργεια στη συμμετοχική οικονομία – και να γινόμαστε θερμοί υποστηρικτές του. Μέχρι εδώ καλά, αλλά μερικοί τελικά τυφλώνονται από το πάθος τους, γίνονται ένα με την άποψή τους, και αυτό δεν είναι καλό. Με άλλα λόγια, μπορεί να αισθάνομαι ότι το πιο σημαντικό πράγμα για τη συμμετοχική οικονομία είναι ως θεωρία να εκτιμάται από τους άλλους, γιατί είναι το πνευματικό μου τέκνο. Αλλά αυτό είναι λάθος. Το πιο σημαντικό πράγμα είναι να έχουμε ένα βιώσιμο, αξιόλογο όραμα. Αν η συμμετοχική οικονομία δεν είναι αυτό το εναλλακτικό όραμα που ζητάμε, τότε θα πρέπει να επιθυμώ την απόρριψή της, και πραγματικά θα το ήθελα. Με άλλα λόγια, αυτό που αποζητώ είναι μια εναλλακτική λύση στον καπιταλισμό που να είναι πραγματοποιήσιμη, αξιόλογη, βιώσιμη, που να μπορεί να εμπνέει κινήματα.

Αν κάποιος αποδείξει ότι υπάρχει πρόβλημα με τη συμμετοχική οικονομία, και εγώ συνεχίζω να την υποστηρίζω παρά το πρόβλημα, τότε είμαι ανόητος και αφελής, και τα κίνητρά μου δεν είναι αυτά που επικαλούμαι. Αυτό που θα πρέπει να υποστηρίζω είναι η αναγκαιότητα ενός καλύτερου οράματος, και όχι το συγκεκριμένο, το οποίο

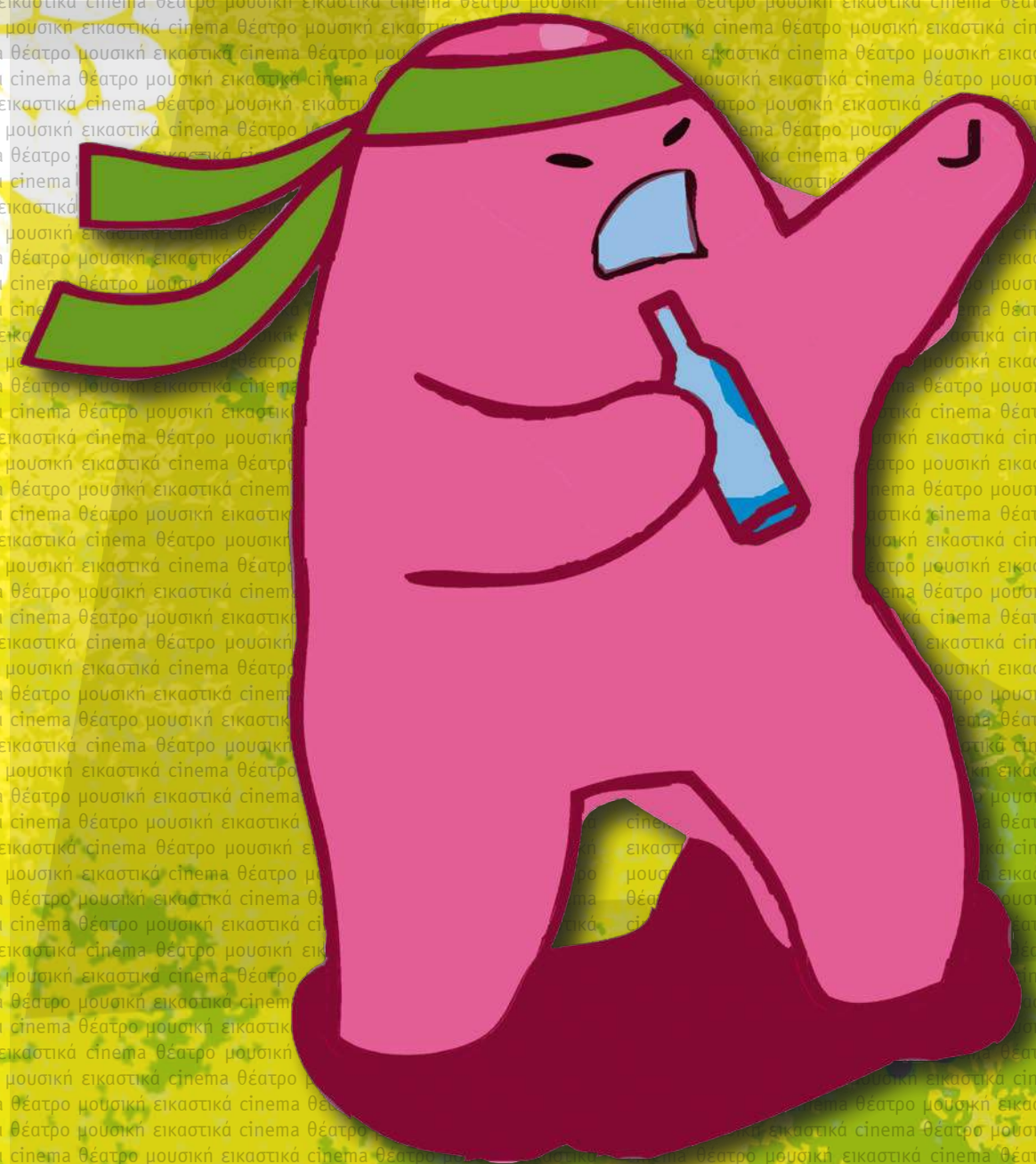
έτυχε να συνδεθώ μαζί του. Αυτή τη στιγμή πιστεύω ότι η συμμετοχική οικονομία είναι το καλύτερο όραμα. Αλλά, αν κάποιος υποστηρίζει το αντίθετο, θα ήθελα να τον ακούσω, και όχι να χάνω το χρόνο μου ασχολούμενος με κάτι εσφαλμένο. Δεν υπάρχει κανένας λόγος. Οφείλω να αναζητώ τα σφάλματα και τις παραλείψεις μου, και αν μπορώ να τα διορθώνω ή, αν δεν διορθώνονται, να αρχίζω από την αρχή.

Νομίζω ότι, σήμερα, το Εγώ μάς πλακώνει και μας συνθλίβει. Αν η ταυτότητά μου, το «εγώ μου» είναι η συμμετοχική οικονομία – και ίσως συμβεί και σε μένα στο μέλλον, και τελικά να εξελιχθούν άσχημα τα πράγματα – τότε κάθε φορά που κάποιος ασκεί κριτική στη συμμετοχική οικονομία θα το αισθανόμουν ως προσωπική επίθεση. Και θα ξεσηκωνόμουν και θα αμυνόμουν. Αυτό κάνουν πολλοί άνθρωποι. Αλλά, αν μπορώ να κρατήσω την ταυτότητά μου μακριά από τη συμμετοχική οικονομία, αν τη συνδέσω μόνο με το αξιόλογο όραμα, ενδεχομένως να αποφύγω αυτή τη συμπεριφορά. Και αυτό οφείλω να κάνω. Δεν ξέρω αν θα τα καταφέρω, αλλά αυτό πρέπει να προσπαθούμε να κάνουμε, για να μη γινόμαστε δογματικοί. Οφείλουμε να έχουμε στο μυαλό μας το κίνητρο που είναι η τελική νίκη και η δημιουργία ενός καλύτερου κόσμου, και όχι μια συγκεκριμένη θεωρία. Αν αυτή είναι καλή θα διαρκέσει, αν όχι τότε θα σβήσει.

Ένα ανήσυχο πνεύμα προσπαθεί να προσεγγίσει την πραγματικότητα, ασκώντας συνεχώς κριτική στις θέσεις που πιστεύει. Και διαρκώς προσπαθεί να προωθήσει τα πράγματα μπροστά. Να βρει τα σφάλματα και να τα διορθώσει. Αυτή πρέπει να είναι η προσέγγισή μας. Το σφάλμα που κάνουν συχνά οι πολιτικοί είναι να μετατρέπουν μια συγκεκριμένη ιδεολογική τοποθέτηση σε θρησκεία. Και αυτού του είδους ο δογματισμός δεν είναι τόσο διαφορετικός από τον εθνικο-θρησκευτικό δογματισμό.

ένθετος τρόπος πολιτιστικής ραδιουργίας

Βλέπω στα μάτια σου μια ηρεμία

Στο μεγάλο κραχ του '29 ο James είχε έναν γάτο το Son, κατάλευκο με κάτι τεράστια κιτρινωσμένα μάτια. Ο James ήταν αλκοολικός. Έπινε συνεχώς κονιάκ. Ήφερε όμως ότι δεν τον ικανοποιούσε το ποτό που είχε επιλέξει, αλλά δυστυχώς λόγω του κραχ του '29 δεν είχε άλλη επιλογή. Ένα βράδυ ο James μαζί με το γάτο του Son τα είχαν κοπανάσει επικίνδυνα. Γυρνώντας για το σπίτι είδαν μια τεράστια δεξαμενή κονιάκ και έτρεξαν και βούτηξαν μέσα της. Δεν κατάφεραν να βγουν ποτέ από κει μέσα, οι κάτοικοι όμως συνέχιζαν να πίνουν απ' την δεξαμενή. Οσοδήποτε δύο πράγματα είχαν αλλάξει στην πόλη, η γεύση του κονιάκ άλλαξε και ο James μαζί με το γάτο του Son είχαν εξαφανιστεί. Τρία χρόνια αργότερα όλοι στην πόλη έπιναν το ολοκαίνουριο πότο Jameson.

D.I.G.

Υπό... Κριτική τέχνη

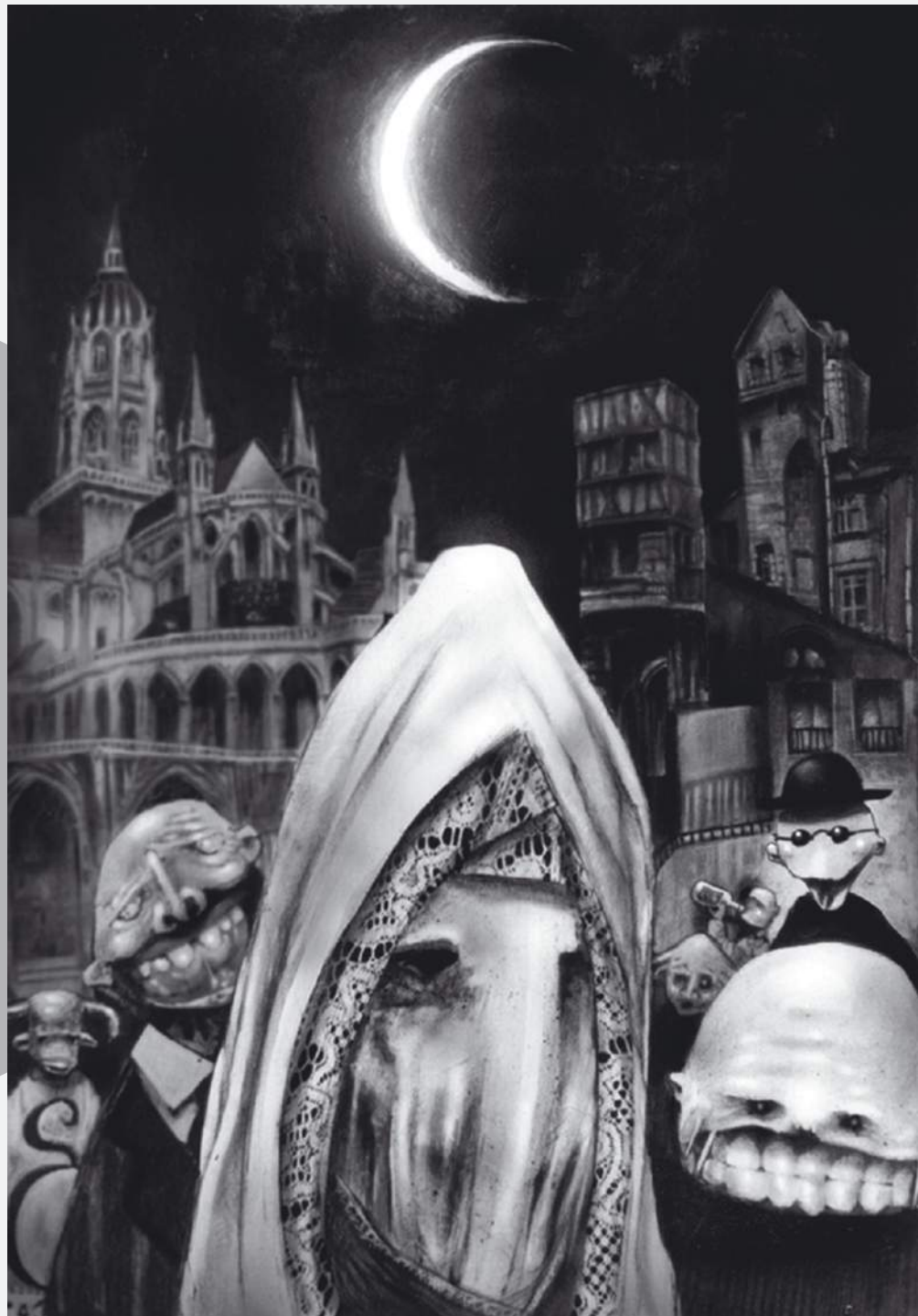
Η διεκδίκηση της ελευθερίας

Για το Γάλλο θεωρητικό Ζαν Ντιβίνιο «στο πρόσωπο του ηθοποιού συνοψίζονται οι δυνατότητες της κάθε εποχής και της κάθε κοινωνίας για ελευθερία». Αυτή η θέση έχει βάση αν σκεφτούμε όχι τους φυλακισμένους στη ματαιοδοξία ηθοποιούς άλλα τα προτάγματα της ίδιας της υποκριτικής θεωρίας. Μερικά από αυτά, όπως η απελευθέρωση του ασυνείδητου, η αναβίωση της μνήμης, η χωρίς ενοχή αποκάλυψη του εαυτού, η δημιουργία μιας ενιαίας εσωτερικής ταυτότητας και η αναζήτηση του πραγματικού χρόνου της αναπνοής και της ύπαρξης, συγκρούονται με το πρότυπο του τεμαχισμένου ανθρώπου σε αντιφατικές υποχρεώσεις και κοινωνικούς ρόλους, που προωθούν οι σύγχρονες καπιταλιστικές κοινωνίες για να αυξήσουν την παραγωγικότητα. Ειδομένη από αυτή τη σκοπιά η υποκριτική θεωρία μπορεί να θεωρηθεί επαναστατική καθώς στοχεύει στη δημιουργία ενός ατόμου απελευθερωμένου από τους κοινωνικούς καταναγκασμούς.

Στους μετα-μαρξιστές, και ιδίως στο Φουκώ, τονίζεται το ζήτημα της καταστολής της ατομικής ελευθερίας από τις σύγχρονες δυτικές κοινωνίες. Οι κατασταλτικοί μηχανισμοί του «ενός» και «μοναδικού» λόγου, ο χειρισμός της «μιας» ορθής σεξουαλικότητας από την εκάστοτε εξουσία και η παράλογη έννοια της τιμωρίας φτιάχνουν ένα αντιδραστικό πλαίσιο μέσα στο οποίο η απελευθέρωση του ασυνείδητου που προβάλλει ο ηθοποιός θυμίζει τρομοκρατική ενέργεια.

Ποιες είναι όμως οι πιθανότητες παρέμβασης της ελευθερίας που υπερασπίζεται ο ηθοποιός στον ιστό της καθημερινής ζωής της κοινωνίας; Αναθεωρητές και θεμελιωτές της σύγχρονης υποκριτικής θεωρίας, με σημαντικότερο τον Γέρζυ Γκροτόφσκι, έφτασαν να αρνηθούν το κοινό και να ενδιαφερθούν μόνο για την ατομική απελευθέρωση του ηθοποιού κατά την διαδικασία των προβών. Οι πρόβες γίνονται χωρίς να φτάνουν ποτέ σε κάποιο σκηνικό αποτέλεσμα. Αυτή η στάση μπορεί να διασφαλίζει τον ποιοτικά ανατρεπτικό πυρήνα της υποκριτικής τέχνης και να τον προφυλάσσει από τις αντιδραστικές απλοποιήσεις που γίνονται από τους μηχανισμούς ελέγχου της μαζικής κουλτούρας για χάριν -δήθεν- της εμπορικότητας, όμως δεν παύει να τοποθετεί την πραγματική τέχνη εκτός της κοινωνίας. Το πρότυπο μιας πιο απελευθερωμένης κοινωνίας μένει κλειδωμένο στο ντουλάπι κάποιων εσωστρεφών καλλιτεχνών και η συμβολή της υποκριτικής τέχνης στη συλλογική επαναστατική συνείδηση είναι δυστυχώς μηδαμινή.

Ασπασία Λουκουργιώτη

ΧΟΝΤΡΑ ΣΤΟ ΡΕΥΜΑ

Μια περιήγηση στον διάλογο των γραμμών

Θα κάνουμε μια απόπειρα από αυτό το τεύχος να ακολουθήσουμε τα χρονικά αποτυπώματα της παγκόσμιας λογοτεχνίας . Τι θα ψάχνουμε; Σημάδια του αυτεξούσιου σε βιβλία και δημιουργούς. Οι πρώτες απόπειρες μυθιστορηματικής γραφής συναντιούνται στην Σικελία του Φρεδερίκου του Β , ο οποίος πέτυχε να συγκεράσει τις επιρροές Αράβων , Ελλήνων , και Λατίνων σε μια δημώδη λατινική γλώσσα . Έτσι γεννιέται το κίνημα της νέας ποίησης με κύριο εκφραστή τον Δάντη (13ος αιώνας) , ως συνέχεια της λαϊκής παράδοσης των τροβαδούρων . Με αυτόν τον τρόπο έρχονται στο φως της ημέρας το άσεμνο και το αυθάδες , αρχίζουν να εμφανίζονται τα λαϊκά θέατρα σε ελεύθερη μεταφορά των μπουλουκιών , όπου η παράδοση της διαβρωτικής κριτικής και της τρέλας παίρνει μεγάλες διαστάσεις και ρόλους. Ο άνθρωπος έχει, πλέον, την αίσθηση ότι αλληλεπιδρά με το περιβάλλον.

Πρέπει να τονίσουμε ότι κραυγές απείθειας υπάρχουν

από πολύ παλιά. Η ρομαντική σκοτεινή εποχή της νοσταλγίας είχε αναγγελθεί ήδη από το 1222!! Όταν ο Inghifredi de Palermo θρηνεί σε απελπισμένους τόνους την ανάποδη τάξη της δημιουργίας του κόσμου και οδηγείται σε ένα πρωτόγνωρο γνωστικό αναθεματισμό της δημιουργίας. «Ας πάει στα κομμάτια . Ας μην ξαναπρασινίσουν οι κάμποι , ας μην ξαναπιάσουν τα δέντρα καρπούς , ας μην ξαναλάμψουν τα αστέρια , ας παγώσει ο ήλιος.» Παραμένουν όμως μεμονωμένες φωνές ως την ύστερη αναγέννηση.

Οι Ιταλικές πόλεις και ιδίως η αυλή που περιγράψαμε στην αρχή, προωθούσε τον Αβεροϊσμό , την εθνοτική πρόσμιξη που σιγά- σιγά γέννησε μια στάση αδιαφορίας απέναντι στην θρησκεία και μια σταδιακή, αν και πρωτόλεια, ανάπτυξη του σκεπτικισμού. Η μυθιστορία έρχεται την ώρα που το σαράκι της αμφιβολίας αρχίζει να ποτίζει την θρησκευτική πίστη . όπως θα πει ο Δάντης «γεννιέται από τον πόθο, περικοκλάδι, ο δισταγμός στα πόδια της αλήθειας». Όμως το βήμα του Δάντη είναι διστακτικό, επηρεασμένο από τον Θωμά τον Ακινάτη . Το ιπποτικό μυθιστόρημα, από την άλλη μεριά, κρατάει

την βασική γραμμή του έπους περί αποδοχής του κόσμου και της μικρότητας των ανθρώπων απέναντι στο μεγαλείο που τους υπερβαίνει.

Εμείς, λοιπόν, αρχίζουμε να ξετυλίγουμε το νήμα από την σκέψη του Έρασμου (1469-1537) και του Μοντένιου (1533-1592). Ιδίως ο δεύτερος , ο δημιουργός της φόρμας του δοκιμίου, είναι ο πρώτος στην ουσία ατομικός συγγραφέας με μια διακριτή απαξία της αυθεντίας. Έτσι σταδιακά συναιρούνται η προσωπική οπτική και η ατομικοποίηση της μορφής και του ύφους. Κάποιος άλλος που επηρέασε τα πράγματα προς την κατεύθυνση που εξετάζουμε είναι ο Μακιαβέλι (1469-1527). Η ύπαρξη του συμπίπτει με το τέλος της Ιταλικής αναγέννησης, την παρακμή των Ιταλικών πόλεων και την απαρχή αιματηρών αγώνων για την συγκρότηση του έθνους κράτους . Σημαντική παράμετρος όλων αυτών είναι η ατομικοποίηση του έρωτα, η δημιουργία των όρων μιας νέας ηθικής . Αυτή η εισαγωγή ήταν απαραίτητη για να προϋπαντήσει την γέννηση του ήρωα που αλλάζει τον κόσμο, που δεν βολεύεται. Του Δον Κιχώτη , με τον οποίο θα ασχοληθούμε τον άλλο μήνα.

του Φιλήμονα Πατσάκη

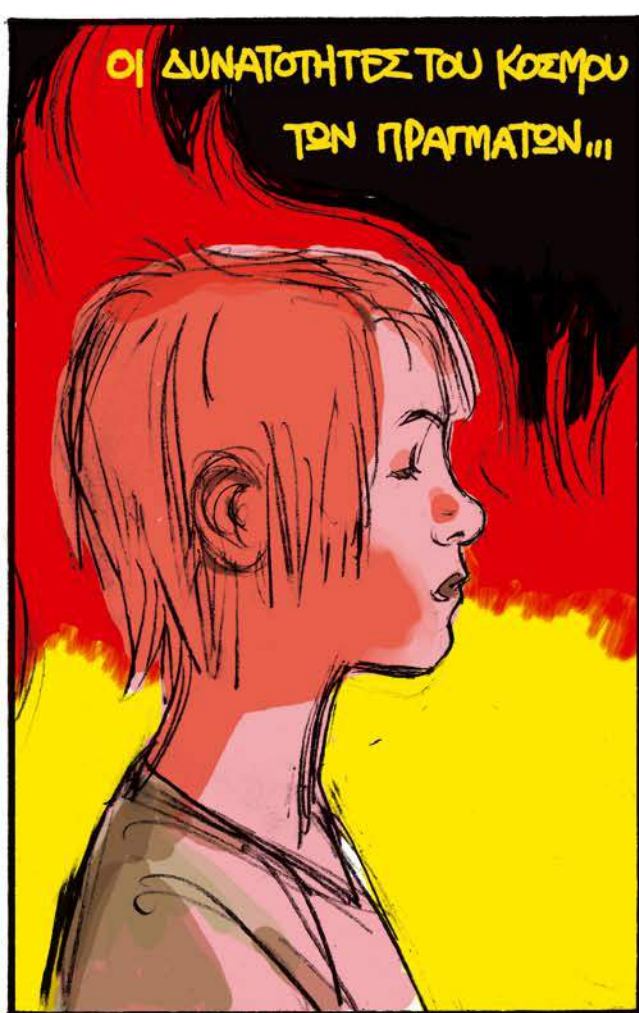
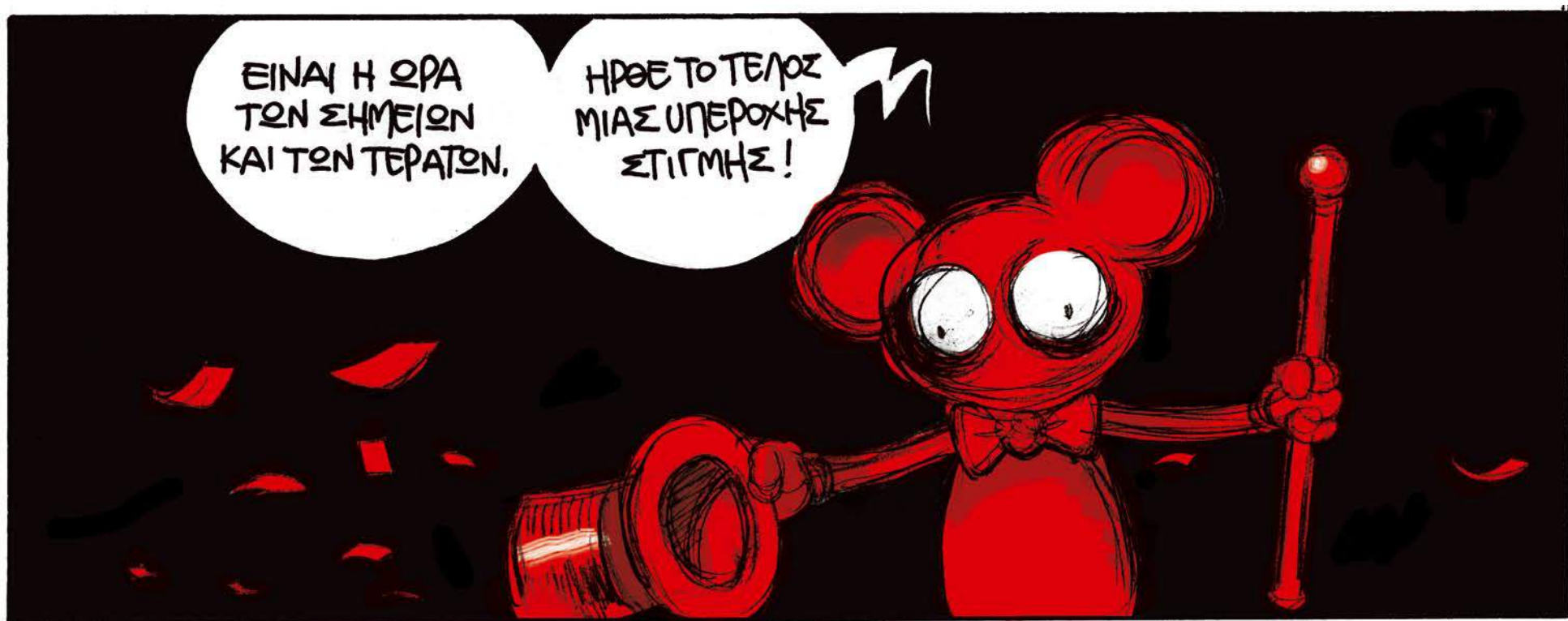

Χ Ρ Υ Σ Η Α Υ Ρ Η

Ξαναδιαβάζοντας Έλληνες ποιητές

Μυρτιώτισσα (1885 - 1968)

Voluptas

Ελάτε, ο κόσμος όλος είμαι εγώ.
Μες απ' τα χρυσοκόκκινα μαλλιά μου
απ' τη ματιά κι από τα δάχτυλά μου
της Ηδονής πετιέται το στοιχειό.
Ελάτε, ο κόσμος όλος είμαι εγώ.

Με ρόδα ευωδιασμένο έχω το στρώμα
κι απάνω του -μεθυστικό πιοτό-
χυμένο το αλαβάστρινό μου σώμα.

Όμως αγάπη μη γυρεύετε από μένα,
δε θα με ιδείτε εμπρός σας να λυγίσω
και πάνε τα τραγούδια σας χαμένα.

Μέσα μου άγριες νιώθω επιθυμίες,
και τις ερωτεμένες σας καρδιές
πως θα 'θέλα να μπόρεια να μασήσω
μες στα λευκά μου δόντια, τα γερά,
σα φρέσκα μυγδαλάκια τραγανά
και τον αιμάτινο χυμό τους να ρουφήξω!

Δάκρυα δε θέλω. δε ζητώ
παρά φωτιά για τη φωτιά μου
τα σαρκικά φιλιά μου
στόμα που στάζει φλόγα να γευτεί.

Ω! τι με νοιάζει τότες κι αν κοπεί
το νήμα από της Μοίρας μου τ' αδράχτι,
αφού θα νιώθω πως θα σκορπιστεί
από ηδονή το είναι μου σε στάχτη.

Γλυκιά Ερανώ
Γλυκιά Ερανώ, τα χάδια μου τ'
αρνήθηκες,
και τόσες άλλες μάταια σε ποθούνε.
Στ' αντρίκια τ' αγκαλιάσματα μη γύρισες;
Οι φιλενάδες σου έχουν να το πούνε.
Ποιος τάχα να σε χαίρειτ' αγαπητικιά;
Πες μου, Ερανώ. Γιατί σε είδα ψες αργά
σ' απόκρυφο περβόλι, μοναχή
ν' αποτραβιέσαι.

- Μην πλανιέσαι,
κι έλα, ω Ξανθώ, σιμά μου, να σου πω
κάτι παράξενο. μα κράτα το για σένα.
Αγάπησα και χαίρουμαι την ίδια εμένα!
Σαν ξαφνιασμένο ελάφι με κοιτάς,
μα άκουσε, συ που ξέρεις ν' αγαπάς
μόνο τους άλλους, άκουσε να δεις!

Μέσα στην κάφα του μεσημεριού,
ξαπλώθηκα μια μέρα καταγής
γυμνή, στο βάθος τους περιβολιού.
Ένα λεπτό κλωνάρι λουλουδιού
μου χάιδευε τα στήθια. χλιαρό
του ρυακιού το διάφανο νερό
μου ξέπλενε τα πόδια. απ' τα κλαριά
της φουντωτής μηλιάς τ' αηδόνι
με γλυκοτρέμουλη άρχισε φωνή
να τραγουδεί τον Έρωτα και να με λιώνει.

Κι ως μου 'σφιγγε τα στήθια η Ηδονή,
ο νους μου γύριζε στα περασμένα
κι αναθυμιάταν έναν ένα
τους νιους, που χάρηκαν στην αγκαλιά μου
τα φλογερά φιλιά και τη δροσιά μου,
κι αναθυμότανε τις κόρες

που ερχόντανε σε με στεφανοφόρες
και βύζαιναν της ηδονής το γάλα.
Δυο γέρικα πλατάνια τρισεγάλα
με δρόσισαν με τα πλατιά τους φύλλα,
τριγύρω μου των λουλουδιών τα μύρα
σαν καταιγίδα επέφτανε. Διψούσα
για μιαν καινούργιαν ηδονή. Βογκούσα
απ' την που μ' είχε ζώσει ανατριχίλα.

Τότε, Ξανθώ, χωρίς να καλονιώθω
τι κάνω, φρενιασμένη από τον πόθο,
καθώς τυλίγει ο κύκνος το λαιμό
κάτω απ' το μαλακό φτερό
και σ' όνειρα βυθίζεται γλυκά,
έτσι διπλώθηκα κι εγώ
γύρω απ' τον ίδιο μου εαυτό,
κι απόλαψα -ω, τρανή χαρά!-
την ίδια μου την ομορφιά.
Θέλω να ξέρεις
Θέλω να ξέρεις πως δεν έσβησε,
μέσα μου η πύρινη ματιά σου
κι αυτά τα χρόνια που δε μ' έβλεπες,
εγώ τα πέρναγα σιμά σου.

Θέλω να ξέρεις πως το χέρι σου
στη μοναξιά μου μ' οδηγούσε,
θέλω να ξέρεις πως η σκέψη σου
τα ονειράτά μου κυβερνούσε.

Κι όταν ο άγιος πόνος μ' έπνιγεν
εσέναν έκραζα βοήθεια,
και συ ερχόσουν, ω! τα λόγια σου
τι δροσολόγημα στα στήθια!

Θέλω να ξέρεις κι ότι πέρασα

πολλές νυχτιές μαζί μ' εσένα,
ενώ η βροχή κυλούσε πένθιμα
κι ήσαν τα πάντα ησυχασμένα.

Κι εκεί σου ξεμυστηρευόμουνα
τα πάθια μου, τα μυστικά μου,
σου 'δειχνα την ψυχή μου ολόγυμνη,
σου 'λεγα: "Λαχταρά η καρδιά μου

να μπει μες στο κρυφό, βαθύσκιοτο
της θείας καρδιάς σου περιβόλι".
Κι εσύ τη δέχουσουν, της έδινες
ξεκούρασμα κι αραξοβόλι!

Κι όπου κι αν βρέθηκα, μονάχη μου
ή μες στο βούισμα του κόσμου,
ήσουν εσύ παντού και πάντοτε
ο μυστικός ο σύντροφός μου.

Θέλω να ξέρεις πως θα φλέγεται
πάντοτε μέσα μου η ματιά σου
και όλα τα χρόνια που μου μέλλονται
εγώ θενά τα ζω κοντά σου!

Κι όταν ο Χάρος, που λαχτάρισμα
τέτοιο μας έδωσε μια μέρα,
τέλος, κινήσει κι έρθει να με βρει,
προτού μ' αυτόνε φύγω πέρα,

θέλω να ξέρεις πως μ' εσένανε
τα στερνά λόγια θα μιλήσω,
κι αργά μ' εσέ, για κάποιο ανέβασμα
σε κάποιο Βράχο θα κινήσω.

Από τη συλλογή Κίτρινες Φλόγες (1925).

Σημαντική Ανακοίνωση:

Η δημιουργία μίας ανθολογίας σύγχρονης ελληνικής ποίησης βρίσκεται σε εξέλιξη. Όποιος ποιητής ή ποιήτρια θα ήθελε να συμπεριληφθεί σε αυτή την ανθολογία, μπορεί να αποστείλει μία ή και παραπάνω ποιητικές συλλογές με την προϋπόθεση να έχουν κυκλοφορήσει από το 1990 και ύστερα. Την τελική ευθύνη της επιλογής των ποιημάτων έχει μία πενταμελής επιτροπή η οποία θα εξετάσει κάθε ποιητική συλλογή που θα έχει σταλεί έως τις 31 Δεκεμβρίου του 2008.

Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να αποστείλουν ταχυδρομικά τα έργα τους στον ποιητή Γιάννη Λειβαδά, ο οποίος είναι υπεύθυνος για τη δημιουργία αυτής της ανθολογίας, στην διεύθυνση: Αναπαύσεως 16, Μετς 116 36, Αθήνα. Στον φάκελο να αναγράφεται υποχρεωτικά η ένδειξη: <ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ> και ανάμεσα στα στοιχεία του αποστολέα να συμπεριλαμβάνεται υποχρεωτικά ένα τηλέφωνο επικοινωνίας. Τα ονομάτων των ποιητών που θα επιλεγθούν θα δημοσιοποιηθούν στο <Ποιείν> τον Ιανουάριο του 2009.

ΤΑ ΝΕΑ ΑΠΟ ΤΟ ΜΕΤΩΠΟ ...ΤΗΣ ΠΟΡΤΗΣ

Είναι καιρός τώρα που είμαστε κρυμμένοι μέσα στα χαρακώματα...Ακούμε τις σφαίρες να σφυρίζουν περνώντας πάνω από τα κεφάλια μας.. Πολλές φορές μας τελειώνουν τα εφόδια και τότε αναγκαζόμαστε να τρώμε κάτι μεγάλους αρουραίους που καταφέρνουμε να πιάσουμε. Δεν περίμενα ποτέ ότι θα γοπευόμουν από το μπουτάκι αρουραίου ψημένο σε χαμηλή φωτιά και σερβιρισμένο με ωμά χόρτα...Ο θανάσης δεν ξέχασε ποτέ τη τέχνη της μαγειρικής και του σερβιρίσματος...Τα πιάτα που μας σερβίρει , και ας μην είναι από ακριβή πορσελάνη , έχουν πάντα τον αέρα του Παρισιού που είχε σπουδάσει την κουζίνα και το σέρβις

Αντέχουμε όμως. Κάθε μέρα όλο και κάποιος από εμάς πέφτει ψυχολογικά, αλλά πολύ σύντομα είτε μόνος του είτε με την βοήθεια των άλλων συντρόφων ανεβαίνει πάλι... Σκαρφιζόμαστε διάφορα ...Στήνουμε αυτοσχέδιες παραστάσεις , γράφουμε και διαβάζει ο ένας στον άλλο ποιήματα, , ιστορίες. Πολλές φορές το στήνουμε στο τραγούδι και στο χορό...Ο απέναντι σκυλιάζουν ...Ξέρουν την κατάσταση μας , και δεν καταλαβαίνουν πως μπορούμε και τραγουδάμε....Και αρχίζουν να πυροβολούν δαιμονισμένα...Να πλησιάσουν δεν μπορούν γιατί ξέρουν τι τους περιμένει...Ο Λευτέρης σπκώθηκε και άρχισε να απαγγέλει δυνατά κάτι που είχε γράψει το προηγούμενο βράδυ:

ΟΥΡΙΟΣ ΑΝΕΜΟΣ

ΜΑΣ ΕΚΛΕΙΣΕ Η ΜΕΡΑ ΤΟ ΜΑΤΙ ΠΟΝΗΡΑ
ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΞΕΧΥΘΗΚΑΝ ΠΑΛΙ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ
ΑΝΕΜΟΣ ΟΥΡΙΟΣ ΦΥΣΗΞΕ, ΣΗΚΩΣΑΜΕ ΠΑΝΙΑ.
ΧΩΡΙΣ ΘΥΣΙΕΣ. ΤΙΠΟΤΑ. ΜΟΝΑΧΑ ΤΗ ΧΑΡΑ.
ΒΡΕΘΗΚΑΜΕ ΣΕ ΘΑΛΑΣΣΕΣ ΑΓΝΩΣΤΕΣ , ΜΑΚΡΙΝΕΣ.
ΔΕΝ ΒΡΗΚΑΜΕ ΤΟΥΣ ΚΥΚΛΩΠΕΣ. ΟΥΤΕ ΚΑΚΟΥΣ ΛΗΣΤΕΣ.
ΚΑΙ ΟΙ ΣΕΙΡΗΝΕΣ ΘΑΝΑΤΟ ΔΕΝ ΤΡΑΓΟΥΔΟΥΣΑΝ, ΠΙΑ.
Η|ΚΙΡΚΗ|ΜΑΣ|ΑΓΑΠΗΣΕ, ΜΑΣ|ΠΗΡΕ|ΑΓΚΑΛΙΑ,
ΣΥΜΠΟΣΙΟ ΜΕ ΤΟΝ ΠΛΑΤΩΝΑ ΣΕ ΑΡΧΑΙΑ ΑΓΟΡΑ
ΣΤΗ ΡΩΜΗ ΜΕ ΤΟΝ ΝΕΡΩΝΑ ΤΑ ΗΠΙΑΜΕ ΑΓΚΑΛΙΑ
ΣΤΩΝ ΦΑΡΩ ΤΑ ΣΠΙΤΙΑ ΧΟΡΕΨΑΝΕ ΓΙΑ ΕΜΑΣ

ΟΜΟΡΦΕΣ ΒΕΔΟΥΙΝΕΣ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΧΑΡΑΣ,
ΣΤΗΝ ΕΡΗΜΟ ΑΚΟΥΣΑΜΕ ΤΗΣ ΝΥΧΤΑΣ ΤΗ ΣΙΩΠΗ
ΜΑΣ ΓΛΕΝΤΗΣΑΝ ΠΟΛΕΜΙΣΤΕΣ ΑΓΡΙΟΙ ΚΑΙ ΔΥΝΑΤΟΙ.
ΤΩΝ ΣΑΜΟΥΡΑΙ ΤΑ ΣΠΑΘΙΑ ΕΚΟΨΑΝ ΤΟ ΦΕΓΓΑΡΙ
ΠΗΡΑΜΕ ΟΛΟΙ ΚΑΙ ΕΧΟΥΜΕ ΦΩΣ ΓΙΑ ΝΑ ΜΑΣ ΦΩΤΑΕΙ.
ΧΑΘΗΚΑΜΕ ΓΙΑ ΛΙΓΟ ΣΕ ΔΥΟ ΨΗΛΑ ΒΟΥΝΑ
ΚΑΙ ΦΤΑΣΑΜΕ ΣΕ ΚΑΣΤΡΑ ΑΓΡΙΑ ΚΑΙ ΤΡΟΜΕΡΑ,
ΤΟΥ ΤΖΕΚΙΝΣ ΧΑΝ ΤΑ ΑΛΟΓΑ ΜΑΣ ΕΦΕΡΑΝ ΞΑΝΑ
ΣΤΗ ΒΑΡΚΑ ΜΑΣ, ΚΑΙ ΑΝΟΙΞΑΜΕ ΚΑΙ ΠΑΛΙ ΤΑ ΠΑΝΙΑ.
ΠΙΟ ΚΑΤΩ ΣΥΝΑΝΤΗΣΑΜΕ ΕΝΑΝ ΓΕΡΟΝΤΑ ΨΑΡΑ,
ΠΟΥ ΜΙΛΑΓΕ ΣΤΑ ΨΑΡΙΑ ΚΑΙ ΕΡΧΟΝΤΟΥΣΑΝ ΚΟΝΤΑ.
ΜΑΣ ΚΟΙΤΑΖΕ ΠΑΡΑΞΕΝΑ. ΤΑ ΜΑΤΙΑ ΤΟΥ ΤΥΦΛΑ.
ΦΕΓΓΑΡΙΑ ΤΟΥ ΑΦΗΣΑΜΕ , ΚΑΙ ΕΙΠΑΜΕ ΕΧΕ ΓΕΙΑ.
ΦΤΑΣΑΜΕ ΣΕ ΛΙΜΑΝΙ ΕΡΗΜΟ ,ΣΚΟΤΕΙΝΟ,
ΠΛΟΙΑ ΤΕΡΑΣΤΙΑ ΣΑΠΙΖΑΝ. ΑΛΛΑ ΗΤΑΝ ΣΤΟ ΒΥΘΟ.
ΓΛΕΝΤΙ ΜΕΓΑΛΟ ΣΤΗΣΑΜΕ. ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΔΥΝΑΤΑ,
ΧΙΛΙΟΙ ΠΝΙΓΜΕΝΟΙ ΒΗΚΑΝΕ ΚΑΙ ΗΡΘΑΝ ΣΤΗ ΣΤΕΡΙΑ.
ΑΦΗΣΑΜΕ ΤΗΝ ΒΑΡΚΑ ΜΑΣ ΣΕ ΟΜΟΡΦΟ ΑΚΡΟΓΙΑΛΙ,
ΑΦΥΛΑΧΤΗ, ΓΙΑ ΝΑ ΤΗΝ ΒΡΟΥΝ ΚΑΙ ΝΑ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΝ ΚΙ ΆΛΛΟΙ.

Είμαστε σε πόλεμο...Το ξέρουμε καλά...ούτε για μια στιγμή δεν το ξεχνάμε...Δεν ξέρουμε αν θα νικήσουμε...Ξέρουμε μονάχα ότι θα πολεμήσουμε...Μέχρι τέλους...Σε κάθε μέτωπο...Τραγουδώντας και γλεντώντας...Προς μεγάλη έκπληξη των απέναντι...

Λίγο ακόμα θέλουμε για να τους τρελάνουμε....

Από τα όμορφα χαρακώματα της γιορτής, μια καλημέρα.....

1. «Βλέπω στα μάτια σου μια ηρεμία», «άσε μας καθιένη» τον σπρώχνει και αρχίζει να τον προκαλεί σε μονομαχία πυγμαχίας, το μάτι της τύπισσας ροιάζει σαν ντόπερμαν πιστό στο αφεντικό του, ο τύπος έχει κλειστά τα μάτια ωσάν ένα ποντίκι φοβισμένο και προετοιμασμένο για το τέλος του. Η τύπισσα σωριάζεται από την ξαφνική κουτουλιά που δέχτηκε απ' τον αγαπημένο της. «Βλέπω στα μάτια σου μια ηρεμία».

2. «έλα, έλα καλέ, ούου, ούου, θα σε κάψει ο ήλιος». Οι φίλες του ήταν πάντα σερνές, σ' όποιο μέρος και να ήταν, περνούσαν απαρατήρητες. Έκανε ένα νεύμα σε αυτές που σήμαινε αργότερα. Η πετσέτα του είχε γερίσει άρρω, σηκώθηκε να την τινάξει και να τιναχτεί. Η άρρω της πετσέτας έφτασε στη διπλανή παρέα, που σηκώθηκε σαν ανεμοστρόβιλος για να ζητήσει τον λόγο απ' τον τύπο. Αναγκάστηκε να βουτήξει χωρίς κανέναν δισταγμό.

3. «Δώσε μου φωτιά ν' ανάψω, μια για την καρδιά μου» ακουγόταν στο κουτούκι τ' Αποστόλη. Ο Δημήτρης έπινε το δέκατο έκτο ποτήρι ρετσίνας. Δεν το σκέφτηκε πολύ το ήπιε μονοκοπανιά το πέταξε στο πάλκο και αφού περίμενε να σπάσει το ποτήρι, σηκώνεται ξαφνικά σαν αετός και ρίχνει μια φιγούρα από βάλς. «Πιωμένος είσαι πάλι» φωνάζει ο κάπελας. Ο Δημήτρης πήρε μια καρέκλα για ντάρα και συνέχισε. Είχε ξεκινήσει μαθήματα χορού πριν μια βδομάδα.

4. Ο σκύλος της διπλανής πολυκατοικίας του είχε σπάσει τα αρχίδια, όπως και η γάτα του κάτω ορόφου που τα βράδια σκαρφάλωνε στο μπαλκόνι του και του γρατζούνανε τα παραθυρόφυλλα. Ο παπαγάλος στο ρετιρέ δεν έβαζε γλώσσα μέσα του, ενώ το κουνελάκι της διπλανής ξεχνιόταν συχνά στο μπαλόνι του και του έτρωγε τον βασιλικό της γιαγιάς του. Την Πέμπτη που μας έρχεται κανόνισε με τον ανιψιό του να πάνε στον ζωολογικό κήπο.

5. «Με πονάνε τα πόδια μου», «και 'γω τι θες να κάνω» είπε η μητέρα του «τούμπες;», «θα πάω μια βόλτα με τους φίλους μου», «δεν πας όπου θες» είπε η μητέρα του «τι θες να κάνω». «Θα γυρίσω σε μία ώρα». «Δε μπα να μη γυρίσεις και καθόλου» λέει η μάνα του «εμένα τι με νοιάζει». «Αύριο λέω να πάω για μπάνιο με τη Νικολέτα». «Α! να μην ξεχάσεις να πάρεις και αντηλιακό και να πάρεις και καπέλο, μην καείς στην πλάτη αγόρι μου». «Άντε γαμήσου ρε μάνα».

6. «Πες μου ένα ψέμα, να αποκοιμηθώ» της χάιδεψε τα μαλλιά και της είπε: «ζήτη μου ο, τι θες, έτσι σε θέλω, κοίτα με, είμαι το δικό σου πέπλο μυστηρίου, το δικό σου μυστικό, η αναπνοή σου, η ζεστή αγκαλιά σου, τα όνειρά σου, κοίτα ένα τριαντάφυλλο που φούντωσε, είμαι ένα λευκό περιστέρι, μία του- λί- πα. Ένα χωράφι γεμάτο ελιές, ένα δέντρο με αγκάθια, είμαι ο θάμνος μου, η λάσπη, η τυφή μοίρα μου, το σκοτάδι μου, οι επιδόσεις του μεσημεριανού ύπνου, τα σκατά και απόσκατα, αϊ στο διάολο». «Κοιμήσου, θα τα πούμε αύριο» του αποκρίθηκε...

Ο ΣΟΚΡΑΤΗΣ ΚΑΙ ΤΟ ΔΑΙΜΟΝΙΟ ΤΟΥ
ΕΒΑΛΑΝ ΤΗΝ ΑΘΗΝΑ ΣΕ ΜΠΕΛΑΔΕΣ...

ΤΥΡΝΟΥΣΑΝ ΑΠΟ ΣΥΜΠΟΣΙΟ ΣΕ ΣΥΜΠΟΣΙΟ

ΜΕ ΣΚΟΠΟ ΤΟ ΚΑΛΟ ΚΡΑΣΙ ΚΑΙ ΤΗ
ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ...

ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ ΤΟΥ, Ο ΚΑΛΥΤΕΡΟΣ
ΕΓΙΝΕ ΡΟΥΦΙΑΝΟΣ...

ΚΑΙ Ο ΧΕΙΡΟΤΕΡΟΣ, ΤΥΡΑΝΝΟΣ!!

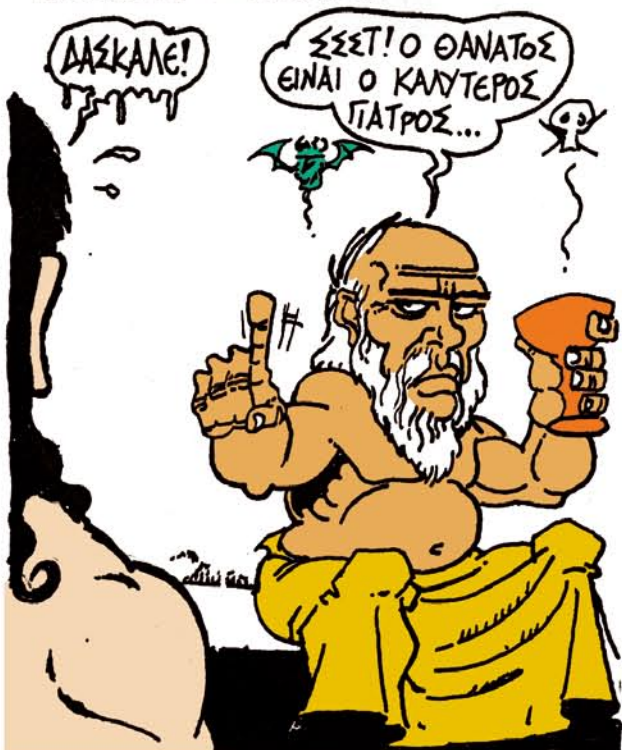
ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΤΥΡΑΝΝΙΑΣ
ΕΓΙΝΕ ΛΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ...

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΕΠΕΤΡΕΨΕ ΣΤΟΝ ΣΟΚΡΑΤΗ
ΝΑ ΠΡΟΤΕΙΝΕΙ Ο ΙΔΙΟΣ ΤΗΝ ΠΟΙΝΗ ΤΟΥ...

ΟΠΩΣ ΗΤΑΝ ΛΟΓΙΚΟ, ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΤΗΚΕ
ΟΜΟΦΩΝΑ ΣΕ ΘΑΝΑΤΟ...

ΕΝΑ ΜΗΝΑ ΜΕΤΑ, ΟΙ ΑΘΗΝΑΙΟΙ, ΘΛΙΜΜΕΝΟΙ,
ΣΥΓΧΩΡΕΣΑΝ ΤΟΝ ΣΟΚΡΑΤΗ...

Η Υπερθέρμανση του πλανήτη – Μέρος Β΄

Γκαρ Λίποφ

Εξαιτίας κάποιων πραγμάτων, όπως το νομοσχέδιο για τη χρεοκοπία των εταιριών και μιας διαδικασίας στις εργασιακές σχέσεις που ευνοεί τους ιδιοκτήτες έναντι των εργαζομένων, οι τελευταίοι χάνουν διαρκώς δικαιώματα. Τα συνδικάτα χάνουν μέλη και δύναμη. Οι γυναίκες εξακολουθούν να μην πληρώνονται το ίδιο με τους άνδρες για την ίδια εργασία, ούτε τυχαίνουν πραγματικής κοινωνικής στήριξης όταν είναι έγκυες. Επίσης, το δικαίωμά τους στην έκτρωση και αντισύλληψη απειλείται. Οι συνθήκες στις θέσεις υψηλής ευθύνης δεν είναι και τόσο ευνοϊκές με τις γυναίκες που καταφέρνουν να αναρριχηθούν. Παράλληλα, οι συνθήκες στα Wal-Mart¹ δεν είναι και τόσο ευγενικές για τις γυναίκες στα κατώτερα εργασιακά στρώματα. Οι Αφροαμερικανοί, Λατίνοι, Ασιάτες, Ινδιάνοι και νησιώτες του Ειρηνικού ωκεανού εξακολουθούν να υφίστανται διακρίσεις εις βάρος τους στις προσλήψεις, στην εκπαίδευση, στην αγορά ή την ενοικίαση στέγης. Αντιμετωπίζουν, επίσης, τη μεροληψία της αστυνομίας και την άνιση απονομή δικαιοσύνης από τα δικαστήρια. Το ίδιο ισχύει για τους ομοφυλόφιλους, τις λεσβίες, τους μπαϊσέξουαλ, τους τραβεστί (GLBT) αλλά και για τους Μουσουλμάνους. Οι τελευταίοι, εντός των ΗΠΑ, ακόμη και χωρίς να κατηγορούνται για αδικήματα σχετικά με την τρομοκρατία, εξακολουθούν να υφίστανται όχι μόνο διάκριση αλλά απέλαση και βασανισμό. (Οι GLBT και οι Μουσουλμάνοι είναι πιθανότατα οι μόνοι άνθρωποι στις ΗΠΑ για τους οποίους μπορείς άνετα να ομολογήσεις ότι τους μισείς χωρίς καμιά συνέπεια). Τα δε άτομα με ειδικές ανάγκες ακόμα αντιμετωπίζουν την προσβλητική απαξίωση των δικαιωμάτων τους, τα οποία οι περισσότεροι άνθρωποι αγνοούν παντελώς.

Ένας συνασπισμός των περιβαλλοντικών κινήματων θα είχε σημαντικούς λόγους για να υποστηρίξει τα περισσότερα κινήματα που αγωνίζονται για ίσα δικαιώματα και, κυρίως, πολλά να προσφέρει στο γενικότερο κίνημα για ελευθερία και ισότητα, όπως ένα πρόγραμμα μαζικής προσφοράς οικολογικών εργασιακών θέσεων. Η επιδείνωση του κλίματος προσφέρει, επιπλέον, ένα συγκεκριμένο παράδειγμα της καταστροφικής αποτυχίας και αναποτελεσματικότητας του συστήματος της ελεύθερης αγοράς. Στο πρακτικό επίπεδο το περιβαλλοντικό κίνημα διαθέτει μια μεγάλη υπαρκτή βάση από εθελοντές και προσωπικό, και μια σημαντική δυνατότητα να προσελκύσει ακόμη περισσότερους ανθρώπους.

Προσφέροντας αυτά τα πλεονεκτήματα σε άλλα κινήματα θα τους δείξουμε ότι αποσκοπούμε σε μια συμμαχία ίσων. Αν δώσουμε τη δέουσα σημασία σε άλλα κινήματα, και προσπαθήσουμε να προάγουμε τις ιδέες μας με τρόπους που προάγουν και τις δικές τους, μπορούμε να ζητήσουμε το ίδιο ως ανταπόδοση. Με αυτόν τον τρόπο, και όχι προσπαθώντας να κάνουμε το θέμα μας επίκεντρο των πάντων, θα αποκτήσουμε ισχυρότερο λαϊκό έρεισμα.

Έτσι το πρόβλημα δεν είναι πώς το περιβαλλοντικό κίνημα θα κερδίσει την υποστήριξη για τις τεχνικές και πολιτικές λύσεις που προτείνει ενάντια στην υπερθέρμανση του πλανήτη. Αλλά με ποιον τρόπο μπορεί να αναπτυχθεί κάποιου είδους συμμαχία ή συνασπισμός ή ανεπίσημο

δίκτυο μεταξύ εργατών, φεμινιστριών, GLBT, αντιρατσιστών, ακτιβιστών για την ειρήνη, για τα δικαιώματα των ανθρώπων με ειδικές ανάγκες και οικολόγων, έτσι ώστε να διευρυνθεί η δράση. Και αυτό το πρόβλημα αναλύεται σε τρία επιμέρους ερωτήματα. *Μπορούμε να ενωθούμε; Μπορούμε να ξεπεράσουμε την κυριαρχία της ανώτερης μεσαίας τάξης, εντός του κινήματος; Μπορούμε να κερδίσουμε, αν τα πετύχουμε αυτά;*

Κανένα μεμονωμένο ζήτημα δεν μπορεί να μας χαρίσει

Αμφιβάλλω ότι μια κοινωνία που θα κατόρθωνε να εξαλείψει, ή έστω να μειώσει σημαντικά το ρατσισμό και το σεξισμό, θα αποδεχόταν την τοξική ρύπανση. Οι βιομήχανοι δεν θα μπορούσαν να αναγκάσουν κανένα.

το είδος της ενότητας που χρειαζόμαστε, αλλά οι σύγχρονες καταστάσεις ανάγκης που είναι κοινές για όλους μπορούν. Όλο και συχνότερα διαφορετικές οργανώσεις προσπαθούν να προσεγγίσουν η μία την άλλη. Εν τέλει το ζήτημα δεν είναι η δημιουργία μίας απλής συμμαχίας, αλλά μία σύνθεσης, ενός ολοκληρωμένου κινήματος με πυρήνα κοινών αξιών, προγραμμάτων και στρατηγικών, που είναι κάτι περισσότερο από μία πρόσθεση πολλών απομονωμένων μεταξύ τους πολιτικών θέσεων. *Χρειάζεται να βρούμε κοινά οράματα.*

Ένα κοινό όραμα είναι σπουδαίο ενοποιητικό στοιχείο. Εκτός αυτού, η πρόοδος είναι ευκολότερη εάν έχουμε κάποια ιδέα προς ποια κατεύθυνση επιθυμούμε να προχωρήσουμε. Επιπλέον, το όραμα είναι σημαντικό για να

μας οργανώσει. Ακόμη κι αν οι άνθρωποι δεν το έχουν επεξεργαστεί σε βάθος, καταλαβαίνουν ότι οι ριζικές μεταρρυθμίσεις αφορούν τον πυρήνα του συστήματος. Ένα διευρυμένο όραμα για ένα διαφορετικό μέλλον καθιστά πιο εύκολο στα νέα μέλη να αποδεχτούν τόσο τη ριζική κριτική όσο και τις θεμελιώδεις αλλαγές. Αργά ή γρήγορα, σ' όλους όσους αγωνίζονται σ' ένα κίνημα ξεπροβάλλει το ερώτημα: *αν μπορούσαμε να τα κερδίσουμε όλα, τι θα ήταν αυτό το «όλα»;*

Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό για το οικολογικό κίνημα, γιατί υποψιάζομαι ότι σχεδόν όλοι οι περιβαλλοντικοί στόχοι μπορούν να επιτευχθούν είτε ακούσια, κερδίζοντας άλλες μάχες, είτε ενσωματώνοντας τους περιβαλλοντικούς στόχους σε νέους θεσμούς που θα δημιουργηθούν για τη λύση άλλων κοινωνικών προβλημάτων.

Ένα τέτοιο προοδευτικό οικονομικό όραμα είναι το Πάρεκον των Μάικλ Άλμπερτ και Ρόμπιν Χάνελ. Το Πάρεκον αποσκοπεί σε μια πραγματικά αταξική κοινωνία, όπου τα μέσα παραγωγής ανήκουν στην κοινωνία. Επιπλέον, στο όραμα αυτό επανεξετάζεται η άποψη ότι κάποιος πρέπει να μονοπωλούν τη λήψη των αποφάσεων, ή τη δημιουργική, ευχάριστη εργασία, ή αυτή που χαρίζει δύναμη λόγω της φύσης της, ενώ άλλοι πρέπει να είναι κολλημένοι σε μονότονα και δυσάρεστα επαγγέλματα. Αφού τα επαγγέλματα σε κάθε περίπτωση αποτελούνται από πολλαπλά καθήκοντα, γιατί να μην κατανέμονται εξίσου και τα καθήκοντα που χαρίζουν δύναμη αλλά και τα μονότονα, και τα ευχάριστα και τα δυσάρεστα, μεταξύ των διαφορετικών επαγγελμάτων; Αυτό εξαλείφει τις ταξικές διαφορές μεταξύ των επαγγελμάτων. Η παραγωγή ρυθμίζεται μέσω επαναλαμβανόμενου σχεδιασμού, στον οποίο οι εργαζόμενοι και οι καταναλωτές προτείνουν εργασιακά και καταναλωτικά πλάνα βασισμένα σε ενδεικτικές

τιμές. Οι τιμές προσαρμόζονται προς τα πάνω ή κάτω ανάλογα με την παραπάνω ή την ανεπαρκή ζήτηση. Τα σχέδια υποβάλλονται και οι προτάσεις απορρίπτονται μέχρι η προσφορά και η ζήτηση να έρθουν σε ισορροπία.

Ποιες είναι οι περιβαλλοντικές προεκτάσεις αυτού; Δεδομένης της οικονομικής ισότητας που χαρακτηρίζει την πρόταση, η αντίσταση στους οικολογικούς φόρους εξουδετερώνεται. Το Πάρεκον δεν δημιουργεί μεγάλες πανίσχυρες κλίκες ιδιοκτητών που επωφελούνται μολύνοντας, χωρίς να υφίστανται τις συνέπειες. Και σε μία κοινωνία με ίσα εισοδήματα η διάκριση στον τρόπο φορολόγησης ανάμεσα σε πλούσιους και φτωχούς εξανεμίζεται. Κατά παρόμοιο τρόπο, η απουσία ταξικών συγκρούσεων θα εξαλείφει μια σημαντική αιτία αναποτελεσματικότητας.[...]

Πάντως, ενώ συζητάμε για το συγκεκριμένο οικονομικό μοντέλο, είναι σημαντικό να κατανοήσουμε ότι τα οικονομικά οράματα δεν είναι τα μοναδικά που μπορούν να συνεισφέρουν στην αντιμετώπιση της περιβαλλοντικής υποβάθμισης. Πολλές τοξίνες επιδρούν δυσανάλογα στις γυναίκες σε σχέση με τους άντρες. Μεγάλα ποσοστά τοξικής μόλυνσης εμφανίζονται στις κοινότητες των έγχρωμων ανθρώπων, γιατί έχουν λιγότερη δύναμη ν' αντισταθούν. Ο περιβαλλοντικός ρατσισμός και ο περιβαλλοντικός σεξισμός είναι και οι δυο περιπτώσεις αδικίας. Γι' αυτό είμαι πεπεισμένος ότι οι νίκες για τις γυναίκες, τους έγχρωμους ανθρώπους, τους GLBT, τα άτομα με ειδικές ανάγκες ή όποια άλλη καταπιεσμένη ομάδα, είναι ταυτόχρονα νίκες και για το περιβάλλον. Κάθε όραμα για έναν καλύτερο κόσμο είναι επίσης όραμα για έναν πιο οικολογικό κόσμο, είτε ακούσια είτε λόγω της δημιουργίας θεσμών που θα είναι ευαίσθητοι στα περιβαλλοντικά ζητήματα.

Ο Gar Lipow ασχολείται πολλά χρόνια με τον ακτιβισμό για ζητήματα περιβάλλοντος και είναι συγγραφέας με ιδιαίτερες τεχνικές γνώσεις.

Μετάφραση: Μιχάλης Παπαδόπουλος

¹Η μεγαλύτερη εταιρεία πολυκαταστημάτων στις ΗΠΑ.

Υποκριτές Όλου του Κόσμου, Ενωθείτε!

Τζορτζ Μονμπάιот

«Τουλάχιστον εμείς έχουμε κάποια ιδανικά, για τα οποία να φανούμε ανάξιοι»

Στο καινούργιο της βιβλίο, *Not in my Name*, η Τζούλι Μπέρτσλ εκφράζει τη μεγάλη της οργή για την υποκρισία των οικολόγων. Επιδεικνύουμε, λέει, απέναντι στην ανθρωπότητα φαρισαϊσμό και περιφρόνηση. Είμαστε όλοι μας αριστοκράτες και πλούσιοι, που είδαμε την οικολογία ως μία νέα ευκαιρία να κάνουμε κήρυγμα στους φτωχούς. Λέμε στους άλλους ανθρώπους να ζουν με κανόνες που εμείς οι ίδιοι δεν εφαρμόζουμε.

Όπως όλα τα στερεότυπα, αυτοί οι ισχυρισμοί είναι προϊόν τεμπελιάς, ακούγονται οικείοι και εν μέρει αληθινοί. Η Μπέρτσλ δεν ξέρει τίποτα από οικολογία και, σχεδόν από πείσμα, δεν σκοτίστηκε να μάθει, αλλά, όταν χρησιμοποιείς ένα όπλο, είναι πολύ πιθανό να πετύχεις κάποιον. Αλήθεια, πολλοί διακεκριμένοι οικολόγοι είναι σικ αλήτες όπως εγώ. Το ίδιο μπορεί να πει κανείς και για δημοσιογράφους, πολιτικούς, καλλιτέχνες, ακαδημαϊκούς, επιχειρηματίες-ουσιαστικά, σχεδόν για όλα τα δημόσια πρόσωπα. Όμως πάντα οι οικολόγοι είναι αυτοί που απομονώνονται από το σύνολο. Στην ουσία, ενώ η ανώτερη μεσαία τάξη υπερπροβάλλεται, όπως πάντα, από τα ΜΜΕ, το κίνημα διαχέεται σε όλες τις τάξεις. Μία πρόσφατη δημοσκόπηση ανέδειξε ότι το ποσοστό των ανθρώπων από τις κατώτερες τάξεις, το οποίο πιστεύει ότι η κυβέρνηση πρέπει να δώσει προτεραιότητα στο περιβάλλον έναντι της οικονομίας, είναι μεγαλύτερο (56%) σε σχέση με το αντίστοιχο ποσοστό των ανθρώπων από τις ανώτερες τάξεις (47%).

Η οικολογία είναι το πιο πολύπλευρο, πολιτικά, κίνημα στην ιστορία. Σε οικολογικές εκδηλώσεις έχω συναντήσει αναρχικούς, κομμουνιστές, σοσιαλιστές, ελευθεριακούς, συντηρητικούς και, κυρίως, πραγματιστές. Θυμάμαι μία φορά που καθόμουν σε μία εκδήλωση και θαύμαζα την ιδιορρυθμία της συμμαχίας μας. Στην μπροστινή σειρά κάθονταν ντόπιοι γαιοκτήμονες: ταξίχαροι με τουίντ και τεράστια μουστάκια, αριστοκράτισσες με ταγιέρ και καπέλα. Στη μέση ήταν οι αστοί κάθε είδους και μεγέθους. Πίσω στέκονταν μία πολύχρωμη μάζα από φρικιά, τέτοια που δεν είχα ξαναδεί. Το κοινό αυτό θα διαφωνούσε για κάθε άλλο ζήτημα στον κόσμο – αν κάποιος μάς ρωτούσε τι μέρα της εβδομάδας ήταν, θα καταλήγαμε σε γρονθοκοπήματα – αλλά καθένας από μας αναγνώριζε ότι η ποιότητα της ζωής μας εξαρτάται από την ποιότητα του περιβάλλοντος.

Το περιβάλλον συνδέεται άρρηκτα με την κοινωνική δικαιοσύνη. Για παράδειγμα, η κλιματική αλλαγή αφορά κυρίως το νερό και την τροφή. Απειλεί τα αποθέματα πόσιμου νερού που απαιτούνται για την ανθρώπινη ζωή. Ενώ ο υδροφόρος ορίζοντας στερεύει και τα παγόβουνα (που τροφοδοτούν πολλά ποτάμια τα οποία χρησιμεύουν για πότισμα) λιώνουν, η κλιματική αλλαγή αντιπροσωπεύει τη μεγαλύτερη απ' όλες τις απειλές για το μέλλον των φτωχών ανθρώπων. Οι πλούσιοι θα επιβιώσουν για λίγες δεκαετίες ακόμη, αφού μπορούν να χρησιμοποιήσουν τα πλούτη τους για να προστατευτούν από τις επιπτώσεις. Οι φτωχοί, όμως, έχουν ήδη αρχίσει να πλήττονται.

Σίγουρα, είμαστε υποκριτές. Ίσως όλοι μας, εξ ορισμού. *Υποκρισία είναι το χάσμα που στέκει μεταξύ των πράξεων και των ιδανικών μας.* Οι οικολόγοι έχουν υψηλά ιδανικά – θέλουν να ζήσουν πιο ηθικά – και πάντα αποδεικνύονται ανάξιοι τους. Όμως, η εναλλακτική επιλογή, αντί για την υποκρισία, δεν είναι η ηθική τελειότητα (κανείς δεν το πετυχαίνει αυτό) αλλά ο κυνισμός.

Στην πραγματικότητα, άνθρωποι όπως η Τζούλι Μπέρτσλ – η οποία τυχαίνει να είναι κατά πολύ πλουσιότερη από κάθε οικολόγο που γνωρίζω – είναι εκείνοι οι οποίοι αντιμετωπίζουν τους φτωχούς με περιφρόνηση. Προκειμένου να απολαμβάνουν αυτό που η Μπέρτσλ αποκαλεί «ριψοκίνδυνο, ρομαντικό μοντερνισμό», κάποιοι άνθρωποι πρέπει να θυσιάσουν. Τουλάχιστον δεν μπορείς να την κατηγορήσεις για υποκρισία: είναι αδύνατο να φανεί ανάξια κάποιου ηθικού κώδικα, αφού δεν διαθέτει κανέναν.

Προσωπικά θα διάλεγα την υποκρισία.

Ο George Monbiot είναι οικολόγος ακτιβιστής, δημοσιογράφος και συγγραφέας των βιβλίων *Heat: Πώς να σώσουμε τον πλανήτη μας από το φαινόμενο του θερμοκηπίου*, εκδόσεις Ψυχογιός 2008 και *Η εποχή της συναίνεσης: Μανιφέστο για μια νέα παγκόσμια τάξη πραγμάτων*, εκδόσεις Ψυχογιός 2005. Αρθρογραφεί στο Zmagazine και στην αγγλική εφημερίδα Guardian.

Μετάφραση: Δημήτρης Κωνσταντίνου

To Shock Doctrine

της Ναόμι Κλάιν

Στέφαν Λέντμαν

Σε μια προσπάθεια γνωριμίας με το σπουδαίο έργο

της Ναόμι Κλάιν «*The Shock Doctrine: The Rise of*

Disaster Capitalism» (Το Δόγμα του Σοκ: Η Άνοδος

του Καπιταλισμού της Συμφοράς, Στμ), επιλέξαμε

να δημοσιεύσουμε τη σύνοψη του Στέφαν Λέντμαν.

Μετά το εισαγωγικό κείμενο του προηγούμενου

φύλλου, συνεχίζουμε με συγκεκριμένα παραδείγ-

ματα λαών, όπως τα παραθέτει η Κλάιν στο βιβλίο

της, στα οποία εφαρμόστηκε αυτό το δόγμα του

Μίλτον Φρίντμαν.

Μέρος 4: Χαμένοι στη Μετάβαση. Κλείνοντας την πόρτα στην Ιστορία

Η Ρωσία επιλέγει την «Εκδοχή Πινোসέτ»

Ο άνθρωπος που πυροδότησε την πολιτική και κοινωνική αλλαγή στη Ρωσία δεν παρέμεινε στην εξουσία αρκετό χρόνο, ώστε να ηγηθεί αυτής. Ο Μιχαήλ Γκορμπατσόφ έγινε επικεφαλής του ΚΚΣΕ τον Μάρτιο του 1985, θεωρώντας ότι η οικονομία είχε βαλτώσει και απαιτούσε αλλαγή. Η λύση του ήταν η γκλασνόστ (φιλελεύθερο άνοιγμα-διαφάνεια) και η περεστρόικα (αναδόμηση), και η ΕΣΣΔ δεν θα ήταν ποτέ πια η ίδια. Ως τις αρχές της δεκαετίας του '90 ο Τύπος είχε απελευθερωθεί, το συνταγματικό δικαστήριο έγινε ανεξάρτητο και διενεργήθηκαν εκλογές για τη Βουλή της Ρωσίας, τα τοπικά συμβούλια, τον πρόεδρο και τον αντιπρόεδρο. Ο Γκορμπατσόφ έδειχνε προτίμηση σε μία σκανδιναβικού τύπου σοσιαλδημοκρατία, συνδυάζοντας τον καπιταλισμό της ελεύθερης αγοράς με ισχυρή κοινωνική προστασία. Ήλπιζε να οικοδομήσει ένα «σοσιαλιστικό φάρο για όλη την ανθρωπότητα». Δεν του δόθηκε ποτέ η ευκαιρία.

Ενώ ήταν ακόμη στην εξουσία, το 1991 στη σύνοδο των G7 στο Λονδίνο, οι συνάδελφοί του αρχηγοί κρατών τού πρότειναν τη λύση της ελεύθερης αγοράς στο στυλ της Σχολής του Σικάγο. Αργότερα, το Παγκόσμιο Νομισματικό Ταμείο (ΠΝΤ), η Παγκόσμια Τράπεζα και άλλες διεθνείς πιστωτικές υπηρεσίες την επέβαλλαν. Τα χρέη της σοβιετικής εποχής έπρεπε να εξοφληθούν και η οικονομική βοήθεια εξαρτιόταν από την υιοθέτηση των κανόνων της θεραπείας του σοκ. Η Σοβιετική Ένωση σύντομα διαλύθηκε, ο Γκορμπατσόφ

απομακρύνθηκε, ο Μπορίς Γιέλτσιν έγινε πρόεδρος της Ρωσίας και ο φονταμενταλισμός της Σχολής του Σικάγο υιοθετήθηκε ως «μεταρρύθμιση». Η Κλάιν αποκαλεί αυτό που ακολούθησε «ένα από τα μεγαλύτερα εγκλήματα που διαπράχθηκε εναντίον μίας δημοκρατίας (σε καιρό ειρήνης) στη σύγχρονη ιστορία».

Ο Γιέλτσιν κάλεσε μία ομάδα από φανατικούς της Σχολής του Σικάγο για να ξαναφτιάξουν την οικονομία. Ο Τζέφρι Σακς εμφανίστηκε μαζί με άλλους ειδικούς της μετάβασης, χρηματοδοτούμενους από τις ΗΠΑ, για να βοηθήσουν να συνταχθούν τα ανάλογα διατάγματα ιδιωτικοποίησης, να στήσουν ένα χρηματιστήριο στο στυλ της Νέας Υόρκης και να κατασκευάσουν από την αρχή, ολοκληρωτικά και ριζικά, μια οικονομία που ήταν επί καιρό συνηθισμένη στον κεντρικό σχεδιασμό. Μόνο ένα πράγμα έστεκε εμπόδιο – η δημοκρατία και ένα κοινοβούλιο ικανό να καταψηφίσει τα σχέδια της ομάδας του Γιέλτσιν. Η σύγκρουση κορυφώθηκε την άνοιξη του 1993, όταν ο προϋπολογισμός του κοινοβουλίου παρέκκλινε από τις επιταγές του ΠΝΤ για αυστηρή λιτότητα. Ο Γιέλτσιν αντέδρασε σύμφωνα με το μοντέλο Πινোসέτ. Εξέδωσε το διάταγμα 1400, διαλύοντας τη Βουλή και καταργώντας το σύνταγμα. Δύο ημέρες αργότερα, το κοινοβούλιο ψήφισε, με 636 ψήφους υπέρ και 2 κατά, την παραπομπή του, και οι γραμμές της μάχης είχαν χαραχθεί.

Ο Γιέλτσιν έστειλε στρατεύματα να περικυκλώσουν το κοινοβούλιο και έκοψε το ηλεκτρικό ρεύμα, τη θέρμανση και τις τηλεφωνικές γραμμές. Ο στρατός τον υποστήριξε και αυτός προχώρησε ακάθεκτος, διαλύοντας όλα τα αστικά και επαρχιακά συμβούλια της χώρας. Στις 4 Οκτωβρίου 1993 διέταξε το στρατό να εισβάλει στο κοινοβούλιο, να το πυρπολήσει και να «υπερασπιστεί τη νέα καπιταλιστική οικονομία της Ρωσίας από τη σοβαρή απειλή της δημοκρατίας». Η επίθεση κόστισε περίπου 500 ανθρώπινες ζωές και χίλιους τραυματίες, ενώ υποστηρίχθηκε με ενθουσιασμό από τη Δύση, όπως φαινόταν στις επικεφαλίδες εφημερίδων όπως της *Washington Post* που διακήρυττε τη «διαφανόμενη νίκη της δημοκρατίας» στη Ρωσία. Ωραία δημοκρατία!

Ο Γιέλτσιν είχε τώρα ανεξέλεγκτη δικτατορική δύναμη, η Δύση είχε τον άνθρωπό της στη Μόσχα, και η θεραπεία του σοκ είχε ανοιχτό πεδίο να πυροδοτήσει την κατάρρευση της κοινωνίας της Ρωσίας που δεν κατάλαβε από πού της ήρθε. Ένα κορπορατιστικό κράτος αντικατέστησε ένα κομμουνιστικό, και οι μανδάρινοι του ήταν νικητές μαζί με μία χούφτα δυτικών μάντζερ αμοιβαίων κεφαλαίων που έκαναν «ιλιγγιώδη κέρδη, επενδύοντας σε πρόσφατα ιδιωτικοποιημένες ρωσικές εταιρείες». Επιπρόσθετα, «μία κλίκα νέων δισεκατομμυριούχων» (οι 17 αποκαλούμενοι «ολιγάρχες») εξουσιοδοτήθηκαν να ξεγυμνώσουν τη χώρα

από τον πλούτο της και να στείλουν τα κέρδη τους στο εξωτερικό με ρυθμό 2 δισ. δολάρια το μήνα.

Σαν αποτέλεσμα, η δημοτικότητα του Γιέλτσιν κατακρημνίστηκε και γι' αυτό έκανε ό,τι κάνουν όλοι οι απελπισμένοι ηγέτες για να διατηρηθούν στην εξουσία, όταν οι επερχόμενες εκλογές τους ανησυχούν. Ξεκίνησε έναν πόλεμο το 1994 ενάντια στην αποσχισθείσα Δημοκρατία της Τσετσενίας, δολοφονώντας πάνω από 100 χιλιάδες πολίτες ως τα τέλη της δεκαετίας του '90. Οι εκλογές διεξήχθησαν το 1996 και ο Γιέλτσιν κέρδισε, ξεπερνώντας τη χαμηλή δημοτικότητα με τεράστια χρηματοδότηση από τους ολιγάρχες και σχεδόν απόλυτο έλεγχο της τηλεοπτικής κάλυψης. Στις 31 Δεκεμβρίου του 1999 παρέδωσε σιωπηλά την εξουσία στον Βλαντιμίρ Πούτιν χωρίς εκλογές, αλλά με τη διαβεβαίωση ότι θα γλίτωνε τη δίωξη για τα εγκλήματά του. Η κληρονομιά του ήταν καταστροφική, με την Κλάιν να τονίζει ότι «ποτέ τόσο πολλοί δεν έχουν χάσει τόσο πολλά σε τόσο σύντομο χρόνο». Όταν η οικονομική κρίση χτύπησε τη Ρωσία το 1998:

-80% των αγροτών της Ρωσίας είχαν πτωχεύσει.

-Γύρω στα 70 χιλιάδες κρατικά εργοστάσια είχαν κλείσει.

-Μία επιδημία ανεργίας είχε ξεσπάσει.

-Το 1989, πριν τη θεραπεία του σοκ, 2 εκατομμύρια Ρώσοι ζούσαν στη φτώχεια, με λιγότερα από 4 δολάρια την ημέρα. Μέχρι το μέσο της δεκαετίας του '90, η Παγκόσμια Τράπεζα εκτιμούσε ότι 74 εκατομμύρια άνθρωποι κατρακύλησαν στη φτώχεια, και μέχρι το 1996 οι συνθήκες για το 25% των Ρώσων (περίπου 37 εκατομμύρια) έγιναν «απελπιστικές», ενώ ένα ποσοστό ανθρώπων παρέμενε πλέον μόνιμα στο κοινωνικό περιθώριο, εκτός κοινωνικών τάξεων.

-Οι Ρώσοι πίνουν τώρα δύο φορές παραπάνω από το παρελθόν. Η χρήση παυσίπονων και σκληρών ναρκωτικών αυξήθηκε 900% και ο ιός HIV/AIDS απειλεί να πάρει διαστάσεις επιδημίας με 20πλάσια αύξηση των μολύνσεων από το 1995. Οι αυτοκτονίες αυξήθηκαν επίσης, και η βίαιη εγκληματικότητα αυξήθηκε πάνω από 4 φορές.

-Ο πληθυσμός της Ρωσίας φθίνει με ρυθμό 700 χιλιάδες το χρόνο, με τον καπιταλισμό να έχει σκοτώσει ήδη το 10%, σαν ένα ακόμη παράδειγμα καταστροφής που προκάλεσε η ελεύθερη αγορά. Αυτή είναι η περίφημη αρρώστια της νέας τάξης πραγμάτων, που εξαπλώνεται παντού, ερημώνοντας ολόκληρες χώρες. Ο Φρήντμαν την αποκάλεσε «ελευθερία».

Μετάφραση: Αλέξανδρος Σχισμένος

Η Θεοκρατία της Σάρα Πέιλιν

Μάρτζορι Κον

Η απόφαση του Τζον Μακέιν να επιλέξει τη Σάρα Πέιλιν ως την υποψήφια των ρεμπουμπλικανών για τη θέση του αντιπροέδρου έχει βάλει φωτιά στην αρχικά άχρωμη προεκλογική περίοδο στις ΗΠΑ. Τα ΜΜΕ δεν σταματούν να μιλάνε για την Πέιλιν. Λαμβάνοντας υπόψιν την ηλικία του Μακέιν και την κατάσταση της υγείας του (ο ιατρικός του φάκελος αποτελείται σχεδόν από 1200 σελίδες), η Πέιλιν απέχει πραγματικά μία ανάσα από την προεδρία. Αλλά πώς θα είναι μία κυβέρνηση Πέιλιν;

Πρόκειται για μία φανατική δεξιά, φονταμενταλίστρια χριστιανή που θα επιθυμούσε την εγκαθίδρυση μιας θεοκρατίας. Θεωρεί ότι ζούμε στο «τέλος του Χρόνου», που θα οδηγήσει στην αιματηρή κόλαση από την οποία μόνο οι αληθινοί χριστιανοί θα σωθούν. Η Πέιλιν παρακολούθησε πρόσφατα τη λειτουργία του Δαβίδ Μπρίκνερ στην εκκλησία της Γουαζίλα στην Αλάσκα (όπου διετέλεσε δήμαρχος, Στμ). Ο Μπρίκνερ είναι αρχηγός της αίρεσης «Εβραίοι, υποστηρικτές του Ιησού», την οποία η επίσημη εβραϊκή κοινότητα καταγγέλλει ως «επιθετική και παραπλανητική» οργάνωση που αποσκοπεί στον προσηλυτισμό των Εβραίων. Σύμφωνα με τη θεολογική αντίληψη της Πέιλιν, όσοι δεν δέχονται τον Ιησού ως το σωτήρα τους θα καούν στην κόλαση.

Ως κυβερνήτης στην Αλάσκα, η Πέιλιν ζήτησε από την εκκλησιαστική κοινότητά της να προσευχηθεί για το φυσικό αγωγό υγραερίου, τον οποίο χαρακτήρισε ως «θέλημα Θεού». Επίσης, αντιλαμβάνεται τον πόλεμο εναντίον του Ιράκ ως ένα «ιερό σκοπό, εντεταλμένο από το Θεό». Η Πέιλιν έχει προωθήσει τη διδασκαλία της θεωρίας της θεϊκής Δημιουργίας στα σχολεία και αντιτάσσεται στην ιατρική έρευνα πάνω στα λεγόμενα αρχέγονα κύτταρα¹.

Η επιλογή της Πέιλιν να συνεχίσει την εγκυμοσύνη της και να γεννήσει τελικά ένα παιδί με σύνδρομο Down και η επιλογή της έφηβης κόρης της να κρατήσει το παιδί της έχει οδηγήσει τους ευαγγελιστές χριστιανούς σε έκσταση². Όμως, ενώ η Πέιλιν επέλεξε τη συνέχιση της εγκυμοσύνης, ταυτόχρονα αρνείται σε μια γυναίκα που

μένει έγκυος μετά από βιασμό ή αιμομιξία, το δικαίωμα να επιλέξει την άμβλωση και, μάλιστα, ζητά την ποινική δίωξη τόσο για τη γυναίκα όσο και για το γιατρό της που πραγματοποιεί την άμβλωση.

Ο Μακέιν θα ήθελε πάρα πολύ να προσδώσει βαθιά θρησκευτική χροιά στη διακυβέρνησή του. Ένα έτος πριν, δήλωσε: «Το σύνταγμα καθιέρωσε τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής ως ένα χριστιανικό έθνος». Το μοναδικό ζήτημα στο οποίο ο Μακέιν δεν έχει αλλάξει τη στάση του είναι η αντίθεσή του στο δικαίωμα της άμβλωσης. Είναι σχεδόν βέβαιο ότι ο επόμενος πρόεδρος θα φέρει το ζήτημα των αμβλώσεων στο αρμόδιο Ανώτατο Δικαστήριο. Ο Μακέιν έχει δεσμευτεί να διορίσει δικαστές που θα ακολουθούν τα βήματα των σημερινών δικαστών Τζον Ρόμπερτς και

Σάμουελ Αλίτο, οι οποίοι έχουν την υποστήριξη της Πέιλιν. Ο διορισμός και άλλου συντηρητικού δικαστή στο Ανώτατο Δικαστήριο θα σήμαινε ότι η ιστορική απόφαση με την οποία νομιμοποιήθηκαν οι αμβλώσεις στις ΗΠΑ (υπόθεση δικαστικής διαμάχης Ρόι εναντίον Γουέιντ) θα ανατραπεί. Μιά τέτοια ανατροπή θα επαναφέρει τη χώρα στην εποχή που οι αμβλώσεις πραγματοποιούνταν με κρεμάστρες παλτών.

Ο Ρικ Νταϊνίβις, διευθυντής προεκλογικής εκστρατείας του Μακέιν, είπε ότι «αυτές οι εκλογές δεν αφορούν τα πραγματικά ζητήματα... Αυτές οι εκλογές αφορούν τη σύνθετη εικόνα που σχηματίζουν οι ψηφοφόροι για τους υποψηφίους». Οι ρεμπουμπλικανοί ξέρουν ότι θα χάσουν τις εκλογές, εάν εστιάσουν τη συζήτηση στα πραγματικά ζητήματα όπως η οικονομία, ο πόλεμος, η υγεία, η παιδεία και το περιβάλλον. Ελπίζουν ότι οι γυναίκες, που είναι υπέρ των αμβλώσεων και υποστήριξαν τη Χίλαρι Κλίντον, θα υποστηρίξουν την Πέιλιν, επειδή είναι μία μαχητική γυναίκα, αν και εναντίον των αμβλώσεων. Επενδύουν επίσης στην υποστήριξη όλων αυτών που δεν επιθυμούν να ψηφίσουν έναν μαύρο πρόεδρο.

Αλλά όσοι δεν είναι ευαγγελιστές χριστιανοί, και υποστηρίζουν το δίδυμο Μακέιν-Πέιλιν, θέτουν σε κίνδυνο τον εαυτό τους. Σε περίπτωση εκλογής τους, όχι μόνο θα συνεχίσουν να υφίστανται τέσσερα ακόμη έτη της καταστροφικής πολιτικής του Μπους, αλλά θα ανακαλύψουν, επιπλέον, ότι ζουν σε μια χριστιανική θεοκρατία.

Η Marjorie Cohn είναι καθηγήτρια νομικής στη Νομική Σχολή Τόμας Τζέφερσον στο Σαν Ντιέγκο και ακτιβίστρια.

Μετάφραση: Νίκος Στυλόπουλος

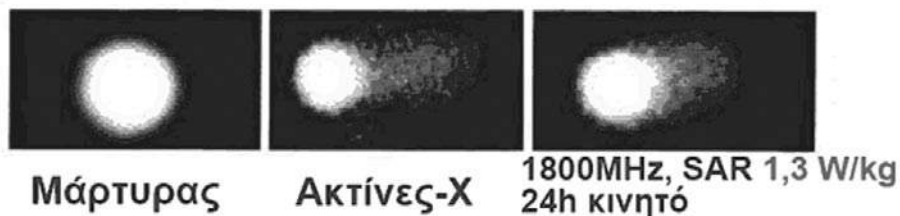
¹Το ζήτημα της έρευνας των αρχέγονων κυττάρων αποτελεί μεγάλο ζήτημα σύγκρουσης μεταξύ προοδευτικών και συντηρητικών ομάδων στις ΗΠΑ. Στμ

²Η δεκαεπτάχρονη κόρη της Πέιλιν είναι 5 μηνών έγκυος. Οι ΗΠΑ έχουν το μεγαλύτερο ποσοστό εφηβικής εγκυμοσύνης στο λεγόμενο «αναπτυγμένο» κόσμο. Στμ

φάκελος / Ηλεκτρομαγνητική Ακτινοβολία

GHz. Συγκεκριμένα παρατηρήθηκε ότι η 24 έκθεση του DNA σε ηλεκτρομαγνητικό πεδίο έχει ως αποτέλεσμα τη διάσπαση του (εικ.2)

Εικ.2: Η αλλοίωση του DNA κάτω υπό την επίδραση μη ιονίζουσας ακτινοβολίας (Πηγή: Παρουσίαση του καθηγητή Γενετικής του τμήματος Βιολογίας Α.Π.Θ. με θέμα «Βιολογικές επιπτώσεις από την έκθεση στην ΗΜ ακτινοβολία.»)

- Επίδραση στην κυτταρική διαίρεση (πολλαπλασιασμό) των λεμφοκυττάρων.
- Επίδραση στον πολλαπλασιασμό καρκινικών κυττάρων κατά την ακτινοβολήση στις ραδιοσυχνότητες.
- Αναπαραγωγή του ιού του καρκίνου F-Stampar σε καλλιέργειες ανθρωπίνων κυττάρων με ακτινοβολήση στα 10 MHz.
- Μείωση (μέχρι 25%) της ικανότητας των λεμφοκυττάρων T του ανοσοποιητικού συστήματος να φονεύσουν καρκινικά κύτταρα. Η ακτινοβολήση ήταν προσομοίωση αυτής που δεχόμαστε από το δίκτυο της ΔΕΗ.

Και αυτή η μέθοδος, όπως και κάθε άλλη επιστημονική μέθοδος, έχει κάποια μειονεκτήματα, τα οποία κυρίως εστιάζονται στο γεγονός ότι η συμπεριφορά ενός μεμονωμένου ιστού δεν είναι ταυτόσημη με αυτή που θα είχε όντας μέρος ενός ολοκληρωμένου οργανισμού.

Θεσπισμένα Όρια Επικινδυνότητας της Μη Ιονίζουσας ακτινοβολίας

Τα κραυγαλέα αποτελέσματα των πειραμάτων εξώθησαν τους διεθνείς οργανισμούς καθώς και μεμονωμένα κράτη στη θέσπιση ορίων επικινδυνότητας για τη μη ιονίζουσα ακτινοβολία με τη μορφή πορισμάτων ή νόμων, σύμφωνα με τους οποίους οριοθετείται η μέγιστη ένταση της ακτινοβολίας, με την οποία επιτρέπεται να «λούζεται» ο εκάστοτε πληθυσμός. Πρέπει εξ αρχής να τονίσουμε ότι πρόκειται για όρια επικινδυνότητας και όχι ασφάλειας, δεδομένου ότι καμία δόση ακτινοβολίας δεν μπορεί να θεωρηθεί ασφαλής.

Τα όρια επικινδυνότητας της μη ιονίζουσας ακτινοβολίας αφορούν τη περιοχή συχνοτήτων από 1 έως 1000MHz (και ειδικότερα την περιοχή από 30 έως 300 MHz, που είναι η πλέον επικίνδυνη). Κατά ατυχή όμως συγκυρία, σε αυτή ακριβώς την περιοχή λειτουργούν σήμερα η κινητή τηλεφωνία, η ραδιοφωνία, πολλές βιομηχανικές διατάξεις κ.α.

Για να αποφύγουμε λεπτομερείς αναλύσεις των ορίων που έχουν συσταθεί από την εκάστοτε επιστημονική επιτροπή μπορούμε να κατηγοριοποιήσουμε μπλοκ κρατών, τα οποία εφαρμόζουν αυστηρά ή μη μέτρα προστασίας από την ηλεκτρομαγνητική ακτινοβολία

Σε πολλές χώρες της Ευρώπης (μαζί και η Ελλάδα) από το 1998 ακολουθείται κατά γράμμα η Σύσταση του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ισχύουν τα όρια της ICNIRP (International Commission on Non-Ionizing Radiation Protection). Σύμφωνα με αυτή, η μέγιστη ισχύς έκθεσης ανά μονάδα μάζας οριοθετήθηκε στα 0,08 W/kg (αυτή είναι η μέση τιμή, καθώς καθιερωθέν όριο είναι η συνάρτηση της συχνότητας της ακτινοβολίας).

Οι ΗΠΑ, ο Καναδάς, η Μεγάλη Βρετανία, η Αυστραλία, η Νέα Ζηλανδία και άλλες χώρες έχουν εφαρμόσει όρια, που βασίζονται στις θερμικές επιδράσεις της ηλεκτρομαγνητικής ακτινοβολίας και είναι πρακτικά ίδια με αυτά της ICNIRP. Η Ελβετία και η Ιταλία έχουν εκδώσει νόμους, με τους οποίους ορίζουν ότι σε ευαίσθητους χώρους, όπως κατοικίες, σχολεία κ.λπ., εφαρμόζονται όρια για την ηλεκτρομαγνητική ακτινοβολία που είναι υποπολλαπλάσια αυτών της ICNIRP.

Αξιοσημείωτη εξαίρεση αποτελούν πολλές χώρες της Ανατολικής Ευρώπης και της πρώην Σοβιετικής Ένωσης, καθώς έχουν υιοθετήσει όρια για την ηλεκτρομαγνητική ακτινοβολία που είναι πολύ χαμηλότερα από αυτά της ICNIRP (έως και 200 φορές), αφού είναι οι μόνες χώρες που λαμβάνουν υπ' όψιν της αθερμικές επιδράσεις των μη ιονίζουσών

ακτινοβολιών.

Συγκρίνοντας τα όρια της «Δύσης» με αυτά της «Ανατολής» μπορούμε να πούμε ότι αποπνέονται από διαφορετική φιλοσοφία. Στη Δύση το σκεπτικό είναι «όχι άμεσες επιπτώσεις στην υγεία», ενώ στην Ανατολή «καμία επίπτωση στην υγεία, άμεση η μακροπρόθεσμη».

Η Δύση (για οικονομικο-πολιτικούς λόγους) αρνείται πεισματικά να αλλάξει τα όρια επικινδυνότητας, που, όπως προαναφέραμε, βασίζονται μόνο στις θερμικές επιδράσεις της μη ιονίζουσας ακτινοβολίας, παρ' όλο που πολλά πειράματα (αρκετά των προαναφερόμενων) δείχνουν τρομακτικές αθερμικές επιπτώσεις στον ανθρώπινο οργανισμό κατά την ακτινοβολήση ιστών με ακτινοβολίες εντάσεων πολλών τάξεων χαμηλότερες από αυτές των δυτικών ορίων.

Ένα άλλο τερτίπι στο οποίο αρέσκονται να καταφεύγουν οι δυτικοί και οι εντολοδόχοι επιστήμονές τους (έρευνες πολλές φορές χρηματοδοτούμενες από εταιρίες κινητής τηλεφωνίας) είναι η εξαγωγή «επιστημονικών» πορισμάτων μετά από μελέτες της βραχυχρόνιας έκθεσης στη μη ιονίζουσα ακτινοβολία (της τάξεως του ενός έτους). Όπως θα δούμε παρακάτω τα αποτελέσματα είναι τελείως διαφορετικά, όταν ο οργανισμός εκτίθεται στη συγκεκριμένη ακτινοβολία για διάστημα άνω των 10 ετών.

Σημερινή επιβάρυνση του ανθρώπινου οργανισμού από τις τεχνητές μη ιονίζουσες ακτινοβολίες. (Καλώδια υψηλής τάσης, οικιακές συσκευές, κεραίες, κινητά τηλέφωνα)

Εντούτοις, αυτό που σίγουρα αφορά άμεσα την κοινωνία δεν είναι η επίδραση των μη ιονίζουσών ακτινοβολιών κάτω από εργαστηριακές συνθήκες αλλά η επίδραση από την καθημερινή έκθεση του ανθρώπου στην ακτινοβολία, την οποία εκπέμπουν οι πηγές, που ο ίδιος έχει δημιουργήσει. Για το λόγο αυτό θα εξειδικεύσουμε την επικινδυνότητα και τις επιπτώσεις κάθε τεχνητής πηγής μη ιονίζουσών ακτινοβολιών. Καθώς βέβαια είναι αδύνατο μέσα στα πλαίσια αυτού του άρθρου να συμπεριλάβουμε όλες τις υπάρχουσες πηγές ακτινοβολίας, θα αρκεστούμε σε αυτές, στις οποίες εκτίθεται το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού.

Α) Καλώδια Υψηλής Τάσης (Πυλώνες) της ΔΕΗ

Όπως έδειξαν μετρήσεις που πραγματοποιήθηκαν σε ένα μεγάλο πλήθος γραμμών υψηλής τάσης, το ηλεκτρικό πεδίο στο μέσο της απόστασης μεταξύ δύο πυλώνων (εκεί δηλαδή που η απόσταση καλωδίου-εδάφους είναι η ελάχιστη) κυμαίνεται από 4kV/m μέχρι 30kV/m. Οι τιμές αυτές είναι ίσες ή μεγαλύτερες από το όριο επικινδυνότητας της Δύσης και χιλιάδες φορές μεγαλύτερο από τα όρια των πρώην Σοβιετικών χωρών.

Το ηλεκτρικό πεδίο αυξάνεται αρχικά όσο απομακρυνόμαστε από τις γραμμές και εμφανίζει ένα ακόμη μέγιστο σε απόσταση περίπου 20 μέτρων. Μετά την απόσταση αυτή μικραίνει με γρήγορο ρυθμό, για να γίνει μικρότερο από το όριο επικινδυνότητας (της Δύσης) σε απόσταση 30 μέτρων.

Παρόλα αυτά, κάθε άλλο παρά ασφαλής μπορεί να θεωρηθεί η απόσταση των 30 μέτρων. Εκθέσεις βρετανών επιστημόνων (2005) καθώς και η δημοσίευση του επιστημονικού άρθρου των Lowenthad et al (2007) δείχνουν αυξημένη επικινδυνότητα εμφάνισης καρκίνου σε αποστάσεις μικρότερες των 300 μέτρων (69% παραπάνω για τα παιδιά και 32% για τους ενήλικες).

Με δεδομένες τις παραπάνω μελέτες, οι επιστήμονες δήλωσαν ότι η ελάχιστη «ασφαλής» απόσταση των πυλώνων από κατοικημένη περιοχή δεν μπορεί να είναι μικρότερη από 300 μέτρα. Αφήνεται στην παρατηρητικότητα του αναγνώστη να διαπιστώσει αν κάτι τέτοιο ισχύει στη χώρα μας.

Β) Ηλεκτρομαγνητική επιβάρυνση στους χώρους κατοικίας και γραφείου

Γενικότερα, μελέτες έδειξαν ότι σε αποστάσεις μεγαλύτερες του ενός μέτρου από τις οικιακές ηλεκτρικές συσκευές το ηλεκτρομαγνητικό πεδίο βρίσκεται κάτω από τα όρια επικινδυνότητας. Το ίδιο ισχύει και για αποστάσεις μερικών εκατοστών από τους τοίχους, στους οποίους βρίσκονται καλωδιώσεις και πρίζες (βέβαια αυτό σημαίνει ότι είναι επικίνδυνο να έχουμε κάποια ηλεκτρική εγκατάσταση ή πρίζα δίπλα ακριβώς από το

φάκελος / Ηλεκτρομαγνητική Ακτινοβολία

κρεβάτι μας).

Οι τηλεοράσεις και οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές θεωρούνται «θερμά σημεία» εκπομπής ακτινοβολιών. Για να μην επεκταθούμε πολύ στο θέμα, μπορούμε να πούμε ότι πλέον η απόσταση άνω των δύο μέτρων από την οθόνη της τηλεόρασης θεωρείται ασφαλής. Βέβαια πολύ κοντά στην οθόνη η ακτινοβολία υπερβαίνει όλα τα όρια επικινδυνότητας. Για αυτό το λόγο είναι απαραίτητο να καθαρίζουμε ή να μετακινούμε την τηλεόραση όταν η οθόνη της είναι κλειστή.

Βέβαια, ενώ στην περίπτωση της τηλεόρασης η απόσταση των δύο μέτρων επιτυγχάνεται εύκολα με μία κατάλληλη διαρρύθμιση των επίπλων, αντίθετα στον υπολογιστή είμαστε αναγκασμένοι να στεκόμαστε σε μία απόσταση μερικών εκατοστών από την οθόνη του. Έτσι, η ακτινοβολία που δεχόμαστε από υπολογιστές είναι αρκούντως μεγαλύτερη.

Τέλος, όσον αφορά οικιακές συσκευές, όπως πιστολάκια μαλλιών, mixer, ηλεκτρικές σκούπες κτλ., ο λιγοστός χρόνος έκθεσης του ατόμου στην ακτινοβολία αυτών τα καθιστά ασφαλή (φυσικά αυτό δε σημαίνει ότι δεν συνιστάται να χρησιμοποιούνται όσο το δυνατόν λιγότερο). Εξαίρεση αποτελεί ο φούρνος μικροκυμάτων, όπου η ασφαλής απόσταση από τη συσκευή είναι το μισό μέτρο.

Γ) Κινητή τηλεφωνία

Η περίπτωση των κινητών αποτελεί ίσως την πιο εμφανή περίπτωση, που από τη μία καταδεικνύει την περίπτωση ανθρώπου-πειραματόζωου αλλά συνάμα τους οικονομικούς - πολιτικούς παράγοντες, που καθορίζουν τις «επιστημονικές» αποφάσεις.

Τα κινητά εισέβαλαν τόσο επιθετικά στη ζωή μας, που τα ανακλαστικά της επιστημονικής κοινότητας δεν μπόρεσαν να αντιδράσουν έγκαιρα και να προειδοποιήσουν τον κόσμο. Μέσα σε δύο σχεδόν δεκαετίες δημιουργήθηκαν πάνω από δύο δισεκατομμύρια χρήστες κινητών τηλεφώνων σε όλο τον κόσμο (σε 3,3 δισεκατομμύρια υπολογίζονται οι εν ενεργεία συσκευές - στην Ελλάδα ξεπερνούν τα 15 εκατομμύρια οι συνδέσεις), ενώ παγκοσμίως έχουν εγκατασταθεί 1.600.000 κεραίες. Ανατρέχοντας στη βιβλιογραφία της δεκαετίας του '90, όλοι (σχεδόν) οι επιστήμονες ήταν καθησυχαστικοί, μη έχοντας επίγνωση της έκτασης και της επικινδυνότητας του φαινομένου. Σήμερα, τα επιστημονικά πορίσματα είναι άκρως διαφορετικά. Έτσι, η περίπτωση των κινητών καθίσταται η πιο εμφανής σε σχέση με αυτό που ονομάσαμε «άνθρωπο-πειραματόζωο» στην εισαγωγή του άρθρου.

Από την άλλη δε, ακόμη και σήμερα γινόμαστε μάρτυρες μιας μεγάλης σύγκρουσης μεταξύ των οικονομικών συμφερόντων και της επιστημονικής - κοινωνικής αλήθειας, που έχει ως αποτέλεσμα είτε την κατάπιψη «μη ευχάριστων» αποτελεσμάτων, είτε την εξαγωγή ηλιθίων συμπερασμάτων (π.χ Π.Ο.Υ. "Long term: There is no conclusive evidence that living near a mobile phone mast station causes adverse health effects", αν και το 80% των επιστημονικών δημοσιεύσεων διαπιστώνει αρνητικά αποτελέσματα στην υγεία).

Καθώς η βιβλιογραφία στο συγκεκριμένο θέμα είναι δαιδαλώδης, θα αρκεστούμε στην Έκθεση 2007 του BioInitiative Working Group, μιας επιστημονικής επιτροπής αποτελούμενης από διακεκριμένους επιστήμονες από τις ΗΠΑ, τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Περιβάλλοντος, τη Βρετανία, τη Σουηδία,

την Αυστρία και την Κίνα. Σε ένα αναλυτικό επιστημονικό ντοκουμέντο 600 σελίδων παρέχεται επιστημονική τεκμηρίωση, βασισμένη σε περισσότερες από 2.000 επιστημονικές μελέτες απ' όλο τον κόσμο, αναφορικά με το γεγονός «ότι υπάρχουν αρνητικές συνέπειες στην ανθρώπινη υγεία από την έκθεση σε ηλεκτρομαγνητική ακτινοβολία, ακόμα και όταν αυτή είναι εκατοντάδες ή και χιλιάδες φορές κάτω από τα επίσημα όρια της Ευρώπης και των ΗΠΑ».

Η έκθεση αυτή μαζί με άλλες ανεξάρτητες δημοσιεύσεις των τελευταίων χρόνων αποτελεί κόλαφο για τους όσους παπαγαλίσκους προέτασαν ότι η χρήση των κινητών είναι ασφαλής και διατυπώνει με τον πιο κατηγορηματικό τρόπο ότι τα όρια που έχουν θεσπιστεί από Η.Π.Α. και Ε.Ε. κάθε άλλο παρά ασφαλή φαντάζουν. «Δεν είναι γνωστά όλα γύρω από τις επιπτώσεις της κινητής τηλεφωνίας και γενικότερα της μη ιονίζουσας ακτινοβολίας», τονίζει η Bionitiative Report. «Αυτό που είναι καθαρό είναι ότι τα σημερινά όρια προστασίας της δημόσιας υγείας είναι χιλιάδες φορές πιο επιεική από το αναγκαίο. Απαιτούνται αλλαγές». «Το business as usual είναι απαράδεκτο», υπογραμμίζει ο δρ. David Carpenter. Ιδιαίτερη μνεία στο πόρισμα του συνεδρίου έχει η αγνόηση από τους δυτικούς των αθερμικών επιπτώσεων. Τέλος, τονίζουν με σημασία: «τα ισχύοντα Όρια Αποδεκτής Έκθεσης, θεσπίζονται κυρίως με βάση οικονομικά - πολιτικά κίνητρα και όχι, όπως θα έπρεπε, με επιστημονικά κριτήρια των πρόσφατων ερευνών».

Σταχυολογούμε εδώ μερικά από τα ερευνητικά αποτελέσματα, στα οποία βασίστηκε το πόρισμα της Bionitiative Report:

- Ο Δρ Lennart Hardell, καθηγητής στο πανεπιστημιακό νοσοκομείο του Ορέμπρο στη Σουηδία, παρουσίασε στο BioInitiative Report, ότι με δεκαετή χρήση κινητού τηλεφώνου παρουσιάζεται αύξηση 20% των πιθανοτήτων εκδήλωσης όγκου του εγκεφάλου (κακοήθες γλιώμα). Εάν όμως η χρήση γίνεται διαρκώς από την ίδια πλευρά του κρανίου, η πιθανότητα αυξάνεται κατά 200%, δηλαδή δεκαπλασιάζεται ο κίνδυνος!

- Στις 6 Δεκεμβρίου του 2007 δημοσιεύτηκε έρευνα Ισραηλινών επιστημόνων, που αποκαλύπτει «μια σύνδεση της

χρήσης κινητού με την παρουσίαση όγκου του παρωτιδικού αδένου». Ενώ λίγο αργότερα ανακοινώθηκε έρευνα του πανεπιστημίου της Ουψάλα -κατά παραγγελία μάλιστα του Φόρουμ Κατασκευαστών Κινητών- η οποία επισημαίνει ότι χρήση του κινητού κατά τις νυκτερινές ώρες κινητοποιεί το σύστημα στρες του οργανισμού με αποτέλεσμα αύπνιες και μείωση του «βαθούς» ύπνου.

- Οι ανεξάρτητοι ερευνητές είναι ιδιαίτερα επιφυλακτικοί σε έρευνες, που χρηματοδοτούνται από τις εταιρείες. «Οι όγκοι στον εγκέφαλο αναπτύσσονται σε βάθος 15-20 χρόνων. Οι περισσότερες έρευνες, που αθρώνουν τα κινητά, δεν ψάχνουν σε τέτοιο βάθος χρόνου, ούτε σε βαριά χρήση», υπογραμμίζει η BioInitiative Report.

- Ιδιαίτερος κίνδυνος υπάρχει στη χρήση των κινητών από μικρά παιδιά. Η έκθεση Στιούαρτ, μιας βρετανικής ανεξάρτητης επιστημονικής επιτροπής, αναφέρει: «(η) απορρόφηση ηλεκτρομαγνητικής ακτινοβολίας από το παιδικό κεφάλι μπορεί να είναι μεγαλύτερη, σε σχέση με τους ενήλικες. Το κρανίο τους είναι πιο λεπτό και υπάρχει αυξημένος κίνδυνος επίδρασης σε ευαίσθητους εγκεφαλικούς ιστούς και όργανα, που μάλιστα δεν έχουν ολοκληρώσει την ανάπτυξή τους. Σε αυτό συντείνουν και ανατομικές λεπτομέρειες καθώς και ιδιαίτερες βιολογικές ιδιότητες του εγκεφάλου των παιδιών», και συνεχίζει: «(οι) βραχυπρόθεσμες συνέπειες μπορεί να αφορούν διαταραχές της προσοχής και της συγκέντρωσης και χαμηλές επιδόσεις στο σχολείο κ.λπ. Οι μακροπρόθεσμες μπορεί να σχετίζονται με βλάβες στο DNA, που μπορεί να οδηγήσουν και σε διάφορες μορφές καρκίνου. Αν και η συσχέτιση αυτή είναι υπό αμφισβήτηση, σε εργαστηριακό επίπεδο έχουν παρατηρηθεί αλλοιώσεις σε σειρές κυττάρων, ύστερα από την έκθεση σε ηλεκτρομαγνητικά πεδία κινητών τηλεφώνων».

Τέλος, Έρευνα του Νευροδιαγνωστικού Κέντρου της Μαρμπέλα στην Ισπανία (Νοέμβριος 2002) σημειώνει ότι ελάχιστα λεπτά χρήσης του κινητού από ένα παιδί αρκούν, για να μειωθούν οι εγκεφαλικές του λειτουργίες για σχεδόν μία ώρα.

Οι έρευνες για τις επιπτώσεις των κινητών συνεχίζονται καθώς επίσης και η προπαγάνδα. Και έτσι σίγουρα το κεφάλαιο αυτό βρίσκεται απλώς στην εισαγωγή του.

Και εμείς.....

«Ο νέος μεσαίωνας μπορεί να έρθει πάνω στα λαμπερά φτερά της επιστήμης» είχε πει ο Ο. Τσόρτσιλ. Ίσως να αποδειχτεί σωστός, αν το άρμα της επιστήμης και της τεχνολογίας συνεχίζει να άρεται αποκλειστικά από τις δυνάμεις του κέρδους, έχοντας την κοινωνία απλό παθητικό θεατή και τα κράτη να αρκούνται σε κινήσεις που απλώς χρυσώνουν το χάπι.

Ίσως πάλι να αποδειχτεί λάθος, αν η κοινωνία συνειδητοποιημένων πολιτών φροντίσει πρώτον να ενημερωθεί, δεύτερον να αναπροσδιορίσει και να θέσει μια νέα ιεράρχηση των «θέλω» και των αναγκών της και τρίτον να αντιδράσει, θέτοντας φραγμούς σε τέτοιους τεχνολογικούς παροξυσμούς. Προς το παρόν, το άρθρο αυτό αποσκοπούσε στο πρώτο βήμα...

Πηγές:

- Κ.Θ. Λιολούσης: "Βιολογικές αλληλεπιδράσεις της ηλεκτρομαγνητικής ακτινοβολίας". Εκδ. Δίαυλος
- Πρακτικά του 1ου Πανελληνίου συνεδρίου με διεθνή συμμετοχή για της επιπτώσεις της ηλεκτρομαγνητικής ακτινοβολίας
- D. Justeson, A. Guy: "Biological effects of EM radiation"
- Παρουσίαση του καθηγητή Κωνσταντίνου Τρανταφυλλίδη στα πλαίσια της ημερίδας Ε.Ε.Τ.Τ. 30-01-2007 - Τομέας ΓΑΜΒ - Τμήμα Βιολογίας- ΑΠΘ

Δεν έχουμε να φοβηθούμε τίποτα από τα παιδιά του ενιαίου λυκείου

Τα κάγκελα που μπήκαν στον προαύλιο χώρο του σχολείου μας είναι κατά το νόμο παράνομα, αφού δεν έχει παρθεί άδεια από την πολεοδομία.

Ακόμα κι αν ήταν νόμιμα κατά το γράμμα του νόμου, θα εξακολουθούσαν να είναι παράνομα στις συνειδήσεις μας.

Ο προαυλισμός μας επιτέλους γίνεται κι επίσημα σαν της φυλακής.

Η κοινωνικοποίησή μας μπορεί να γίνει μόνο με τους "ομοίους" μας. Τα "κακά" παιδιά είναι πλέον πίσω από τα κάγκελα... της φυλακής.

Η κριτική μας σκέψη μπορεί να δουλέψει ανενόχλητη μόνο εκτός σχολείου, αφού εδώ έχουν αποφασίσει άλλοι πού, πότε και με ποιους μπορούμε να συναναστραφούμε.

Για άλλη μια φορά αποδεικνύεται και στην πράξη η ισότιμη μεταχείριση όλων των μαθητών: δεν υπάρχουν μαθητές πρώτης και δεύτερης κατηγορίας.

Τα κάγκελα άλλωστε το αποδεικνύουν αυτό.

Αλλά ας σοβαρευτούμε τώρα

Υποκριτικά όλοι μιλάνε για αναβάθμιση των ΤΕΛ-ΤΕΕ -ΕΠΑΛ. Αντί γι' αυτό, προσπαθούν με κάγκελα και ντουβάρια να μας διαχωρίσουν με κριτήριο τον επαγγελματικό προσανατολισμό μας. Οι διάφοροι "υπεύθυνοι" υπόσχονται ότι το 5ο ενιαίο θα γίνει "κολέγιο". Απαραίτητη προϋπόθεση είναι να κρυφτούν τα σκουπίδια.

Όποιος πιστεύει ότι στέλνοντας το παιδί του σε ένα σχολείο φρούριο το προφυλάσσει...

Όποιος πιστεύει ότι αποκόπτοντας το παιδί του από την πραγματικότητα το προφυλάσσει...

Όποιος πιστεύει ότι το παιδί του δεν έχει κριτική σκέψη και μπορεί αυτός και μόνο να ορίζει τις επιλογές του για να το προφυλάξει...

τότε πρέπει να πάψει να είναι γονιός.

Όποιος πιστεύει ότι με κάγκελα και διαχωρισμούς επιτελεί παιδαγωγικό έργο

πρέπει να πάψει να είναι παιδαγωγός.

Οι μαθητές του ΕΠΑΛ είμαστε ισότιμοι με τους μαθητές του ενιαίου.

Εμπιστευόμαστε την κρίση μας. Επιλέγουμε τις παρέες μας.

Προφυλάσσουμε τον εαυτό μας.

Ξέρουμε ότι ο κόσμος δεν είναι το σπίτι της Barbie.

Μαθητές από το 1^ο ΕΠΑΛ Πετρούπολης.

Κείμενο που μοιράστηκε για τα διαχωριστικά κάγκελα που μπήκαν στα συστεγαζόμενα σχολεία 1^ο ΕΠΑΛ και 5^ο Ενιαίο Πετρούπολης

Πίσω από τη βιτρίνα του δημόσιου σχολείου το κράτος :

Παιδεία: Ώρα μηδέν

Η έναρξη της νέας σχολικής χρονιάς συνοδεύτηκε από ραγδαίες εξελίξεις που προώθησε το ΥΠΕΠΘ, οι οποίες βάλλουν κατά του δημόσιου χαρακτήρα του σχολείου. Ο διαχωρισμός των παιδιών σε ομόδοξα, ετερόδοξα και αλλοδαπά επανέρχεται με τις παλινωδίες στην εγκύκλιο για την απαλλαγή απ' τα θρησκευτικά. Οι τακτικοί εκκλησιασμοί, οι παρελάσεις, η μηνιαία και καθημερινή έπαρση της σημαίας αποτελούν τη μόνιμη επωδό προϊσταμένων και διευθυντών εκπαίδευσης, ενώ προκρίνεται ο αυταρχισμός και η επαναφορά του επιθεωρητισμού δια πάσα νόσο. Στο στόχαστρο ξανά τα νηπιαγωγεία, που χρησιμοποιούνται ως όχημα για την ιδιωτικοποίηση της εκπαίδευσης, ενώ ο πρόεδρος του ΕΣΥΠΘ. Βερέμης, προτείνει να μετατραπεί το δημοτικό σε... πενταθέσιο!

Ειδικότερα, η εφαρμογή της τροπολογίας του ν. 3577/06, άρθρο 32, έδωσε τη δυνατότητα στους Δήμους και στους Ιδιώτες να λειτουργούν νηπιαγωγεία στους χώρους των παιδικών σταθμών. Με αποτέλεσμα τα ιδιωτικά νηπιαγωγεία και οι ιδιωτικοί παιδικοί σταθμοί να αυξήσουν την πελατεία τους το 2006 από 4.448 σε 35.000 παιδιά, ενώ το σχολικό έτος 2006-07 62.000 παιδιά (43.000 προνήπια και 19.000 νήπια) βρέθηκαν εκτός των δημόσιων νηπιαγωγείων. Όσα παιδιά στάθηκαν τυχερά βρέθηκαν αντιμέτωπα με τις σκληρές συνθήκες παραμονής τους στα νηπιαγωγεία, αφού, λόγω της αύξησης του ωραρίου λειτουργίας τους, τα παιδιά του κλασικού νηπιαγωγείου παραμένουν 20 λεπτά περισσότερο χρόνο από τα παιδιά της Α' και Β' Δημοτικού, ενώ τα παιδιά του ολοήμερου παραμένουν 9 συνεχόμενες ώρες.

Απέναντι σ' αυτό το εκρηκτικό τοπίο που έχει διαμορφωθεί, οι ευθύνες της Διδασκαλικής Ομοσπονδίας Ελλάδας (ΔΟΕ) είναι τεράστιες. Ήδη από το συνέδριό της, του Ιουνίου, σφύριζε αδιάφορα στη σχετική πρόταση των Παρεμβάσεων Κινήσεων Π.Ε., για την ανάπτυξη μαχητικών αγώνων από τη νέα σχολική χρονιά που θα απέτρεπαν τις αντιδραστικές εξελίξεις στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Αντί να καταγγείλει την κυβερνητική πολιτική που οξύνει τα προβλήματα της εκπαίδευσης -υποχρηματοδότηση, κλείσιμο των τάξεων υποδοχής, ελλείψεις στη σχολική στέγη, δημιουργία ιδιωτικών νηπιαγωγείων, καταστρατήγηση των εργασιακών δικαιωμάτων των νηπιαγωγών- δήλωσε νομιμοφροσύνη απέναντι στην εξουσία.

Ωστόσο, μοναδικός δρόμος αντίστασης στις αντεκπαιδευτικές πολιτικές είναι η ενεργοποίηση των εκπαιδευτικών και οι μαζικές συνελεύσεις, που θα οξύνουν την αντιπαράθεση με την κυβέρνηση με την εκδήλωση απεργιακού αγώνα διαρκείας, με επαναλαμβανόμενες μορφές και πανελλαδικά πανεκπαιδευτικά συλλαλητήρια, καταλήψεις κτιρίων, δράσεις και συντονισμό με άλλους αγωνιζόμενους κλάδους και φοιτητές.

Θοδωρής Θεοδωρόπουλος

ΠΑΡΕΛΑΣΕΙΣ

Οι μαθητικές παρελάσεις λειτουργούσαν και συνεχίζουν να λειτουργούν ως ένας "θεσμός" του σχολείου που σκοπό έχει να εντάξει τους μαθητές από μικρή ηλικία σε ένα κλίμα στρατιωτικής πειθαρχίας και "εθνικής υπερηφάνειας", καθώς δεν είναι καθόλου τυχαίο το γεγονός ότι τα παιδιά πρέπει να χαιρετήσουν τον πρόεδρο της δημοκρατίας ή οποιονδήποτε άλλο εκπρόσωπο της κυβέρνησης παρευρίσκεται στην παρέλαση.

Με τις μαθητικές παρελάσεις, το κράτος ουσιαστικά κάνει μια αρχή στην πραγματοποίηση του σχεδίου του για την δημιουργία ανθρώπων οι οποίοι γίνονται υποχείριά του, ελαφρά σκεπτόμενοι, χωρίς κρίση και βούληση, ζώντας σε έναν μόνιμο ανταγωνισμό μεταξύ τους όσον αφορά τη δουλειά (μισθός) και τον καταναλωτισμό (ακριβά αυτοκίνητα, σπίτια κ.τ.λ.).

Οι μαθητές τυπικά δεν είναι υποχρεωμένοι να συμμετέχουν στην παρέλαση, αν και από προσωπική εμπειρία την περίοδο του γυμνασίου, όταν αρνήθηκα εγώ και αρκετοί συμμαθητές μου, υπήρξε μια μορφή εκβιασμού προς εμάς από το γυμναστή, ότι δηλαδή η βαθμολογία μας στο μάθημα της γυμναστικής θα μειωθεί.

Δυστυχώς, τα περισσότερα παιδιά δεν είναι σωστά ενημερωμένα ή ώριμα ώστε να καταλαβαίνουν τι γίνεται γύρω τους. Οι μαθητές δεν είναι στρατιώτες, δεν είναι πιόνια του κράτους, οι μαθητές πρέπει να ενημερώνονται και να μορφώνονται. Αυτά είναι τα βασικά στοιχεία που πρέπει να έχουμε όλοι μας, ώστε να είμαστε γνώστες και να μη ζούμε μέσα στην άγνοια, να είμαστε αγωνιστές και όχι υπόδουλοι του συστήματος.

Πάρτε πρωτοβουλίες, όχι στις παρελάσεις, ναι στην σωστή εκπαίδευση...

Άγγελος Ψημίτης

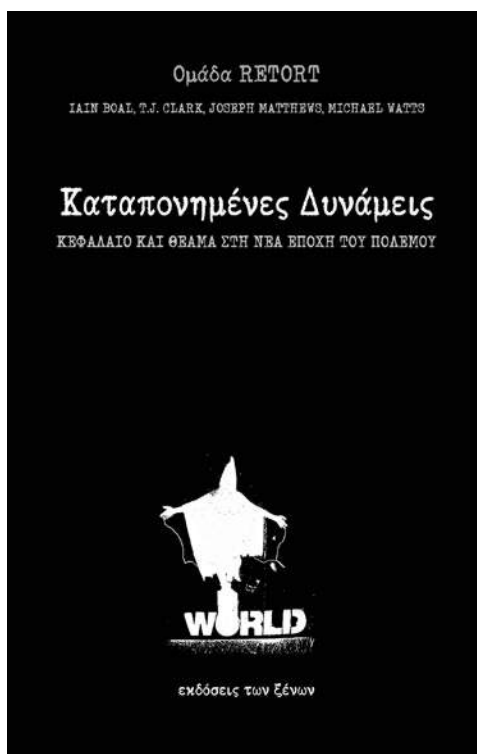
ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΜΕ ΤΟΝ JOSEPH MATTHEWS ΚΑΙ ΤΟΝ IAIN BOAL

Ούτε τον πόλεμό τους, ούτε τ

Οι επιθέσεις της 11ης Σεπτεμβρίου ήταν προϊόν αμερικανικής και σιωνιστικής συννομωσίας ή μία πραγματική ήττα των ΗΠΑ στο επίπεδο του θεάματος; Κι ακόμα, η απάντηση του αμερικανικού κράτους αποτελεί μία ιστορική οπισθοδρόμηση ή απλώς συνέχεια μίας προσπάθειας επαναποικιοποίησης στο εσωτερικό και το εξωτερικό της Αυτοκρατορίας; Πού βρίσκεται σήμερα το πεδίο σύγκρουσης ανάμεσα στην Αυτοκρατορία και την «Τρομοκρατία»; Ποια είναι τα αδιέξοδα και οι αντιφάσεις του αντιπολεμικού κινήματος και ποια η σύνδεσή του με το κίνημα ενάντια στην παγκοσμιοποίηση; Αυτά είναι ορισμένα από τα ερωτήματα τα οποία επιχειρεί να απαντήσει το βιβλίο των Retort, «Καταπονημένες Δυνάμεις. Κεφάλαιο και θέαμα στη νέα εποχή του πολέμου», που κυκλοφορεί αυτόν το μήνα από την εκδοτική κολεκτίβα «εκδόσεις των ξένων». Οι Retort είναι μία συλλογικότητα της αμερικανικής αντισυστημικής Αριστεράς με έδρα το Σαν Φρανσίσκο. Οι εκδόσεις των ξένων και οι Ίαν Μπούουλ, Τζόζεφ Μάθιους, δύο από τους τέσσερις συγγραφείς που ήρθαν στην Ελλάδα, παρουσίασαν το βιβλίο «Καταπονημένες Δυνάμεις. Κεφάλαιο και θέαμα στη νέα εποχή του πολέμου» τον Ιούνιο του 2008 στη Θεσσαλονίκη (Πολυτεχνείο), την Αθήνα (βιβλιοπωλείο «Ο Χώρος της Ελευθεριακής Κουλτούρας») και στα Χανιά (κατάληψη Rosa Nera).

ΜΕ ΑΦΟΡΜΗ ΤΗΝ ΕΚΔΟΣΗ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ RETORT «ΚΑΤΑΠΟΝΗΜΕΝΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΚΑΙ ΘΕΑΜΑ ΣΤΗ ΝΕΑ ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ»

(ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΩΝ ΞΕΝΩΝ 2008)

Β: Ο τίτλος της μπροσούρας που εξελίχθηκε τελικά στο βιβλίο «Καταπονημένες Δυνάμεις» ήταν «Ούτε τον πόλεμό τους, ούτε την ειρήνη τους». Ποια είναι η πολιτική σημασία αυτού του συνθήματος;

Ο πόλεμος είναι η υγεία του Κράτους, είχε πει ο Ράντολφ Μπουρν, αλλά πόλεμος είναι και η αποκαλούμενη ειρήνη που σκηνοθετεί το Κράτος: η ειρήνη των περιοριστικών μέτρων, της “ειρηνευτικής διαδικασίας” στη Μέση Ανατολή, της δεκαετίας των προπολεμικών θανάτων στο Ιράκ που δεν προβλήθηκαν στην τηλεόραση. Ορισμένοι ευρωπαίοι ιστορικοί έχουν ονομάσει τα εκατό χρόνια από το Βατερλώ στη Σομ περίοδο «μακράς ειρήνης», επρόκειτο όμως για τον αιώνα κατά τον οποίο ο επεκτατικός έλεγχος της Ευρώπης αυξήθηκε από 35% σε 85%, για μία κοσμοϊστορική ληστρική επίθεση που έγινε εφικτή με μαζικές δολοφονίες. Η εκδοχή αυτής της ειρήνης μετά το 1945 είναι η καταστροφική λεηλασία του πλανήτη

από το ΔΝΤ και την Παγκόσμια Τράπεζα. Η ειρήνη της αυτοκρατορίας δεν είναι παρά πόλεμος με άλλα μέσα.

Το Φεβρουάριο του 2003 γίναμε μάρτυρες της μεγαλύτερης παγκόσμιας διαμαρτυρίας στην ιστορία. Το κυρίαρχο αίτημά της ήταν η «ειρήνη». Η ειρήνη ήταν όμως και ο στόχος του Τζορτζ Μπους: Αυτός επικαλέστηκε την κατάκτηση των Φιλιππίνων, όπου σφαγιάστηκαν εκατοντάδες χιλιάδες άνθρωποι, ως μοντέλο για τη νέα ειρήνη στο Ιράκ. Κι αυτό μετά από τη δεκαετία του 1990, η οποία στοίχισε 1,5 εκατομμύριο θανάτους Ιρακινών από τα περιοριστικά μέτρα που οδήγησαν σε λιμούς κι επιδημίες. Για να μην αναφερθούμε στις “ειρηνευτικές” βόμβες: Ανάμεσα στον “προπολεμικό” Ιούλιο του 1997 και τον “προπολεμικό” Ιανουάριο του 1999, οι Αμερικανοί πραγματοποίησαν 36.000 πτήσεις πάνω από το Ιράκ. Ο Τάκιτος δεν δυσκολεύτηκε να αποκωδικοποιήσει τη ρωμαϊκή εκδοχή της αυτοκρατορικής γλώσσας του Καίσαρα: «Ρημάζουν τα πάντα κι αυτό το λένε ειρήνη». Κάθε μαζική διαμαρτυρία υπό τον αστερισμό της «ειρήνης» αναπόφευκτα ακολουθείται από την ηθική απογοήτευση και την επιστροφή στην κατάσταση του ύπνου και της σιωπής.

Από τη σκοπιά των επεκτατιστών και των εκπολιτιστών, η ειρήνη και ο θάνατος είναι άρρηκτα συνδεδεμένοι μεταξύ τους. Η «ειρήνη» παραμένει ο αχώριστος δίδυμος του ειρηνιστικού κινήματος. Ότι άλλο και να πιστεύει ή να φαντάζεται η επαναστατική ισλαμική αντίσταση, τουλάχιστον γνωρίζει καλά ότι ο ιμπεριαλιστικός πόλεμος είναι μια συνθήκη μόνιμη. Δεν έχει ψευδαισθήσεις – ψευδαισθήσεις που θα την παρέλυαν – περί ειρήνης.

Β: Κατά πόσον είναι ακόμη επίκαιρη η έννοια του θεάματος στη συζήτηση για τον καπιταλισμό σήμερα; Και τι θα σημαίνει αυτό για το θέαμα της αντίστασης; Συνδέεται μήπως και με την έννοια της πρωτοπορίας, η οποία αναφέρεται πολύ συχνά στις «Καταπονημένες Δυνάμεις»;

Ποτέ δεν υπήρξε πιο επίκαιρη η έννοια του θεάματος. Το πλαίσιο μέσα στο οποίο ανέπτυξε ο Γκυ Ντεμπόρ την έννοια του θεάματος ήταν η Γαλλία – και η δυτική Ευρώπη γενικά – της ανοικοδόμησης, που

δεχόταν ένα τεράστιο κύμα καταναλωτικών αγαθών. Με τον όρο «θέαμα» κατάφερε να περιγράψει την αφαίρεση των κοινωνικών σχέσεων στον καπιταλισμό: την ένταση της αποικιοποίησης της καθημερινής ζωής, τόσο των εσωτερικών όσο και των εξωτερικών της όψεων, και της διамεσολάβησής της από τους μηχανισμούς της ύστερης νεωτερικότητας, καθώς και τον ιδιαίτερο ρόλο της αναπαράστασης. Τη δεκαετία του 1980 η πλανητική διάχυση των σχέσεων και των ρυθμών του κεφαλαίου, του καπιταλιστικού προτύπου ανθρώπινης συνδιαλλαγής και συνθηκών εργασίας (του προτύπου δηλαδή της «αγοράς»), της καπιταλιστικής ιδεολογίας για τον επιθυμητό τρόπο ζωής και κοινωνικότητας, ονομάστηκε «παγκοσμιοποίηση».

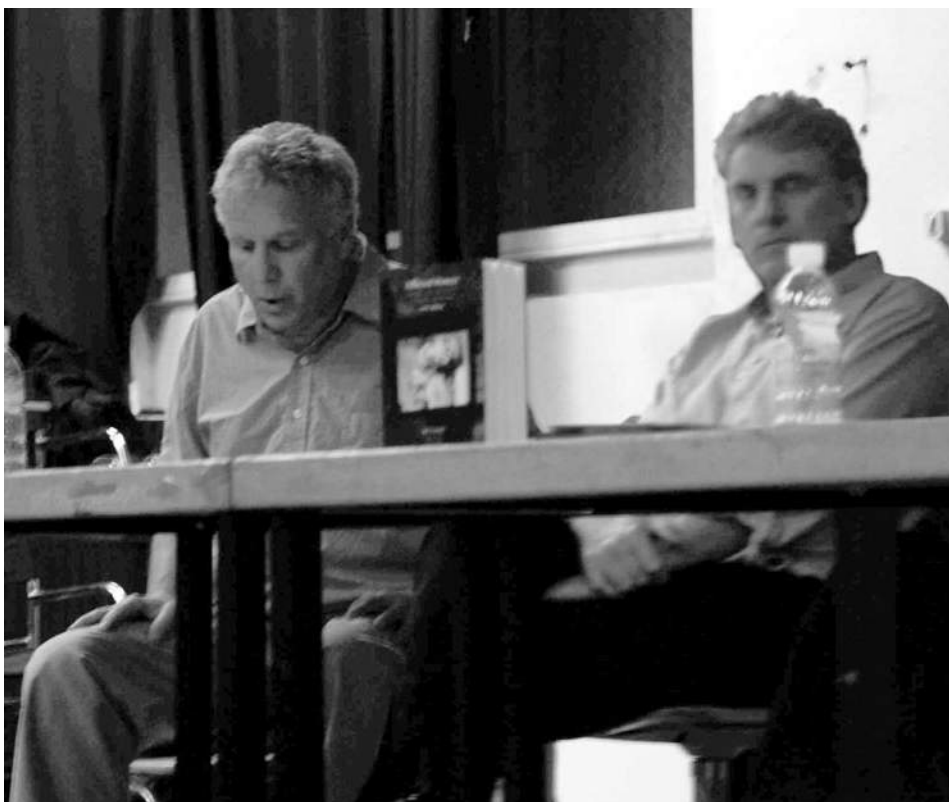
Το επιχείρημα των Retort στις «Καταπονημένες Δυνάμεις» είναι ότι μετά το φιάσκο στο Σηάτλ, το κεφάλαιο εισήλθε σε μια νέα φάση, την οποία αποκαλούμε «στρατιωτικό νεοφιλελευθερισμό», και ξεκίνησε έναν νέο γύρο πρωταρχικής συσσώρευσης, συναντώντας την αντίσταση πολλών κινημάτων που αξίζουν τη στήριξή μας. Εστιάζουμε την προσοχή μας ωστόσο (και απορρίπτουμε βέβαια εξ’ ολοκλήρου) τη θεαματική μορφή αντίστασης από μια νεολενινιστική πρωτοπορία στο εσωτερικό του επαναστατικού Ισλάμ. Τα χτυπήματα της Αλ Κάιντα ήταν πολύ αποτελεσματικά στο επίπεδο του θεάματος. Εξέθεσαν τη ραχοκοκαλιά της νεωτερικότητας και τα ευάλωτα σημεία μιας αυτοκρατορίας παγιδευμένης στις εικόνες, μιας αυτοκρατορίας η οποία δεν μπορεί να αποκρύψει από τις οθόνες της ούτε καν τους δικούς της θαλάμους βασανιστηρίων.

Β: Αν ο Ψυχρός Πόλεμος τελείωσε, ποια είναι η διάδοχη κατάσταση; Υπάρχει νέος διπολισμός; Είναι –ήταν ποτέ– το «επαναστατικό Ισλάμ» πραγματική απειλή για την αυτοκρατορία;

Το «επαναστατικό Ισλάμ» αποτελεί αντίδραση στην καπιταλιστική ανέχεια και έκφραση μιας κίνησης αντίρροπης προς τον επεκτατισμό του νεοφιλελευθερισμού. Υπάρχουν φυσικά και άλλες τέτοιες εκφράσεις: Ζαπατίστας στην Τσιιάπας, Movimento Sem Terra, άλλα κινήματα του Παγκόσμιου Κοινωνικού Φόρουμ. Κανένα όμως από αυτά δεν έχει την ιδεολογική απεύθυνση και την πολιτική ενεργητικό-

την ειρήνη τους

τητα του «επαναστατικού Ισλάμ».

Είναι σαφές το στίγμα της πρωτοποριακής ιδεολογίας στους φανατικούς θεωρητικούς και στρατηγικούς στοχαστές του Ισλάμ, και θεωρούμε ότι αυτοί δεν προσφέρουν καμία βιώσιμη κριτική του καπιταλισμού ούτε βέβαια καμία πρόταση για μια δικαιότερη πολιτική οικονομία. Πιστεύουμε ότι κανένα πολιτικό πρόγραμμα θρησκευτικής έμπνευσης δεν είναι ικανό να οδηγήσει σε ένα ανθεκτικό και ισότιμο σύστημα στο πλαίσιο της νεωτερικότητας και εναντίον της. Απορρίπτουμε ωστόσο και την αδυναμία της Αριστεράς να αναγνωρίσει το γεγονός ότι το επαναστατικό Ισλάμ είναι η ζωντανή έκφραση ενός απύθμενου αποθέματος οργής, αγανάκτησης και αποξένωσης στο πλαίσιο της παγκόσμιας μουσουλμανικής ούμα [το έθνος, η κοινότητα του Ισλάμ - ΣτΜ].

Η επιλογή του προσδιορισμού «επαναστατικός» για την περιγραφή της πολιτικής ορισμένων σύγχρονων ισλαμιστών –ή αλλιώς της Λερναίας Ύδρας της ισλαμικής πολιτικής– ίσως να ήταν προκλητική, ήταν ωστόσο απολύτως συνειδητή. Η Αλ Κάιντα ένευσε με το σήμα της μάχης στον υπόγειο κόσμο της ούμα που υπερχείλιζε από πολιτική ενεργητικότητα. Παρ' όλ' αυτά αμφιβάλλουμε πολύ αν το επαναστατικό αυτό Ισλάμ αποτελεί σοβαρή απειλή για την αμερικανική αυτοκρατορία

ή τον υπερατλαντικό καπιταλισμό, πόσο μάλλον εναλλακτική λύση σε αυτά. Το Hizb ut-Tahrir [το «Κόμμα της Ελευθερίας» που ιδρύθηκε το 1953, λειτουργεί σε πάνω από 40 χώρες με πάνω από ένα εκατομμύριο μέλη κι έχει στόχο τη δημιουργία ενός πανισλαμικού κράτους ή «χαλιφάτου» - ΣτΜ] μπορεί να φροντίζει για την αυτοπροβολή του διακηρύττοντας ότι «σύντομα το χαλιφάτο θα βρίσκεται σε κάποια γειτονική σας χώρα», αντιλαμβάνεται όμως πολύ καλά ότι αυτά είναι ονειροφαντασίες.

Αυτό βέβαια δεν ακυρώνει το γεγονός ότι το επαναστατικό Ισλάμ είναι ικανό για έναν μακρόσυρτο ανταρτοπόλεμο ενάντια στο νεοφιλελευθερισμό και ότι αποτελεί σοβαρό εμπόδιο στις προσπάθειες του κεφαλαίου να επεκτείνει την πρωταρχική συσσωρευση στη Μέση Ανατολή και σε μεγάλο μέρος της Αφρικής και της Ασίας. Μέσα από τις πολυσχιδείς επιχειρήσεις του και την εκλεπτυσμένη αξιοποίηση του θεάματος, το επαναστατικό Ισλάμ είναι μια δύναμη που το επεκτατικό κεφάλαιο δεν μπορεί να αγνοεί.

Β: Γίνεται λόγος για «παγκόσμια διατροφική κρίση». Πρόκειται για συζήτηση κατασκευασμένη ή για άλλη μια «περίφραξη των κοινών αγαθών»;

Και τα δύο. Ο καπιταλισμός πάντοτε δημιουργούσε τεχνητή σπάνη, κυρίως μέσω

των «περιφράξεων», απαγορεύοντας δηλαδή στους κοινούς ανθρώπους την πρόσβαση στη γη, στη χρήση των προϊόντων της γης, καθώς και στους καρπούς της εργασίας τους. Οι κρίσεις, είτε πρόκειται για κρίσεις υπεραφθονίας («υπερπαραγωγής»), είτε πρόκειται για κρίσεις σπάνης, είναι εγγενείς στο σύστημα. Όσο για την τροφή, είναι φοβερό που σήμερα θυμήθηκαν την παγκόσμια κρίση, όταν η πείνα και ο λιμός (για κάποιους) εν μέσω αφθονίας (για κάποιους άλλους) αποτελούν χαρακτηριστικά θεμελιώδη της καπιταλιστικής νεωτερικότητας, όταν δηλαδή η τροφή αντιμετωπίζεται ως ένα ακόμη εμπόρευμα. Αναμφισβήτητα βέβαια η δημιουργία μιας πραγματικά «παγκοσμιοποιημένης» αγοράς στις διατροφικές καλλιέργειες επιδεινώνει το πρόβλημα, το ίδιο και η ιδιωτικοποίηση των σπόρων (μια νέα μορφή περίφραξης) και η προώθηση, στη θέση των διατροφικών καλλιεργειών, της καλλιέργειας ενεργειακών φυτών για καύσιμα, πάντοτε με τη λογική των μονοπωλίων και τους κανόνες του κέρδους.

Η παρούσα διατροφική κρίση είναι λοιπόν τόσο πραγματική όσο και κατασκευασμένη. Είναι επίσης ταυτόχρονα πραγματική και κατασκευασμένη ευκαιρία για τους προωθημένους (τους «πράσινους») τομείς του κεφαλαίου να επινοήσουν νέες αγορές για να αντικαταστήσουν τις αποτυχημένες τεχνολογίες (να δώσουν μια ένεση ζωτικότητας στη βιοτεχνολογία), ακόμη και να νεκραναστήσουν το πτώμα της πυρηνικής βιομηχανίας (με τη συνέργια ισχυρών κρατών). Η επανοικειποίηση του διατροφικού ζητήματος και η επανένταξη της τροφής στο πλέγμα της ηθικής μας οικονομίας, με άλλα λόγια η επιμονή μας στο ότι οι ανθρώπινες ανάγκες υπερβαίνουν την αγορά, αποτελεί, στο μακρύ δρόμο προς την απο-αποικιοποίηση της καθημερινής ζωής, ένα μεγάλο βήμα μπροστά.

Β: Ποιος ο ρόλος της Ευρώπης στην αναπαραγωγή της αυτοκρατορίας και του στρατιωτικού νεοφιλελευθερισμού;

Είναι μάλλον πλάνη η εικόνα της Ευρώπης ως διακριτός πολιτικός χώρος ή ως πολιτική μορφή που αντιπαράθεται στην αμερικανική «βαρβαρότητα» και παίζει σχετικά θετικό ρόλο στο πλαίσιο του κεφαλαίου και της νεωτερικότητας. Στο βαθμό που η ευρωπαϊκή Αριστερά ασπάζεται τούτη την πλάνη, ενθαρρύνει τη συνενοχή των ευρωπαϊκών κρατών με τα αμερικανικά αυτοκρατορικά στρατήγηματα και συνεισφέρει σημαντικά στη φαινομενικότητα του θεάματος. Έτσι, οι

ευρωπαίοι αριστεροί που συμμερίζονται τη φανταστική «εκπολιτιστική αποστολή της Ευρώπης» εγκλωβίζονται σε μία αυταρέσκεια που στερείται πραγματικής αντίστασης.

Αναλογιστείτε τις ευρωπαϊκές αντιδράσεις στο милитарισμό των ΗΠΑ. Σ' ολόκληρη την Ευρώπη το ΝΑΤΟ, η στρατιωτική σημαία των ΗΠΑ, επεκτείνεται συνεχώς. Χωρίς άχνα διαμαρτυρίας από τα κράτη-μέλη της ΕΕ, το ΝΑΤΟ στήριξε τους βομβαρδισμούς της Σερβίας και του Κοσόβου και τη μακρά και βάνουση κατοχή του Αφγανιστάν. Ύστερα είναι και ο γιγάντιος κόσμος των αμερικανικών βάσεων: Υπάρχουν 200 με 300 στρατιωτικές εγκαταστάσεις σ' όλη την Ευρώπη, στρατιωτικές πτήσεις των ΗΠΑ διασχίζουν τους αιθέρες της ηπείρου για βομβαρδισμούς ή για αναγνωρίσεις, μέλη του ΝΑΤΟ προσφέρουν κρυφά το έδαφός τους για θαλάμους βασανιστηρίων «μαχητών του εχθρού» των ΗΠΑ...

Όσο για τη Μέση Ανατολή, τα ευρωπαϊκά κράτη συνεχίζουν τη μακρά παράδοση της αλληλεγγύης στο Ισραήλ, σπεύδοντας να διακόψουν τη βοήθεια προς την Παλαιστίνη μετά τις εκλογικές νίκες της Χαμάς και συναινώντας στην πρόσφατη εισβολή του Ισραήλ στο Λίβανο. Επιπλέον, το ευρωπαϊκό κεφάλαιο έχει από καιρό βολεύτε με την ισραηλινή τεχνολογία στους τομείς του στρατού και της «ασφάλειας», ενώ ταυτόχρονα διατηρεί τις επικερδείς του σχέσεις με όλες τις πετρελαϊκές ολιγαρχίες της περιοχής.

Είναι και το Ιράκ. Ούτε ένα ευρωπαϊκό κράτος δεν αντιτέθηκε πραγματικά στον πόλεμο, τα περισσότερα μάλιστα έστειλαν στρατό. Γάλλοι, Γερμανοί και Βέλγοι πολιτικοί σκηνοθέτησαν τις ευγενικές τους αποδοκimasίες λίγο πριν την εισβολή. Από τότε όμως, τα ίδια αυτά κράτη ούτε καν σκέφτηκαν να καταδικάσουν την κατοχή, πόσο μάλλον να αντισταθούν σε αυτήν (το 2004 μάλιστα, Γαλλία και ΗΠΑ δεν είχαν αντίρρηση να δώσουν τα αιματοβαμμένα τους χέρια για να «αλλάξουν» το καθεστώς στην Αϊτή), ενώ οι ιδιωτικές εταιρείες της Ευρώπης συνεχίζουν να καρπώνονται τα κέρδη από τα δημόσια χρηματοδοτημένα προγράμματα «ασφάλειας» και «ανοικοδόμησης» στην περιοχή. Να ποια είναι λοιπόν η «ευρωπαϊκή εξαίρεση».

Το Κραχ της Κοινωνικής Απελευθέρωσης

Την ώρα που γράφονται αυτές οι γραμμές, τίθεται σε κίνηση μία από εκείνες τις αλληλουχίες πραγμάτων, που φέρνουν κοσμοϊστορικές αλλαγές στον «Δυτικό» κόσμο, όπως τον ξέρουμε. Η πτώχευση της Lehman Brothers και η διάσωση μέσω κρατικοποίησης της AIG στο μέσο Σεπτεμβρίου αποτελεί τον πρώτο κρίκο σε μία νέα αλυσίδα κατακρημνίσεων για το διεθνές χρηματοπιστωτικό σύστημα, που πλήττει ανεπανόρθωτα την καρδιά του. Μία αλυσίδα που οδηγεί αναπόφευκτα στο οικονομικό κραχ της γενιάς μας.

Ας πάρουμε όμως τα πράγματα από την αρχή, για να δούμε πως φτάσαμε ως εδώ. Στις αρχές του 2008 η αγορά ενυπόθηκων δανείων υψηλού ρίσκου των ΗΠΑ (1) καταρρέει λόγω υπερδανεισμού των νοικοκυριών, προκαλώντας τριγμούς στο παγκόσμιο χρηματοπιστωτικό σύστημα. Η χρηματοπιστωτική κρίση συμπίπτει με τις συγκυρίες της ανόδου των τιμών του μαύρου χρυσού κοντά στα 150\$ και της έκρηξης στις τιμές των τροφίμων. Το μίγμα για την παγκοσμιοποιημένη οικονομία είναι εκρηκτικό. Από την κρίση πτωχεύουν και κρατικοποιούνται κατά σειρά οι εταιρείες Northern Rock (UK), Bear Stearns και AIG (US) καθώς και οι γιγάντιες Fannie Mae & Freddie Mac (2), στηρίγματα της αγοράς των ενυπόθηκων δανείων. Οι ενέσεις ρευστού εκατοντάδων δις από τις κεντρικές τράπεζες για τη στήριξη των αγορών είναι συνεχείς και επαναλαμβανόμενες σε απέλπιδες προσπάθειες αποτροπής του κραχ. Μετά την πτώχευση της Lehman και την κρατικοποίηση της AIG, το City του Λονδίνου και η Wall Street έχουν μετατραπεί σε θέατρα πανικού. Όλοι αναμένουν από μέρα σε μέρα το χαριστικό χτύπημα στις χρηματοπιστωτικές αγορές από καταρρεύσεις άλλων ομίλων. Συγχρόνως, 10 από τις μεγαλύτερες τράπεζες του κόσμου θωρακίζονται πριν την καταιγίδα δημιουργώντας ένα ταμείο αντι-πτώχευσης ύψους 70 δις, προκειμένου να εμπνεύσουν εμπιστοσύνη στους επενδυτές τους, ενώ οι «σύντροφοι» (3) Μπους, Πώλσον και Μπερνάκε συστήνουν με τη συναίνεση της Αμερικανικής Γερουσίας έκτακτο ταμείο ύψους 700 δις δολαρίων για τη διάσωση παραπαίουσων επιχειρήσεων, καλώντας όλες τις κυβερνήσεις του κόσμου να πράξουν το ίδιο!

Διάγουμε ημέρες που ο συνεργάτης του Πινόσέτ και θεωρητικός του νεοφιλελευθερισμού Milton Friedman και η συμπορευόμενη "Σχολή του Σικάγο" με την άκρατη εμπιστοσύνη τους στις δυνάμεις της "ελεύθερης" αγοράς ίσως δεν είχαν φανταστεί, όταν διατύπωναν τις θεωρίες τους.

Αυτή τη φορά κανείς δεν μπορεί να ισχυριστεί ότι για το επικείμενο κραχ φταίνε οι εργατικοί αγώνες, οι υψηλοί μισθοί, οι «κλειστές» αγορές, το «πολύ» κράτος ή ο «κομμουνιστικός» κίνδυνος για την αποτυχία των αγορών. Προς ευαρέστηση των θιασωτών του συστήματος, το μόνο φαινόμενο που καλά κρατεί σήμερα είναι η απελευθέρωση της εκμετάλλευσης του ανθρώπου στο όνομα του κέρδους των λίγων. Γι' αυτό ακριβώς τα βαθύτερα αίτια της οικονομικής κρίσης θα πρέπει να αναζητηθούν εκεί, δηλαδή στην κυρίαρχη ιδεολογία του νεοφιλελευθερισμού και του οικονομισμού, στην αποτυχία της αγοράς των ολιγοπωλίων και στην αδυναμία της εξουσίας να ελέγξει τον εαυτό της, στον υπερδανεισμό και το τζόγο και γενικώς σε εγγενή στοιχεία του οικονομικού συστήματος, που έχουν τεθεί εκτός ελέγχου.

Ως λύση στις κρίσεις του συστήματος οι σύγχρονοι «μάγοι» της καπιταλιστικής οικονομίας επιλέγουν το «σοσιαλισμό των πλουσίων». Οι μεγάλες οικονομικές μονάδες, που τόσα χρόνια γέμιζαν τις τσέπες του κεφαλαίου, διασώζονται από τη χρεωκοπία με πλιάτσικο από τον κοινωνικό πλούτο, που είναι συσσωρευμένος στα κρατικά ταμεία μέσω φορολογίας. Την ίδια ώρα τα αφεντικά κάθε είδους, από τους μεγαλοεπενδυτές μέχρι τις ανώτερες εταιρικές ιεραρχίες, διαφεύγουν αλώβητα και χρυσοφόρα, ενώ στα κατώτερα κοινωνικά στρώματα επιφυλάσσεται ανεργία, πείνα και χρεωκοπία. Έτσι, με το «σοσιαλισμό των πλουσίων» έχουμε το φαινόμενο οι παραγωγοί του πλούτου, δηλαδή οι εργαζόμενοι, μετά από την εκμετάλλευση της μισθωτής σκλαβιάς να "πληρώνουν" και

δεύτερη φορά τη νύφη των βαρών της οικονομίας με τις κρατικοποιήσεις των συντριμμιών του κεφαλαίου.

Όμως το πλιάτσικο δεν τελειώνει εδώ. Από το κραχ το σύστημα αργά ή γρήγορα θα ανακάμψει. Η κρίση αφήνει πίσω της τεράστιες ευκαιρίες για επενδύσεις πάνω στο κατεστραμμένο τοπίο των οικονομιών. Το κεφάλαιο είναι άλλωστε σήμερα πιο εύρωστο από ποτέ χάρη στην παγκοσμιοποιημένη παντοδυναμία της εκμετάλλευσης. Από την άλλη, οι κοινωνίες θα βγουν εξουθενωμένες και επομένως με μειωμένες αντιστάσεις από την καταστροφή. Θα είναι μία χρυσή ευκαιρία για το κεφάλαιο να αλώσει τις ζωές μας από όποια κοινωνική συνεκτικότητα/αλληλεγγύη και από όποιους θεσμούς αυτό σήμερα εμποδίζεται.

Από το επερχόμενο κραχ είμαστε σίγουροι ότι δεν προμηνύεται μία στροφή προς έναν καλύτερο κόσμο αλλά μία έκδοση του "σοκ" καπιταλισμού, όπως περιγράφεται στο βιβλίο της Ναόμι Κλάιν. Θα ήταν όμορφο η παρούσα οικονομική κρίση να οφείλεται στις επιθέσεις μας κατά του συστήματος σε αναζήτηση της "εφόδου προς τον ουρανό", στην αφύπνιση των ανθρώπων και στην ανάγκη για κοινωνική αυτο-διεύθυνση. Οφείλεται όμως αποκλειστικά σε παράγοντες, στους οποίους δεν έχουμε κανέναν έλεγχο, είναι ενδοσυστημικοί και δεν υπακούουν σε αξιακά κριτήρια.

Σε τέτοιες συνθήκες πρέπει να παλεύουμε για την αλήθεια των αιτιών της κρίσης, για την απογύμνωση του ρόλου της καπιταλιστικής

οικονομίας και για την αποφυγή οποιασδήποτε ενέργειας που πλήττει την κοινωνία υπέρ του κεφαλαίου. Ωστόσο δεν μπορούμε να περιοριζόμαστε σε θέσεις άμυνας σε ιδεολογικό/στρατηγικό επίπεδο. Έτσι, μολονότι οι καιροί που οι έτοιμες συνταγές και τα θέσφατα για μια άλλη κοινωνία έχουν περάσει, και καλώς, ανεπιστρεπτί, υπάρχει σήμερα περισσότερο ανάγκη από ποτέ να διατυπώνουμε και να εφαρμόζουμε στην πράξη εναλλακτικές προτάσεις απέναντι στο σημερινό αντι-ανθρώπινο σύστημα, τόσο στη σφαίρα της πολιτικής όσο και στη σφαίρα της οικονομίας, όπως παραδείγματος χάρη η περί *parecon* θεωρία που περιγράφεται σε άρθρο αυτού του τεύχους.

Χορτάσαμε άλλωστε προτάσεις εξουσίας και είναι καιρός να αρχίζουμε να πατάμε σταθερά σε παραδείγματα κοινωνικοποιημένης οικονομίας μακριά από τον αποτυχημένο κεντρικό σχεδιασμό του κρατικού καπιταλισμού της πρώην «ΕΣΣΔ» και να κάνουμε πιο συγκεκριμένες προτάσεις αυτο-διεύθυνσης της κοινωνίας μακριά από την επίσης αποτυχημένη εκδοχή της επανάστασης ως κατάληψης της εξουσίας από τάξεις πάνω σε άλλες τάξεις. Το μόνο ΚΡΑΧ που ετοιμάζουμε εμείς στο σύστημα είναι το ΚΡΑΧ της κοινωνικής απελευθέρωσης. Είναι το ΚΡΑΧ, στο οποίο οι κοινωνίες θα πάρουν τον έλεγχο του εαυτού τους, ξεπερνώντας τα εξουσιαστικά και αντι-ανθρώπινα μοντέλα διακυβέρνησης του παρελθόντος. Ο καπιταλισμός δεν καταρρέει, ανατρέπεται. Από εμάς.

Αντώνης Μπούμας

1. Τα προϊόντα *subprime*, όπως είναι ευρύτερα γνωστά, αποτελούν πολύπλοκα χρηματοπιστωτικά προϊόντα βασισμένα στο εμπόριο επενδυτικού ρίσκου πάνω στην αγορά ακινήτων των ΗΠΑ. Όταν η αγορά αυτή κατέρρευσε, τα περισσότερα από αυτά τα προϊόντα έμειναν κατ' ουσία χωρίς οικονομικό αντίκρισμα προς θλίψη των επενδυτών/τζογαδόρων/ιδιοκτητών τους, που κατά κύριο λόγο ήταν τα μεγάλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα.

2. Ιδιωτικές εταιρείες με λεφτά (αλλά όχι έλεγχο) του δημοσίου. Ασφάλιζαν και πωλούσαν τέτοια προϊόντα *subprime* με στόχο τη χρηματοδότηση των δανείων κατοικίας και την επίτευξη μίας κοινωνίας μικρών ιδιοκτητών στα πρότυπα του αμερικανικού ονείρου. Δεν είναι τυχαίο ότι η Fannie Mae δημιουργήθηκε επί Roosevelt στα πλαίσια του New Deal.

3. Ειρωνική προσφώνηση του γνωστού οικονομολόγου Ναριέλ Ρουμπίνι παραπέμποντας στην έννοια του «Σοσιαλισμού των Πλουσίων».

Το λιμάνι της Ελπίδας

Εδώ και ένα χρόνο, ένας περίεργος ιός έχει προσβάλει τους πρόσφυγες της Πάτρας. Οι «παράπλευρες απώλειες» του πολέμου κατά της «τρομοκρατίας» που το σύστημα κυριαρχίας τούς θέλει κρεμασμένους πάνω στα καράβια της ελπίδας φαίνεται πως εξεγέρθηκαν. Όταν η απόγνωση για την αδικία, τους συνεχείς βασανισμούς, την εξαθλίωση έπιασε κόκκινο, αποφάσισαν να δράσουν συλλογικά. Μαζί με τα ριζοσπαστικά εκείνα κομμάτια της πόλης που πάντα έμπαιναν στο μάτι των κρατούντων, βγήκαν στο δρόμο απαιτώντας ελευθερία και αξιοπρέπεια. Το εύθραυστο νήμα, μια πορεία κοινών αγώνων με τους μετανάστες, έχει πιαστεί...

Σήμερα, είναι κάτι παραπάνω από σαφές ότι ο πόλεμος γίνεται ταυτόχρονα κινητήρια δύναμη της οικονομίας, μέσο επίλυσης των εσωτερικών κρίσεων και τρόπος αναγκαίας ανάλωσης του ανθρώπινου πλεονάσματος. Η κύρια παραγωγική λειτουργία της γιγάντιας υστερο-καπιταλιστικής μηχανής, το κύριο προϊόν της είναι ακριβώς –όσο τρομερό και αν ακούγεται, δεν έχουμε πλέον καμία δικαιολογία να εθελοτυφλούμε– η μαζική παραγωγή καταστροφής. Η διεθνοποιημένη κρατική τρομοκρατία εξοντώνει λαούς και ερμηνώνει χώρες. Τη στιγμή που σιδερόφρακτες μεραρχίες υπαγορεύουν τους κανόνες του «διεθνούς δικαίου», η ισχύς του παγκόσμιου καθεστώτος κυριαρχίας μοιάζει να απομένει σαν ο τελικός ρυθμιστής των πεπρωμένων των λαών και κανείς μας πλέον δεν είναι ασφαλής από τον τρόπο σε οποιοδήποτε μέρος του κόσμου και αν βρίσκεται.

Μέσα σε αυτό το σκηνικό, οι μετανάστες και οι πρόσφυγες γίνονται ένας από τους κεντρικούς στόχους της κυριαρχίας στο εσωτερικό. Ο νέος εσωτερικός εχθρός του αντιτρομοκρατικού πολέμου. Οι μετανάστες αποτελούν τον τέλειο στόχο για την επαναθεμελίωση του νοήματος της Δυτικής κυριαρχίας. Άλλωστε, τα κινήματα των τελευταίων δεκαετιών έδειχναν πιο πολύ από ποτέ την αμφισβήτηση της εξουσίας ως αυθεντία και έτσι, ως ώριμο φρούτο, εμφανίστηκε ο «άλλος» για να ετεροπροσδιορίσει το ξεθωριασμένο νόημά της.

Οι «ανοιχτές» ευρωπαϊκές κοινωνίες γίνονται ξενοφοβικές και μεταφέρουν στους μετανάστες την ευθύνη της οικονομικής και κοινωνικής αθλιότητας στην οποία τους οδηγεί το «διαίρει και βασίλευε» του νεοφιλελεύθερου καπιταλισμού. Δίνουν ψήφο εμπιστοσύνης στους διάφορους δικτατορίσκους τύπου Σαρκοζί και Μπερλουσκόνι και κάνουν «φιλειρηνικές» διαδηλώσεις ενάντια στη βία των γκέτο ή «αντιρατσιστικές» συγκεντρώσεις για να φύγουν οι καταυλισμοί προσφύγων από τη γειτονιά τους.

Η Ευρώπη θωρακίζεται και υψώνει απροσπέλαστα τείχη ενάντια στους μετανάστες που έρχονται κατά χιλιάδες από τις διαλυμένες χώρες τους αναζητώντας είτε περισσότερη ελευθερία είτε οικονομική ανάσα είτε και τα δύο. Εγκαταλείποντας τα λεηλατημένα από την παλιά και νέα αποικιοκρατία εδάφη τους, βρίσκουν πόρτες κλειστές. Στα σύνορα του φρουρίου, το μήνυμα ισχυροποιείται δολοφονώντας και στέλνοντας κακήν κακώς πίσω όποιον μετανάστη πλησιάζει. Η Δύση δεν τους χρειάζεται πια

στα εδάφη της. Τώρα την ενδιαφέρει ένας πλήρως ελεγχόμενος αριθμός πλήρως ελεγχόμενων μεταναστών για τις βρώμικες και σχεδόν απλήρωτες δουλειές των μεγαλουπόλεων. **Όλοι οι άλλοι δεν αποτελούν παρά ένα παράσιτο στο σώμα της.**

Η Πάτρα υπήρξε ανά τους αιώνες μια κοσμοπολίτικη πόλη. Από τους Ρωμαϊκούς χρόνους έως και σήμερα έχει δεχθεί κατά καιρούς κύματα προσφύγων και μεταναστών κάθε λογής. Από Ιταλούς πολιτικούς πρόσφυγες στα τέλη του 19ου αιώνα, πρόσφυγες από τη Μικρά Ασία τη δεκαετία του '20, εσωτερικούς μετανάστες από πολλές αγροτικές περιοχές στα μέσα του αιώνα, οικονομικούς μετανάστες από την Αλβανία και τις άλλες ανατολικές χώρες τις προηγούμενες δεκαετίες έως τους σημερινούς πρόσφυγες των πολέμων της Δύσης στην Ανατολή.

Όπως σε όλες σχεδόν τις μητροπόλεις της δύσης, που ο καπιταλισμός με όπλο την κυρίαρχη πολεοδομία κλείνει τους μετανάστες σε γκέτο, έτσι και στην Πάτρα ο ρόλος της πολεοδομίας

ήταν και είναι ουσιαστικός. Ο αποκλεισμός των μεταναστών σε άθλια γκέτο στις δυτικές μητροπόλεις δεν ήταν τίποτε άλλο από το χωρικό περιτύλιγμα της κυριαρχίας για τη διευκόλυνση του σύγχρονου δουλεμπορίου. Τα σχέδια των κυρίαρχων για τον πλήρη έλεγχο των μεταναστών χάλασαν από τη στιγμή που η κοινωνία των δευτέρων αντέδρασε. Από τότε που βγήκαν κατά χιλιάδες στους δρόμους διεκδικώντας ελευθερία. Από τότε που ενώθηκαν με τα ριζοσπαστικά εκείνα κομμάτια της πόλης που πάντα έμπαιναν στο μάτι των κρατούντων. Έτσι αποφάσισαν να τους κατεδαφίσουν. Να τους μεταφέρουν εκτός πόλης σε σύγχρονα στρατόπεδα συγκέντρωσης μακριά από τις κοινωνικές διεργασίες. Τώρα που οι μετανάστες δείχνουν πραγματικά επικίνδυνοι για αυτούς, το πλήρες φακέλωμα και η επιτήρηση είναι η λύση που προτείνουν.

Το ευτύχημα για όλους εμάς που είμαστε από την από δω πλευρά, είναι ότι εκείνοι έχουν αντιρρήσεις. Γι' αυτό και σήμερα, γίνεται όσο ποτέ αναγκαία η συσπείρωση όλων των δυνάμεων, ατόμων ή ομάδων που διαλέγουν ακόμα να υπερασπίσουν ένα πράγμα τόσο ευπαθές και τρωτό όσο η ζωή και η αξιοπρεπής διαβίωση.

Απέναντι στη λογική των στρατοπέδων συγκέντρωσης, μια υπόκωφη οργή παίρνει διαστάσεις πολιτικής έκφρασης. Για να γίνει ο λόγος και η πράξη μας αγώνας αντικαθεστωτικός, για να γίνει η αδιάλλακτη αποφασιστικότητά μας μια σπίθα αληθινής ελπίδας, μια λυτρωτική υπενθύμιση ότι ο δρόμος για την προέλαση της βαρβαρότητας δεν θα είναι ποτέ ορθάνοικτος.

Γιάννης Κουρκουλής
Σωτήρης Λυκουργιώτης

«Τελικά πάντα οι μάσκες πέφτουν. Καλό χειμώνα στα σαλέ και στα ορυχεία...»

Δίκη κατοίκων Αγ. Δημητρίου - Ρυακίου Κοζάνης

Η δίκη των 9 κατοίκων του Αγ. Δημητρίου - Ρυακίου Κοζάνης που ήταν να πραγματοποιηθεί στις 23/9/08 αναβλήθηκε για τις 9/12/08. Έξι από τους κατοίκους είχαν συλληφθεί κατά τη διάρκεια επέμβασης των ΜΑΤ στην κατάληψη των ταινιόδρομων λιγνίτη του ΑΗΣ Αγ. Δημητρίου, ενώ οι άλλοι τρεις την επόμενη μέρα στη συγκέντρωση αλληλεγγύης έξω από τα δικαστήρια Κοζάνης, η οποία χτυπήθηκε από την αστυνομία. Αντιμετωπίζουν τις κατηγορίες για εξύβριση και αντίσταση κατά της αρχής, απλή σωματική βλάβη, παρακώλυση κοινωφελών εγκαταστάσεων από κοινού και διατάραξη της οικιακής ειρήνης.

«Η ΔΕΗ μας δικάζει...!» αναφέρει η καθημερινή εφημερίδα της Δυτικής Μακεδονίας «ΘΑΡΡΟΣ» στις 23/9 ενώ συνεχίζει: «Η Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού παραπέμπει σήμερα τους κατοίκους της Ακρινής και του Ρυακίου σε δίκη στα δικαστήρια Κοζάνης. Η ΔΕΗ εγκαλεί τους «ιθαγενείς» γιατί με τις καταλήψεις των ταινιών, της στέρησαν λίγα ευρώ από τα δις που κλέβει χρόνια τώρα απ' αυτό τον τόπο. Με τον τρόπο αυτό θέλει να «συνετίσει» και τους ελάχιστους που είχαν το θράσος να σηκώσουν κεφάλι απέναντι στο κράτος που λέγεται ΔΕΗ! Κατηγορούνται...!»

Ιδιαίτερη σημασία έχει η στάση μεγάλου μέρους των συνδικαλιστών της ΔΕΗ που όχι μόνο διατυπώνουν κάποια διαφορετική άποψη για το περιβάλλον αλλά εχθρεύονται ανοιχτά τα κινήματα που παλεύουν για την προστασία του. Σύμφωνα με την ανακοίνωση των «Πολιτών κατά του λιθάνθρακα» για τη

δίκη της 23ης Σεπτεμβρίου:

...«Από το πρωί είχε δημιουργηθεί ένα μαχητικό κλίμα, από τους συγκεντρωμένους κατοίκους της περιοχής, αλλά και άλλους από πιο μακρινές περιοχές, ενώ δεκάδες μηνύματα συμπαράστασης είχαν φτάσει, μέχρι το προηγούμενο βράδυ, στο σύλλογο του Αγίου Δημητρίου - Ρυακίου...»

...«Αλγεινή εντύπωση προκάλεσε το γεγονός ότι η ΔΕΗ δεν αρκέστηκε στην εξοντωτική αγωγή που έχει υποβάλλει, σε βάρος του συλλόγου (24 εκατομ. ευρώ απαιτεί), αλλά παραστάθηκε στη δίκη σαν πολιτική ενάγουσα. Αποδεικνύει, με αυτόν τον τρόπο, ότι συνεχίζει να ακολουθεί μια επιθετική, εκδικητική πολιτική απέναντι σε όποιον αμφισβητεί την παντοκρατορία και την ανεξέλεγκτη δράση της στις περιοχές του λιγνίτη...»

Δυστυχώς, την τακτική αυτή ενισχύει και η κυρίαρχη μερίδα των συνδικαλιστών της ΔΕΗ. Δείτε, για παράδειγμα, πώς αντιμετωπίζονται από μέλος του Δ.Σ. της ΓΕΝΟΠ-ΔΕΗ οι αντιδράσεις στην πολιτική της ΔΕΗ και, ειδικά, στην προσπάθεια εγκατάστασης μονάδας λιθάνθρακα στο Αλιβέρι. Στην εν λόγω ανακοίνωση καταγγέλλεται άρθρο συνδικαλιστή της ΔΕΗ στο οποίο μεταξύ άλλων αναφέρεται:

«Εντύπωση όμως προκαλεί ότι στην Ελλάδα οι διάφορες αυτές οργανώσεις συνηθίζουν μόνο να καταγγέλλουν, ελάχιστους συνήθεις παραβάτες. Τη ΔΕΗ, τη ΔΕΗ, τη ΔΕΗ και ενίοτε κάποιον κρατικό πάλι φορέα. Σημειώτεον ότι στις 14 πρώτες αιτίες ρύπανσης στην Ελλάδα, σύμφωνα με την Ε.Ε. δεν συμπεριλαμβάνεται η ενέργεια και η ΔΕΗ.

Κανείς από τους εργαζόμενους της ΔΕΗ δεν θα πει ποτέ ότι η ΔΕΗ δεν ρυπαίνει το περιβάλλον. Όχι όμως μόνο αυτή. Στο κάτω κάτω πρώτοι οι εργαζόμενοι είναι τα υποκείμενα της ενεργειακής περιβαλλοντικής επιβάρυνσης, για να μπορεί να έχει ρεύμα και φως ασφαλείας ο κάθε λάτρης της καφέ αρκούδας, στο κρατικό σαλέ σε κάποιον εθνικό δρυμό, που συνήθως είναι χιλιόμετρα μακριά και όπου η ΔΕΗ, χωρίς συμφέρον, έχει δίκτυο και παροχή ρεύματος».

Και το επιθετικό άρθρο συνεχίζει αποδεικνύοντας τη συγκάλυψη που επιχειρούν οι συνδικαλιστές της ΔΕΗ:

«Σε καμιά απεργία της ΓΕΝΟΠ δεν στάθηκαν ως τώρα συμπαράστατες, όταν γνωρίζουν πως οι εργαζόμενοι παλεύουν πάντα για καθαρό περιβάλλον και καλές συνθήκες εργασίας. Αλήθεια, ποιας ιδιωτικής εταιρείας οι εργαζόμενοι θα μπορούν να κάνουν ανάλογους αγώνες; Ποιος παραγωγός ιδιώτης θα σεβαστεί το περιβάλλον; Πότε αλήθεια έως τώρα καταγγέλλθηκε ιδιώτης παραγωγός από το WWF-ΕΛΛΑΣ; Ο λόγος είναι προφανής. Στην ελληνική πραγματικότητα ο μόνος καταγγελλόμενος, που μπορεί να πληρώσει κάθε είδους!!!... πληρωμή ως αποζημίωση, είναι η κρατική παλαιότερα και ανήκουσα στο Δημόσιο τελευταία, Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού. Κανενός ιδιοκτήτη τάνκερ ή λατομείου πέτρας δεν του καίγεται καρφί εάν καταγγεληθεί για ρύπους. Δεν έχει τόσα χρήματα να προκαλέσει το ελληνικό οικολογικό!!! ενδιαφέρον, ούτε το χρηματιστήριο των ρύπων μπορεί να τον επηρεάσει».

Προφανώς οι συνδικαλιστές της ΔΕΗ έχουν μια περίεργη αντίληψη για το «Δημόσιο» όπως φαίνεται από το συγκεκριμένο άρθρο. Οι «Πολίτες κατά του λιθάνθρακα» τελειώνουν την ανακοίνωσή τους με το σχόλιο παλαίμαχου συνδικαλιστή της ΔΕΗ για το άρθρο του πρώην συναδέλφου του:

«Τελικά πάντα οι μάσκες πέφτουν. Καλό χειμώνα στα σαλέ και στα ορυχεία».

Από το Λιθάνθρακα και το λιγνίτη στη ΔΕΘ

Στις φετινές διαδηλώσεις της έκθεσης, ανάμεσα στους χιλιάδες διαδηλωτές με κύρια αιτήματα την ακρίβεια, την ανεργία και τις εργασιακές σχέσεις, υπήρξε κι ένα κάλεσμα διαφορετικό, τόσο στο περιεχόμενό του όσο και στη σύνθεσή του.

Μιλάμε φυσικά για το μπλοκ ενέργειας που κάλεσαν οι «πολίτες ενάντια στο Λιθάνθρακα» και ο «σύλλογος για την ανάπτυξη και την ανεργία Αγ. Δημητρίου-Ρυακίου. Η πορεία με κεντρικό ζήτημα τον ενεργειακό σχεδιασμό και τις επιπτώσεις στο περιβάλλον συγκέντρωσε περίπου 1000 άτομα, ένα ετερόμορφο πλήθος διαδηλωτών από διάφορες περιοχές της Ελλάδος με κοινό σημείο τον αγώνα ενάντια στο λιθάνθρακα και τον ενεργειακό σχεδιασμό, αμφισβητώντας δηλαδή έναν από τους πιο βασικούς πυλώνες της καπιταλιστικής ανάπτυξης και οικονομίας.

Η συνάντηση των πολιτών των λιγνιτικών περιοχών και των περιοχών των λιθανθρακικών μονάδων θεωρήθηκε πολύ σημαντική. Άλλωστε η Κοζάνη και η Πτολεμαίδα αποτελούν μία πρόγευση της καταστροφής που θα συντελεστεί στις περιοχές που θα εγκατασταθούν οι εν λόγω μονάδες.

Η ξενάγηση των πολιτών των λιθανθρακικών μονάδων στα χωριά της τέφρας και του λιγνίτη ήταν μία συγκλονιστική εμπειρία. Το μέγεθος της καταστροφής που προκαλούν τα λιγνιτωρυχεία, το τεράστιο μέγεθός τους και η δραστηριότητά τους έχει μετατρέψει την περιοχή σε σεληνιακό τοπίο. Η εμπειρία αυτή επιβεβαίωσε τη σημασία αυτού του αγώνα ενάντια στο λιθάνθρακα και ταυτόχρονα απομάκρυνε κάθε έννοια εφησυχασμού καθώς το φάντασμα του λιγνίτη και του λιθάνθρακα θα πλανάται στις διάφορες περιοχές της ΔΕΘ (Περίπτερα Μυτιληναίου - ΔΕΗ και υπουργικές εξαγγελίες).

Α. Θ.

N.I.

20 χρόνια ΚΑΤΑΛΗΨΗ Πάτμου και Καραβία

Οι γειτονιές που συναντιούνται,
οι γειτονιές που αντιστέκονται...

Διήμερο εκδηλώσεων
4 & 5 Οκτωβρίου

Σάββατο 4/10/08

12.00.: Γευσιτική συνάντηση με τα βιολογικά προϊόντα.
19.00: Συζήτηση: «**Διαχείριση των υδατικών πόρων**»
Ομιλητές: **Μαρία Βιτοράκη**, χημικός - μηχανικός
Νίκος Ιωάννου, μέλος της Πανελλαδικής Κίνησης ενάντια στην εκτροπή του Αχελώου.
21.00: Λαϊκό - ρεμπέτικο γλέντι.

Κυριακή: 5/10/08

12.00: Παιδικό πρόγραμμα
19.30: Συζήτηση: «**Κινήματα για το περιβάλλον και την Πόλη - Χάρτα Πρασίνου, Δράσεις - παρεμβάσεις στις γειτονιές**». Ομιλήτρια: **Ελένη Πορτάλιου**.
21.00: Προβολή ταινίας

* Τις εκδηλώσεις πλαισιώνουν **λαϊκή αγορά βιολογικών προϊόντων και χαριστικό παζάρι**.

Κατάληψη Πάτμου και Καραβία

ΚΑΡΒΟΥΝΑΡΙ ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ, ΛΕΥΚΙΜΜΗ ΚΕΡΚΥΡΑΣ, ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ:

Κοινός αγώνας ενάντια στους ΧΥΤΑ

Λευκίμμη Κέρκυρας, Καρβουνάρι Θεσπρωτίας, Ελληνικό Ιωαννίνων: τρεις περιοχές που καλούνται να πληρώσουν τη χρόνια καθυστέρηση στη διαχείριση των απορριμμάτων φιλοξενώντας στα μέρη τους Χ.Υ.Τ.Α. (Χώρους Υγειονομικής Ταφής Απορριμμάτων), δηλ. "έκσυχρονισμένες χωματερές". Πλέον στην Ευρώπη αυτός ο τρόπος διαχείρισης είναι ξεπερασμένος καθώς, πέρα από τον περιορισμένο χρόνο ζωής και τη μόλυνση που προκαλούν οι Χ.Υ.Τ.Α., απαιτείται η διαλογή των απορριμμάτων στην πηγή μέσα από ανακύκλωση, διαχωρισμό και μείωση του όγκου των απορριμμάτων. Παράλληλα, απαιτείται μία συνολική αλλαγή του μοντέλου διατροφής, κατανάλωσης, παραγωγής στην κατεύθυνση της οικολογικής διαχείρισης της καθημερινότητας που μπορεί να προκύψει με μία αλλαγή των κοινωνικών συσχετισμών. Γιατί, οριστικά το ζήτημα των απορριμμάτων δεν πρόκειται να λυθεί, εάν δεν αποσυρθεί από το προσκήνιο η καπιταλιστική λογική του κέρδους.

Απ' αυτή την άποψη, το ζήτημα των σκουπιδιών μάς αφορά όλους και όλες και οι ευθύνες έχουν ονοματεπώνυμο: εταιρείες που μέσω μάρκετινγκ πλασάρουν άχρηστα προϊόντα, δημοτικές αρχές που αδιαφορούν για την υγεία των πολιτών και την προστασία του περιβάλλοντος. Το ελπιδοφόρο στην περίπτωση των τριών περιοχών που αποφάσισαν πρόσφατα (6 Σεπτεμβρίου) να ενώσουν τις δυνάμεις τους ενάντια στην πολιτική επιλογή να εγκατασταθούν ΧΥΤΑ στα μέρη τους είναι ότι οι κάτοικοι αντιλαμβάνονται ότι θα αντισταθούν στα σχέδια μόνο με αυτοοργάνωση των αγώνων. Παράλληλα, προτείνουν η διαχείριση των απορριμμάτων να γίνει με σύγχρονες μεθόδους.

Οι κάτοικοι του Ελληνικού σε συγκέντρωση διαμαρτυρίας έξω από το χωριό τους, το Σάββατο 13 Σεπτεμβρίου, επαναβεβαίωσαν την πρόθεσή τους να μην επιτρέψουν την εγκατάσταση του εργολάβου στη θέση που προτείνει η Περιφέρεια Ηπείρου για την κατασκευή του ΧΥΤΑ (ο περιφερειάρχης Πανοζάχος απειλεί ότι αυτό θα συμβεί με τη συμβολή των ΜΑΤ) ενώ σε κινητικότητα βρίσκονται και πολίτες των Ιωαννίνων για να αναδειχθεί το ποιος ευθύνεται πραγματικά για το ζήτημα. Τέλος, οι κάτοικοι των τριών περιοχών προγραμματίζουν δράση στην Αθήνα από κοινού με τους κατοίκους της Κερατέας που επίσης αντιδρούν στην εγκατάσταση Χ.Υ.Τ.Α. στον τόπο τους.

Γ. Παπαχριστοδούλου

ΜΟΛΥΣΜΕΝΟ ΝΕΡΟ ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ

Αργολίδα: Ο εφιάλτης της ερημοποίησης

Ο εφιάλτης της λειψυδρίας και της ερημοποίησης, μετά την ανεπανόρθωτη ζημιά στον υδροφόρο ορίζοντα, δεν είναι απλά μια απειλή, είναι πλέον γεγονός στην Αργολίδα!

Αυτό που συμβαίνει στην Αργολίδα συμβαίνει επίσης και σε πολλές άλλες περιοχές της Ελλάδας, όπου γίνονται εντατικές μονοκαλλιέργειες και υπάρχουν πολλοί που υποστηρίζουν ότι η Αργολίδα δεν είναι παρά η κορυφή του παγόβουνου. Εκατομμύρια τόνοι νιτρικών λιπασμάτων και φυτοφαρμάκων εκχέονται στο περιβάλλον χωρίς κανέναν απολύτως έλεγχο ρυπαίνοντας τη γη, τον αέρα, τους επιφανειακούς και τους υπόγειους υδροφορείς με νιτρικά και άλλα καρκινογόνα κατάλοιπα.

Από την άλλη πλευρά, οι περίπου 20.000 γεωτρήσεις έχουν εξαντλήσει τα υπόγεια ύδατα, με αποτέλεσμα να εισχωρήσει η θάλασσα στον υπόγειο υδροφόρο ορίζοντα. Το πρόβλημα εξαπλώνεται. Παρατηρούνται φαινόμενα υφαλμύρωσης ακόμη και σε πιο υψηλά σημεία. Και βέβαια δεν ρυπαίνονται μόνον οι υδροφόροι ορίζοντες αλλά και ο Αργολικός κόλπος. Το τελευταίο διάστημα έχουν πωληθεί πάνω από 100.000 μπουκάλια εμφιαλωμένου νερού στην ευρύτερη περιοχή, ενώ πολλοί κάτοικοι συνεχίζουν να πίνουν από τη βρύση.

Η Πολιτεία, παραμένει για χρόνια αδιάφορη, χωρίς σχέδια ολοκληρωμένης διαχείρισης υδάτινων πόρων, με ελάχιστα εγγειοβελτιωτικά έργα, με σοβαρές ελλείψεις των σχετικών υπηρεσιών που έχουν συσταθεί σε προσωπικό, εξοπλισμό και υποδομές. Πίσω όμως από αυτήν την αδιαφορία, παραμονεύει το ιδιωτικό κεφάλαιο. Έτσι αρχίζει να μεγαλώνει το ενδιαφέρον για έργα αξιοποίησης και διαχείρισης των πηγών από γαλλικές εταιρείες, όπως η «Σουέζ Λαϊονίζ», η «Βιβέντι», η «Σαούρ», γνωστές διεθνώς για τη μονοπωλιακού τύπου εκμετάλλευση υδατικών αποθεμάτων, κυρίως στην Αφρική.

Το νερό είναι κοινωνικό αγαθό για όλους και έτσι πρέπει να μένει. Το πρόβλημα της διαχείρισης υδάτινων πόρων οφείλει να υπερβαίνει τα όποια μικροπολιτικά συμφέροντα και να αρνείται το κέρδος.

Ελιάνα Καναβέλη

ΝΟΤΙΑ ΚΕΡΚΥΡΑ

Μία λίμνη κινδυνεύει...

Τη στιγμή που όλοι μιλάνε περί οικολογίας και η «ανησυχία» για το φυσικό περιβάλλον «χτυπάει κόκκινο», στη νότια Κέρκυρα λαμβάνει χώρα μια από τις μεγαλύτερες καταπατήσεις με τη σύμπραξη κράτους και επιχειρηματικής «δεινότητας».

Η λίμνη Κορυσίων αποτελεί ένα οικοσύστημα ιδιαίτερης σημασίας και μεγάλης επιστημονικής και οικολογικής αξίας και το 2004 ανακηρύχθηκε προστατευμένη περιοχή Natura. Περιβάλλεται από μια αμμουδερή παραλία, με αμμοθίνες και ένα δάσος κέδρων, φιλοξενεί κατά την άνοιξη και το φθινόπωρο περίπου 130 είδη πτηνών όπως εντυπωσιακούς κύκνους, γλάρους, αγριόχηνες, νισάρια και λούφες. Τα πιο σπάνια πτηνά που αποδημούν εδώ είναι το είδος *gelochelidon nilotica*, ο φαλακροκόρακας και το γεράκι. Στο ίδιο περιβάλλον ζουν χέλια, κέφαλοι και λαβράκια που περνούν από τη θάλασσα στη λίμνη από ένα άνοιγμα 10 μέτρων. Στον υδροβιότοπο αυτό βρίσκει επίσης καταφύγιο ένα άλλο σπάνιο είδος πουλιών, οι όφιες. Παράλληλα, συναντάμε τη χελώνα *testudo hermani* και τις θαλάσσιες χελώνες *emys orbicolaris* και *mayremys caspica*.

Αυτός ο φυσικός πλούτος σε καμία περίπτωση δεν έθεσε ηθικούς ενδοιασμούς στους ιθύνοντες. Έτσι, πάνω στον αιγιαλό της λίμνης συνεχίζει να λειτουργεί παράνομα μια ξενοδοχειακή μονάδα η οποία επεκτάθηκε αυθαίρετα όταν μεταβιβάστηκε σε νέο ιδιοκτήτη. Παρόλο που διαπιστώθηκαν αυθαίρετες κατασκευές σε τρία τμήματα της προηγούμενης ιδιοκτησίας "Άγιος Γεώργιος ΑΞΤΕ" και εκδόθηκαν εκθέσεις για τις απαραίτητες ενέργειες περί διαδικασίας χαρακτηρισμού και κατεδάφισης των κατασκευών, ποτέ δεν κατεδαφίστηκαν. Πώς, όμως, αφού «παράδοξα» οι κατασκευές αυτές είχαν γίνει κατόπιν έκδοσης αδειών; Εξάλλου, το ξενοδοχείο δημιουργεί διαρκώς διενέξεις με τα γύρω χωριά ενώ με τη λειτουργία του έχει αλλάξει τη ροή ενός ρέματος, το οποίο έπεφτε στη λίμνη καθαρίζοντας το νερό από την αλατότητα και αύξανε την παραγωγικότητά της.

Το ρέμα αυτό σήμερα χύνεται στη θάλασσα με αποτέλεσμα η λίμνη να έχει γεμίσει φύκια και η παραγωγικότητά της να έχει μειωθεί δραματικά. Αυτό ήταν η αφορμή για τις αντιδράσεις που ακολούθησαν από τους τρεις δήμους στους οποίους υπάγεται η λίμνη.

Οι δήμοι πραγματοποιούσαν, από κοινού, αλιευτικές διεργασίες, πολλές φορές ακόμα και προστατευόμενων ειδών, οι οποίες επέφεραν σημαντικά κέρδη στα ταμεία τους και μόνο όταν αυτά μειώθηκαν, διαμαρτυρήθηκαν με πρόσχημα την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος.

Τα ερωτήματα που προκύπτουν πολλά, οι απαντήσεις, ως συνήθως ανύπαρκτες και ευθύνη δε φέρει κανείς. Όλα φαίνεται έγιναν μόνο τους...

- Πώς εκδόθηκαν άδειες για τα 3 τμήματα του ξενοδοχείου, τα οποία εν συνεχεία κρίθηκαν αυθαίρετα;
- Θα διενεργηθούν οι απαιτούμενοι έλεγχοι προκειμένου να διαπιστωθεί η κατάσταση στη λίμνη και η όποια ζημιά αυτή έχει υποστεί, και πότε;
- Τι μέτρα θα ληφθούν ώστε να προστατευτεί ο υδροβιότοπος;
- Θα σταματήσει η λειτουργία του ξενοδοχείου ή για ακόμα μια φορά θα συμπράξουν με αυθάδεια, κράτος και επιχειρηματίες, καταπατώντας το φυσικό περιβάλλον;

Η ιστορία ακόμη μια φορά επαναλαμβάνεται... Μια λίμνη που ήταν έλος και με απόφαση των κατοίκων των γύρω χωριών, τη δεκαετία του '50 -αφού η κεντρική εξουσία αδιαφορούσε λόγω κόστους- μετατράπηκε σε έναν παραγωγικό υδροβιότοπο με το άνοιγμα μιας διώρυγας προς τη θάλασσα, κινδυνεύει σήμερα να ξαναγίνει ένας νεκρός τόπος.

Έμυ Καβαβιά

Δίκη Λεσβοφοβίας

Η Αγωγή

Τέλος της άνοιξης του Μεσαίωνα 2008 μάθαμε ότι δύο κυρίες και ένας κύριος από τη Λέσβο, δεμένους-ες μεταξύ τους με συγγένεια, αποφάσισαν να κάνουν ασφαλιστικά μέτρα κατά της ΟΛΚΕ, και βασικά σε όλες τις λεσβίες του κόσμου. Μαθαίνουμε ότι «σφετεριζόμαστε το όνομά της-του», «προκαλούμε και προσβάλλουμε τις προσωπικότητες την εθνική ταυτότητά της-του».

Οι ενάγουσες-ων θέλουν την αποκλειστική χρήση του όρου λεσβία μόνο γι' αυτές-όν –σάμπως κι αν γίνει αυτό, θα εμποδίσει τις λεσβίες, τους διεθνείς οργανισμούς, τα λεξικά, τις διακηρύξεις δικαιωμάτων, τις δικαστικές υποθέσεις ή αποφάσεις του ελληνικού και άλλων κρατών να χρησιμοποιούν τον όρο λεσβία, ο οποίος έχει κατοχυρωθεί από το 422 π.Χ. για να εννοεί, μεταξύ άλλων, και τις γυναίκες που έλκονται ερωτικά από γυναίκες χωρίς να προσβάλλει ή να παρεμποδίζει τις υπόλοιπες έννοιες. Το θράσος των εναγουσών-ντος είναι απύθμενο –το στηρίζουν σιωπηρά οι πολιτικές δυνάμεις της χώρας όταν δεν αντιδρούν κι ενδυναμώνεται από τη σύμφωνη γνώμη του τοπικού βουλευτή κ. Σηφουνάκη στα περί «συγχύσεως και ανάγκης επαναπροσδιορισμού του όρου». Αχ, αυτές οι ψήφοι!

Όλες οι πολιτικές δυνάμεις της χώρας οφείλουν να μας αποδώσουν το σεβασμό και την αξιοπρέπεια που μας αναλογεί-αξίζει, γιατί με τη στάση τους δείχνουν να επικροτούν την «καθαρότητα» αλλοτινών και αλγεινών καιρών. Ας μην ξεχνούν όλες εκείνες τις νομικές διατάξεις αλλά και τις ευρωπαϊκές υπογραφές τους, οι οποίες αναφέρονται σαφώς στην ισονομία, την απαγόρευση κάθε διάκρισης, την αρχή της ίσης μεταχείρισης αλλά και το σύνταγμα της χώρας. Οι LGBT είμαστε η μόνη κοινωνική ομάδα στην οποία κάθε μισαλλόδοξη-ος μπορεί να αναφέρεται με λόγο και έργα μίσους και όλες-οι να αδιαφορούν, να σιωπούν και να επιδοκιμάζουν.

Ἡ αὐθαίρετη αὐτή, δόλια, ἀπατηλὴ καὶ δημόσια διαστρέβλωση τῶν σημασιῶν τῶν ἔθνικῶν μας ὀνομάτων καὶ ἐπιθέτων μᾶς δημιουργεῖ πρόβλημα στὸ ὅτι ἀφορᾷ τὴ δῆλωση τῆς καταγωγῆς μας ἐξαναγκάζοντάς μας, νὰ ἀποφεύγουμε νὰ τὰ χρησιμοποιοῦμε, ὡς ἀμφίβολες καὶ παρεξηγημένες ἐννοιες, μέχρι τοῦ σημείου νὰ κινδυνεύουν νὰ ἐξαφανισθοῦν ἀπὸ τὸ λεξιλόγιο τῆς καθημερινότητός μας, ἀντικαθιστώμενες συνήθως ἀπὸ τὸ ἔθνικὸ «Μυτιληνίος, -ιά, -ός», τὸ ὁποῖον ὅμως δὲν ὑποδηλώνει τὴν γενέτειρά μας νῆσο Λέσβο, ἀλλὰ μία ἄλλη πόλη τῆς Λέσβου, ποὺ ὅμως δὲν εἶναι ἡ γενέτειρά μας. Προσέτι ἡ χρησιμοποίηση τῶν ὡς ἄνω λεκτικῶν προσδιορισμῶν ἀπὸ τὶς ἐνώσεις... ὁμοφυλοφίλων, μὲ τὶς διαστάσεις μάλιστα ποὺ ἔχει προσλάβει, προκαλεῖ καὶ προσβάλλει τὸ δικαίωμα τῆς προσωπικότητας, τόσο τὸ δικό μας, ὅσον καὶ τοῦ συνόλου τῶν ἀνθρώπων τοῦ νησιοῦ μας, καθὼς ἐνέχει προσβολὴ τῆς ἀξιοπρέπειάς μας, ὡς καταγόμενων ἀπὸ τὴ νῆσο Λέσβο, ἀφοῦ ἡ λέξη «Λεσβία» καταγράφεται ὡς παρέκκλιση ἀπὸ τὰ φυσιολογικὰ σεξουαλικά δρώμενα, ἡ δὲ ἐπανόληψή της νομιμοποιεῖ ἐκτροπὴ ἀπὸ ὁμαλὲς καταστάσεις σὲ βάρος τῆς Λέσβου καὶ τῶν Λεσβίων.

Απόσπασμα από την αγωγή

Σκηνές της Δίκης

Στις 10 Ιουνίου 2008 φτάσαμε στα δικαστήρια, με τον περίγελο κυρίως των ξένων ΜΜΕ, ενώ δεν έλειψαν ακόμη και κάποια τοπικά ΜΜΕ που χαρακτήρισαν τις ενάγουσες-ντα ως υπερβολικές-ό.

Εκεί ο μάρτυρας, έπειτα από πραγματικό κόπο «απόδειξης» του πατριωτισμού και του ανδρισμού του, δήλωσε ότι ο ίδιος, η γυναίκα και η κόρη του είναι λεσβίες. Πως η κόρη του, αν και 26 χρόνων σήμερα, ακόμη μεπρδεύεται γύρω από το αν είναι από τη Λέσβο ή αν είναι λεσβία. Ο ισχυρισμός του ότι επειδή καμιά-νείς δεν διαμαρτυρήθηκε για το όνομα Μακεδονία, φτάσαμε στο Μακεδονικό σήμερα ήταν ο άλλος άσπος στο μανίκι του μάρτυρα. Υποστήριξε ότι ο όρος λεσβία υποδηλώνει εθνική καταγωγή. Η Λέσβος δηλαδή είναι ανεξάρτητο κράτος, γι' αυτό πάρτε διαβατήρια αν είναι να την επισκεφθείτε. Άλλος παρευρισκόμενος είχε κρεμασμένη μια πικέτα που έγραφε: «I am lesbian».

Δεν ακούσαμε, βέβαια, γιατί είναι προσβλητική η χρήση του όρου λεσβία όταν αναφέρεται σε σεξουαλικό προσανατολισμό και πώς δικαιολογείται ο λεσβιασμός να νοείται ως χαρακτηριστικό που απαξιώνει συνολικά τις Λέσβιες και τους Λέσβιους. Το δικαίωμα του αυτοπροσδιορισμού δεν ετέθη καν. Εμείς θα δώσουμε τη δική μας οπτική, αναφορικά με το πώς είναι ξεκάθαρες τόσο η ετεροσεξιστική ιδέα των εναγουσών-ντος όσο και η αντίληψη για το πώς οφείλει να είναι και να φέρεται η κοινωνία. Δηλαδή η κοινωνία να ποινικοποιήσει τη χρήση του όρου από την πλευρά των λεσβίων, γεγονός που δείχνει σαφέστατα τη λεσβοφοβία οι ενάγουσες-οντες. Γιατί αν ο όρος ήταν συνδεδεμένος με έννοιες όπως η ετεροσεξουαλικότητα, δεν θα τις-τον ενοχλούσε. Ακόμη καμαρώνουν πολλές-οι για το «Λατίνος εραστής» που κατά καιρούς έχει αποδοθεί στις-στους κατοίκους της χώρας.

Απόφαση Δικαστηρίου

Στις 18 Ιουλίου 2008 το δικαστήριο αποφάσισε ότι μπορούμε να χρησιμοποιούμε τον όρο λεσβία για να «υποδηλώνουμε την ιδιαιτερότητά μας στα σεξουαλικά δρώμενα». Η προσωπικότητα και η ατομικότητα προστατεύονται, αλλά το τοπωνύμιο δεν αποτελεί όνομα βαφτιστικό ή παραλλαγή (υποκοριστικό), οικογενειακό επίθετο, κύριο όνομα της μητέρας, του πατέρα ή ψευδώνυμο. Το τοπωνύμιο δεν μπορεί να προστατευτεί στο πλαίσιο του νόμου όπως το όνομα, γιατί ο όρος λεσβία δεν είναι όνομα που αντιστοιχεί ατομικά σε κάποια-ον, όπως το Μαρία ή το Ελένη. Το τοπωνύμιο δεν συμπεριλαμβάνεται σε εκείνα τα χαρακτηριστικά που εξατομικεύει καμιά-νείς, την προσωπικότητά της-του ή το όνομά της-του, δεν είναι αναπόσπαστο κομμάτι της ανθρώπινης ιδιότητας και δεν καθορίζει την ατομικότητα προσώπου ως κοινωνικού όντος, κατά συνέπεια όσες-οι χρησιμοποιούμε τους όρους αυτούς δεν προσβάλλουμε καμιά-νέναν. Άρα μοιραζόμαστε τον ίδιο όρο «λεσβία» και δεν μπορεί να αξιολογηθεί ούτε αρνητικά ούτε θετικά, γιατί το να είμαστε λεσβίες δεν αποτελεί γνώρισμα βάσει του οποίου κρινόμαστε θετικά ή αρνητικά.

Σύντομα ο ενάγων, γιατί οι ενάγουσες δεν εμφανίστηκαν ποτέ και πουθενά, δήλωσε πως θα συνεχίσει τον δικαίο αγώνα για τη σωτηρία της πατρίδας του και θα φτάσει στα ευρωπαϊκά δικαστήρια. Αφού το πρωτοδικείο, που δεν είναι δα και τίποτε σοβαρό, τον άφησε απάτριδα.

Το λυπηρό ήταν πως στην αίθουσα υπήρχαν μόνο 4 λεσβίες, 1 αμφισεξουαλική, μια queer και 4-5 γκέι. Σε μια αίθουσα που χωρά πολλές-ούς παραπάνω για υποστήριξη και διαμαρτυρία έγινε σαφές πως ακόμη και σήμερα ζούμε στο καβούκι μας και η κριτική γίνεται από το απυρόβλητο. Αλλά πολλές λεσβίες και κάποιοι γκέι «γιόρτασαν τη νίκη».

Κάποιες λεσβίες καταλαβαίνουμε από τη μια την αδικία και από την άλλη την κοινωνική δύναμη που μας παρέχει τη δυνατότητα παρέμβασής μας στην κοινωνία και θα συνεχίσουμε με κάθε νόμιμο τρόπο να υπερασπιζόμαστε και να χρησιμοποιούμε τον όρο λεσβία με τα παράγωγά του και με την άδεια του δικαστηρίου, το οποίο σε αυτήν την περίπτωση έδειξε πως δεν διακατέχεται από προκαταλήψεις, ιδεοληψίες, υποκρισία και μίσος.

Ιστορικές αναφορές

Αν και το να πρέπει να αποδείξουμε την ύπαρξη του όρου και για μας είναι διάκριση, παρ' όλα αυτά παραθέτουμε ελάχιστα στοιχεία:

Αριστοφάνης: η πρώτη γνωστή μεταφορική χρήση του ρήματος λεσβιάζω γίνεται ήδη το 422 π.Χ. στις «Σφήκες» (στίχος 1.346): «μέλλουσας ήδη λεσβειν τους ξυμπότας».

Στα αρχαία το ρήμα «λεσβιάζω» είχε την έννοια του «πράττω ομοίως προς τας λεσβίας γυναίκας, γλωττοδεψώ» αλλά και τη μεταφορική έννοια «αισχρά, κακοήθη συνθέτω εν ποιήσει».

Ιωάννου Σταματάκου «Λεξικόν της αρχαίας ελληνικής γλώσσης». Λεσβιάζω = μιμούμαι τας γυναίκας της Λέσβου. Λεσβιάζω = λεσβίζω. Εκ του Λεσβιάς-άδος. Δέφω, μέλλων δέψω, καθιστώ τι μαλακόν τριβουσα-ων.

Λουκιανός ο Σαμοσατεύς: τον 2ο αι. π.Χ., «Ψευδολογιστής», §28: «...προς θεών ειπέ μοι τι πάσχεις, επειδάν κακείνα λέγουσιν οι πολλοί, λεσβιάζειν σε και φοινικίζειν...». Η παράθεση του φοινικίζειν, που δηλώνει τον ανδρικό ομοερωτισμό, δηλώνει την αντιστοιχία τού λεσβιάζειν για τις γυναίκες.

Γαζής Άνθιμος, «Λεξικόν της Ελληνικής Γλώσσης», τρίτομον, εν Βιέννη της Αυστρίας, 1836.

Λεσβιάζω, Λεσβίζω, εκ του Λέσβος, μιας εκ των νήσων του Αιγαίου πελάγους (Μυτιλήνη), της οποίας αι γυναίκες ήσαν διαβόητοι ένεκεν της αισχράς και ασελγούς των αφροδισίων ηδονής· εμύλουνον γαρ τα στόματα αυτών διά της λειχάσεως και απομυζήσεως των αιδοίων. Άρα, λεσβιάζειν και λεσβίζεσθαι, την τοιαύτην αισχράν πράξιν μετέρχεσθαι· και Λεσβιάς-άδος και Λεσβίς-ίδος, η, η ασελγής· και Λέσβιος-ία-ιον, ο τα τοιαύτα πράττων, Αριστοφ. και Λουκιαν.

Λεσβιάς-άδος, η. Η εκ Λέσβου ούσα· και παρά φύσιν ασελγής γυνή = τριβάς.

Ο Άνθιμος Γαζής ήταν αρχιμανδρίτης και αφιέρωσε το λεξικό του «εις την Αυτού Μεγαλειότητα τον Βασιλέα της Ελλάδος Όθωνα τον Α'». Η αξιοπιστία του λεξικού είναι, λοιπόν, αδιαμφισβήτητη.

Λεξικό της Οξφόρδης, ο όρος lesbianism = λεσβιασμός καταγράφεται το 1870.

Οικολογική Γεωργία

Πριν αποκτήσει η σελίδα αυτή τον έντυπο ρυθμό που της αναλογεί, θα επιχειρήσουμε σε αυτό αλλά και στο επόμενο τεύχος, να εισάγουμε τον αναγνώστη στην Ελευθεριακή Γεωργική Κουλτούρα, ξεκινώντας με την ιστορική αναδρομή που ακολουθεί.

Από το τέλος της εποχής της Τροφουσλλεκτικής περιόδου του Ανθρώπου (10-12.000 π.Χ) ξεκινά σε ορισμένες περιοχές του πλανήτη η πιο σημαντική εξέλιξη στην παγκόσμια βιόσφαιρα. Ο άνθρωπος κυνηγός-τροφουσλλέκτης εξελίσσεται αργά αλλά σταθερά σε γεωργό-κτηνοτρόφο, μεταβάλλοντας σε μια βαθμιαία πορεία, δυο πολύ σημαντικά χαρακτηριστικά της καθημερινής του ζωής.

Το πρώτο χαρακτηριστικό είναι ο χρόνος ασχολίας για την εύρεση τροφής, τον οποίο και αυξάνει σημαντικά. Από 10-12 ώρες εβδομαδιαίως για τη συλλογή αρκετής τροφής (κυνήγι - ψάρεμα - αυτοφυών), που αφιερώνει, στην εξέλιξη του ως γεωργός-κτηνοτρόφος αφιερώνει πλέον 12 – 16 ώρες ημερησίως.

Το δεύτερο χαρακτηριστικό της εξελικτικής διαδικασίας των πρωτόγονων κοινωνιών φαίνεται να είναι μια μεταβολή στην αντίληψη, την επαφή αλλά και τη σύνδεση του ανθρώπου με τη φύση. Ενώ στον πρωτόγονο άνθρωπο-συλλέκτη, η παρουσία του βιώνεται στο περιβάλλον που ζει ως άρρηκτα δεμένη, μέρος της βιόσφαιρας και πολλές φορές υποταγμένη στα τρομερά φυσικά φαινόμενα, στον άνθρωπο-γεωργό η φύση σταδιακά χάνει τη δυναμική που ασκούσε πάνω του, μεταπίπτοντας σε μέσο επιβίωσης και πεδίο εφαρμογής των θρησκευτικών, οικονομικών και κοινωνικών του μετασχηματισμών. Η γη, από σφαίρα ζωής για όλα τα έμβια όντα, μεταβλήθηκε σε εργαλείο επιβίωσης, μετρήσιμο και διαιρέσιμο, αποτελώντας έτσι και το σημαντικότερο στόχο της αναδυόμενης κυριαρχικής φύσης του ανθρώπου. Το βασικό ερώτημα, που δεν έχει ακόμα επαρκώς απαντηθεί, είναι το γιατί οι πρωτόγονες φυλές, με τις στοιχειώδεις βοτανικές γνώσεις που είχαν (γνώριζαν τα βρώσιμα και φαρμακευτικά φυτά ή μέρη αυτών ρίζες φλοιούς, τη δυνατότητα επιτυχούς σποράς τους ακόμα και στο ακατέργαστο έδαφος) καθώς και με τη σημαντική οικονομία χρόνου (20 ώρες την εβδομάδα) για την εξοικονόμηση τροφής που διέθεταν, εξελίχθηκαν σε κοινωνίες όπου η σκληρή εργασία έγινε αυτοσκοπός.

Οι επιστημονικές θεωρίες για την εξελικτική αυτή διαδικασία είναι πολλές.

- **Η θεωρία της συγγένειας – αποδίδει την εξέλιξη στις κλιματικές αλλαγές και στις μετακινήσεις των ανθρώπων και ζώων.**
- **Άλλη θεωρία υποστηρίζει ότι ο άνθρωπος-συλλέκτης είχε πολύ καλές βοτανικές γνώσεις, καθιστώντας δυσδιάκριτη τη διαφορά μεταξύ εντατικής συλλογής και καλλιέργειας.**
- **Η θεωρία της γεωργίας ως εφεύρεσης ή ανακάλυψης από τον άνθρωπο είναι η πλέον κυρίαρχη στους επιστημονικούς κύκλους και πλασάρεται ιδιαίτερα χωρίς να δίνει ερμηνεία στο γιατί ο άνθρωπος άφησε την εύκολη ζωή, δεδομένου ότι στη συστηματική γεωργία απαιτείται περισσότερος χρόνος για εργασία για την παραγωγή μιας μονάδας τροφής.**
- **Τέλος, η θεωρία που συνδέει τη γεωργία με την θρησκευτική διαμόρφωση κάποιων κοινωνιών, επισημαίνει τη θρησκευτική αξία και όχι τη βιοποριστική που είχαν κάποια φυτά (με παραισθησιογόνες και χρωστικές ιδιότητες).**

Οι διάφορες θεωρίες τείνουν σήμερα να προσεγγίζουν τα αίτια την μεγαλύτερης κοσμογονικής αλλαγής για τον πλανήτη μας, δηλαδή της συμπεριφοράς της ανθρώπινης φύσης σε μια εξελικτική διαδικασία χιλιάδων ετών, χωρίς να συνδέουν το αίτιο με το αποτέλεσμα. Και το αποτέλεσμα είναι η ανάπτυξη της γεωργίας,

σε όλα τα μήκη και πλάτη του κόσμου, καθιστώντας νομοτελειακή την εξέλιξη της ως σήμερα.

Από τις εύφορες κοιλάδες της Μεσοποταμίας και τα προσχωματικά εδάφη στις όχθες του Νείλου στην Αίγυπτο ως την εδαφολογική ποικιλομορφία του Ελλαδικού χώρου και της νότιας Ιταλίας - Σικελίας, η γεωργία αναπτύσσεται, αποκτώντας ιδιαίτερα χαρακτηριστικά (γενετική ποικιλομορφία καλλιεργούμενων ειδών, τεχνικές καλλιέργειας προσαρμοσμένες στις ιδιαίτερες κλιματικές και εδαφολογικές συνθήκες, αλλά και μεταβάλλοντας ή δημιουργώντας κοινωνικές παραμέτρους, όπως ο περιορισμός της νομαδικής ζωής και η εδραίωση της ιδιοκτησίας (κοινοτικής ή ατομικής) στη γεωργική γη).

Στην αρχαϊκή εποχή, στους ακόλουθους χρόνους της ρωμαϊκής κυριαρχίας και ως το Βυζάντιο, η γεωργία αποκτά πρωτεύοντα ρόλο στην πρωτογενή παραγωγική διαδικασία, ενισχυόμενη όμως από μια ισχυρή κρατική παρέμβαση, είτε στο τεχνικό επίπεδο, με τον κεντρικό σχεδιασμό των καλλιεργειών και τη δημιουργία μεγαλύτερων ή μικρότερων αρδευτικών και αποστραγγιστικών έργων, είτε στο κοινωνικό, όπου ο αγροτικός πληθυσμός μετακινείται ή μεταβάλλεται ως προς την κοινωνική του θέση και δύναμη, ανάλογα με τις επιδιώξεις της εκάστοτε άρχουσας εξουσίας.

Έως και τα μεσαιωνικά χρόνια, τα χαρακτηριστικά της γεωργίας που παραμένουν αναλλοίωτα είναι ο μικρός κλήρος, η ποικιλία καλλιεργούμενων ειδών, εναλλαγή και συγκαλλιέργεια, εντοπιότητα αυθεντικών ποικιλιών, ως επί το πλείστον ξηρικών, με βασική λύπανση οργανικής, φυτικής ή ζωικής προέλευσης. Κύριος σκοπός της γεωργίας αυτής είναι η κάλυψη των οικογενειακών και τοπικών αναγκών.

Από το μεσαίωνα έως και τις απαρχές του 18ου αιώνα η γεωργία μεταβάλλεται σημαντικά και ως προς τα τεχνικά της χαρακτηριστικά και ως προς τα κοινωνικά. Η γεωργία αναπτύσσεται πλέον σε μεγαλύτερους κλήρους και ο σχεδιασμός της φεύγει εντελώς από τα χέρια της αγροτικής κοινωνίας. Εμφανίζονται οι μονοκαλλιέργειες και οι καλλιέργειες με μη ενδημικές ποικιλίες φυτών, που καλύπτουν το διαδεδομένο πλέον γεωργικό εμπόριο της αναδυόμενης, φεουδαρχικής ελίτ.

Η εξέλιξη αυτή σηματοδοτεί τη σημαντικότερη αλλαγή (που ανέρχεται από τους ρωμαϊκούς χρόνους), που αφορά τη βίαιη μεταβολή της οικογενειακής κοινοτικής αγροτικής οικονομίας σε μια δουλοκτητική αγροτο-εργατική κοινωνία (που αρχίζει να συγκροτείται σε τάξη) και θα αποτελέσει τη μαγιά των μικρών και μεγάλων εξεγέρσεων, κοινωνικών και θρησκευτικών. Οι γεωργοί κατά τη διάρκεια αυτών των αιώνων θα θρέψουν με το αίμα τους το προλεταριάτο των πόλεων, που πλέον γιγαντώνεται, και θα γεμίσουν τις τσέπες και τα σεντούκια των φεουδαρχών γαιοκτημόνων, για να εισπράξουν μόνο λιμούς και καταστολή.

Τέλος του 18ου αιώνα και απαρχές του 19ου η γεωργία σηματοδοτείται από τη βιομηχανική επανάσταση. Ραγδαίες εξελίξεις και καινοτομίες στο χώρο της τεχνολογίας αλλάζουν δραματικά το πεδίο εφαρμογής της γεωργίας. Η εκμηχάνιση της γεωργίας, οι μονοκαλλιέργειες, η σημαντική εξέλιξη της Γενετικής Επιλογής φυτών και ζώων αλλά και η βιομηχανοποίηση (βιομηχανία μεταποίησης) του γεωργικού προϊόντος αλλάζουν το ρόλο αλλά και τους όρους της γεωργικής οικονομίας.

Οι αγρότες-κολίγοι, οι εργάτες γης ή οι χειριστές αγροτικών μηχανημάτων, θα συγκροτήσουν μία παγκόσμια, οικονομική πλέον, τάξη, που θα συνθλίβεται από τις επιλογές μιας άρχουσας ελίτ, η οποία διευθύνει την αγροτο-βιομηχανία και το αγροτικό εμπόριο έως και σήμερα, ενώ μαζί με το εργατικό προλεταριάτο των πόλεων θα γίνουν το κρέας για τα κανόνια των αφεντικών στους δυο μεγάλους πολέμους του προηγούμενου αιώνα.

Η αγροτική τάξη για δεκαετίες θα μένει στα αζήτητα ως επαναστατικό υποκείμενο από πολλούς θεωρητικούς της επανάστασης και μόνο ένα Κιλελέρ, το Μαχνοβίτικο κίνημα στη Γεωργία και οι αγροτικές κολεκτίβες της Αραγωνίας και Ανδαλουσίας στην Ισπανία του 1936 θα δείξουν ότι οι αγώνες για γη και ελευθερία είναι και θα είναι πρόταγμα για μια ελεύθερη κοινωνία.

Μετά το τέλος του Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου, η ανερχόμενη χημική βιομηχανία, που γέμισε τα χαρακώματα με φρικτό θάνατο

στα πεδία της μάχης θα αποδείξει ότι ο ανερχόμενος καπιταλισμός θα μπορεί να πουλάει εξίσου καλά κατά το θάνατο και εν καιρώ ειρήνης.

Τότε αρχίζει να αναπτύσσεται ραγδαία η χημική γεωργία με τη χρήση των χημικών λιπασμάτων και χημικών φυτοπροστατευτικών, εξορίζοντας παραδοσιακές καλλιεργητικές τεχνικές θρέψης και αντιμετώπισης ασθενειών, εξελίσσοντας τη γεωργική επιστήμη με τεχνολογίες αιχμής έως τις μέρες μας με χρήση Η/Υ και συστήματα πληροφορικής ως και χρήση δορυφορικών συστημάτων παρακολούθησης των καλλιεργειών. Η χρήση των ζιζανιοκτόνων, των ορμονών ανάπτυξης, των χημικών συντήρησης των μεταποιημένων γεωργικών προϊόντων, οδηγεί σε ανεπανάληπτη καταστροφή της φύσης και στο μεγαλύτερο διαρκές διατροφικό έγκλημα. Το διεθνές τραστ της χημικής - πετρελαϊκής βιομηχανίας, κατορθώνει σε λίγες δεκαετίες, μετά το μεσοπόλεμο, να ελέγξει σε παγκόσμιο επίπεδο τη γεωργική οικονομία, στηρίζοντας καινοφανείς όρους, όπως η «πράσινη επανάσταση», εξαгонτας δηλαδή τη χημική γεωργία και τη μονοκαλλιέργεια σε χώρες του τρίτου κόσμου καταστρέφοντας έτσι τα εδάφη, την υγεία τους και τις παραδόσεις τους.

Στη δεκαετία του 1980, την κούρσα την ανάπτυξης αρχίζει να την οδηγεί ένας κλάδος της γεωργικής επιστήμης, η βιοτεχνολογία και η γενετική μηχανική, φέρνοντας στο προσκήνιο τα γενετικά τροποποιημένα προϊόντα και τα νανοτεχνολογικά τρόφιμα, οδηγώντας την ανθρωπότητα στο κατώφλι του σύγχρονου ολέθρου.

Η σύγχρονη Χημική Γεωργία ευθύνεται σήμερα για τα μεγάλα προβλήματα, που προέκυψαν για το περιβάλλον και τις ανθρωπινες κοινωνίες στον πλανήτη μας, δηλαδή για:

- **Την κατάρρευση της οικολογικής ισορροπίας των οικοσυστημάτων.**
- **Την ανεπίστρεπτη ρύπανση των εδαφών (με αποτέλεσμα την ερημοποίησή τους) και των νερών.**
- **Τη ρύπανση της ατμόσφαιρας (άμεσες επιπτώσεις στο φαινόμενο του θερμοκηπίου).**
- **Την καταστροφή της βιοποικιλότητας και την εξαφάνιση παραδοσιακών ποικιλιών φυτών και ζώων αλλά και η συρρίκνωση των δασών, σε όφελος των μονοκαλλιέργειών φυτών μακράς καλλιέργειας.**
- **Τον διαρκή τοξικό ακήρυχτο πόλεμο εναντίον των αγροτών - χρηστών γης από τη χρήση των χημικών αγροτικών εφοδίων αλλά και εναντίον όλης της ανθρωπότητας, που καταναλώνει τα αγροτικά χημικά προϊόντα.**
- **Τέλος, την εξαφάνιση κάθε φυσικής - κοινοτικής κληρονομιάς, που βασιζόταν στην παραδοσιακή γεωργία και η οποία έχει ως αποτέλεσμα την απόλυτη εξάρτηση των ανθρώπινων κοινωνιών από το παγκόσμιο σύστημα παραγωγής βιομηχανικής, χημικής και γενετικά τροποποιημένης τροφής.**

Στις αρχές του 20ου αιώνα, αναπτύσσεται στην Ευρώπη, ένα φιλοσοφικό κίνημα με επιρροές από Γκαίτε και Στάινερ, το οποίο προσδιορίζει φυσικότερα την ανθρώπινη δραστηριότητα σε σχέση με τη φύση και την υγιεινή διατροφή και διαβίωση. Ένα κίνημα αντίβαρο στην άκρατη βιομηχανοποίηση και αστικοποίηση της ζωής την εποχή εκείνη. Το 1924, ο Στάινερ, στις πρώτες του διαλέξεις στη Γερμανία, αναφέρεται πλέον σε μια εναλλακτική γεωργία, που συνδέει το φυσικό οικοσύστημα με τις κοσμικές επιδράσεις. Είναι η γέννηση της Βιοδυναμικής γεωργίας και η απαρχή ευρύτερα της οικολογικής γεωργίας, που θα αναπτυχθεί με όλες τις εκφάνσεις της έως και σήμερα, με τις αναλύσεις που θα ακολουθήσουν.

Η ελπίδα δεν έχει χαθεί, η γεωργία θα πρέπει να επιστρέψει στα χέρια του ανθρώπου και της κοινότητας με φυσικότερες διαδικασίες, ως απάντηση στον διατροφικό όλεθρο και τον περιβαλλοντικό εφιάλτη, που μας επιβάλλει το παγκόσμιο σύστημα εξουσίας.

Γιώργος Φούφας
Γεωπόνος - Βιοκαλλιεργητής

Ελεύθερος Κοινωνικός Χώρος

Θεμιστοκλέους 66, www.nosotroscommunity.gr, e-mail: info@nosotroscommunity.gr

ΠΕΡΙΟΔΟΣ 4

Στον ελεύθερο κοινωνικό χώρο «Nosotros»
παρέχονται ελεύθερα:

ΜΑΘΗΜΑΤΑ: - Ελληνικά, Αραβικά, Ισπανικά, Πορτογαλικά

- Εισαγωγικά σεμινάρια Η/Υ.

ΘΕΑΤΡΟ – ΚΙΝΗΣΗ – ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ

Η θεατρική ομάδα Nosotros διοργανώνει σεμινάρια:

- 1) Θεατρικές ασκήσεις
- 2) Υποκριτική

- Ομάδα «παίζουΜΕ». Ερευνα κοινωνικών & θεατρικών ρόλων &
Αρμονικό Θέατρο.

- Χορός-Κίνηση, Σεμινάριο τραγουδιού.

- Σεμινάριο ασπρόμαυρης φωτογραφίας τεχνική λήψης-εμφάνισης-
εκτύπωσης. Σκοτεινός θάλαμος.

ΜΟΥΣΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ: - Κιθάρα, Μπουζούκι, Μπαγλαμά, Τζουρά,
κρουστά,
Sound and objects (μουσική μέσω υπολογιστών)

ΨΥΧΟΘΕΡΑΠΕΙΑ: - Υποστηρικτική ψυχοθεραπευτική ομάδα για
την τοπική κοινότητα.

ΠΑΙΔΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ για παιδιά 0-5, 5-8 και 9-13

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΣΧΕΔΙΟΥ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ

Στις **7 Οκτωβρίου** ημέρα Τρίτη και ώρα 20:00 στον ελεύθερο κοινωνικό χώρο Nosotros πραγματοποιείται **ανοιχτή συνέλευση** των **πολιτών της Αττικής για την ενέργεια** με θέμα: **Τα κινήματα της πόλης συναντούν τα κινήματα για την ενέργεια. Οι πολίτες παρεμβαίνουν στον διάλογο για τον ενεργειακό σχεδιασμό.**

Στον ίδιο χώρο η ομάδα **urbi et orbi** σε συνεργασία με τους **Πολίτες της Αττικής για την ενέργεια** στις **23 Οκτωβρίου** ημέρα Πέμπτη και ώρα 20:00 πραγματοποιούν εκδήλωση όπου θα μιλήσουν ο Θεοφάνης Ράπτης με θέμα **“ο άγνωστος πόλεμος της εναλλακτικής ενέργειας”** και ο Ιωάννης Μπακόπουλος για το **“ενεργειακό πρόβλημα και τα πυρηνικά βαλκάνια”**. Και οι δυο είναι επιστημονικοί συνεργάτες του ΔΤΕ/ΕΚΕΦΕ “Δημόκριτος”. Θα ακολουθήσει παρέμβαση της ομάδας “Κόκκινο Νήμα” για την εμπειρία αντίστασης στο Βαθύ.